

POLITSEILEHT

Eesti politsei ajakiri nr 4/2003

Eesti politsei alates
1. jaanuarist 2004

K-komando juht
kolib Türi

Milline relv on
politseinikule
parim?

Politseiniku õige tegutsemine
päästab inimelusid

Vali tseline elu! Vali politseikool!

Politseikooli kadetid saavad kogu Eestis ainulaadse politseiniku kutsehariduse.
'ppeained:

- kriminaaliigus
- riigiigus
- tsiviiliigus
- relvastus
- laskealane etevalmistus
- politseit^^ taktika
- krimialistika
- viirkeeled
- ps_hhologia

'ppeaeg 2 aastat. Majutus ja toitlustamine ippeajal tasuta. Hea ipiedukuse l korral stipendium kuni 2100 krooni kuus.

J%orgmine dokumentide vastuvitu t%ohtaeg Politseikooli on 1. november 2003.

T%opsema informatsiooni saamiseks p^rdu l%ohimasse politseiprefektuuri!

Kõik politsei, politsei kõigi eest!

Politseilehe valmimise juures olen olnud selle sünnist saati, kuid politseipeadirektorina ter-
vitan Sind, hea lugeja, esimest korda. Väljakut-
se politseid juhtida pole minu jaoks vastutus
lihtsalt kogu Eesti korrakaitse ja inimeste tur-
valisuse eest. Politseid juhtida tähendab minu
 jaoks vastutuse võtmist ka politseinike ees.

Politseiorganisatsioon vajab arukaid muu-
tusi. Targa muutmise lähtekohti on kaks: aus-
tus meie kaitsta oleva rahva vastu ja lugupi-
damine iga päev vastutusrikast tööd tegeva
politseiniku vastu. Tahan oma lugupidamist
Eesti politseinike vastu näidata igas otsuses,
mille juhina teen.

Politsei ümberkorralduste suurim kasusaaja turvatunde suure-
nemise läbi peab olema rahvas. Politseisisese-
selt võidab aga eelkõige reapolitseinik, kellel on tänu selgemale ja operatiivsemale töökor-
raldusele politseis ning horisontaalsele karjääriredelile paremad pal-
ga- ja karjäärivõimalused. Iga politseis töötavat inimest, kes teeb oma
tööd hästi ja südamega, peab piisavalt motiveerima ja tunnustama.
Käivitav spetsialisti karjäärimudel jätab politseinikule võimaluse
politseierialal areneda ning pagunitärne ja palgalisa koguda mitte
ülemuse, vaid tipppolitseinikuna.

Nelja suure prefektuuri loomine uuest aastast annab meile pare-
mad võimalused ressursside õiglasemaks ja otstarbekamaks kasu-
tamiseks. Olen seda meelt, et raiskamiseks on ka miljardist vähe,
kuid tuhat krooni kokkuhoidu on juba suur raha. Hea näide säästli-
kust ja targast majandamisest on selles numbris tutvustatav Lääne
politseiprefektuur, kes on suutnud oma kuludest korda teha kogu
prefektuurihoone Haapsalus.

Politseinikukarjääri väärtustamisest ja heaperemehelikkusest
organisatsiooni sees peab saama kindel vundament politsei usal-
datavuse kasvule terves ühiskonnas. Karistavast kaitsvaks ja abi
pakkuvaks organisatsiooniks muutumine ei saa sündida lihtsalt ühe
juhi peas. See suund tuleb valida oma südames igaühel meist. Minu
meeskond ei ole neljalikmeline, nagu võib-olla arvatakse. Minu mees-
konda kuulub igaüks, kes on politsei eest väljas, ja see meeskond
suureneb röömustavalt iga päevaga. Mina olen väljas igaühe eest,
kes Eesti politsei au ja aateid kõrgel hoiab.

Ja lõpuks – rööm oli näha politseirahvast Toilas perepäevadel
koos sporti tegemas, ilusat ilma nautimas ja tantsimas. Just selline
ühtne pere on terve ja ühtehoidva organisatsiooni kindel alus.

Robert Antropov
politseipeadirektor

4 Uudised

6 Muudatused

politseis

Küsimustele vastab
politseipeadirektor
Robert Antropov

10 Saksamaa politsei Eesti röövljõugu vastu II

Eestlastest panga-
röövlite tabamisest
kirjutab Helmut Benker

13 Narva noored otsivad uimastitest lohutust

Airi-Alina Allaste ja Natalja Veeber

16 "44" annab teatepulga üle

Persooniks on Lembit Kolk

20 Turvataktika – mis ja milleks?

Tutvustab Arvo Pille

22 Soome politsei parima tugirelva otsinguil

Uuringust kirjutab Heikki Kirotar

25 Tulemuslikkust on võimalik hinnata mitmel viisil

Võimalusi tutvustab Marilis Sepp

28 Politseinik Alar Kohv päästis jalgratturid

Liiklusõnnetusest kirjutab Sander
Peremees

30 Autojuhtimiskursus edasijõudnuile

Alarmsõidukijuhtide kursusel käis
Melli Rüga

32 Stressi on võimalik vältida

Kirjutab Mari Zobel-Roosiväli

35 Uued kriteeriumid konstaabliõppesse valikuk

Tutvustab Margus Tõnissaar

36 Sinu saatus on sinu enese kätes

lidseid sõrmejäljeoraakleid tutvustab
Gea Ling

38 Lääne politseiprefektuur – ühtne, sõbralik ja edukas

42 Sport

43 Uus raamat

44 Ajalugu

45 Lõvi Leo

Foto: Aldo Luud

Politseiniku rige tegutsenine
päästab inimelust

Pärnu politseipre-
fektuuri kriminaal-
preventsiooni- ja
noorsootalituse po-
litseivaneminspektor
Alar Kohv

POLITSEILEHT nr 4/2003

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politseiameti ja
Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri, mida
levitatakse organisatsiooni sees.

Järgmine number ilmub oktoobris 2003.

Väljaandja: Politseiamet, Pagari 1, 15060 Tallinn

meil: politseileht@pol.ee

telefon: 0 612 3091

Toimetaja: Melli Rüga, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Pilter

Trükk: AS Kroonpress

Kolleegium: Robert Antropov, politseipeadirektor; Ilona Leib, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; Aldis Alus, Kaitsepolitsei peadirektor; Priit Männik, politseipeadirektori asetäitja; Anu Adra, Politseiameti pressibüroo juhataja; Kalle Laanet, Tallinna politseiprefekt; Aleks Uibo, Põlva politseiprefekt; Henno Kuurmann, Kaitsepolitseiameti komisar; Madis Liim, KEKKi politseiasedirektor politseidirektori ülesannetes; Andres Anvelt, Keskkriminaalpolitsei direktor; Kirsti Ruul, Siseministeeriumi pressinõunik; Tiit Hennoste, Tartu Ülikooli meediaõppejõud

LÜHIDALT

Valmis politsei aastaraamat

Ilmunud on Eesti politsei aastaraamat 2002, mis sisaldab põhjaliku ülevaate eri politseiasutuste eelmise aasta töödest ja tegemistest, statistilise kokkuvõtte elanike hinnangutest Eesti politseile, ülevaate kuritegevuse hetkeseisust Eestis, tublidest politseinikest nii tööil kui ka spordiradadel.

Narkokoerte õppused Hiiumaal

Juuli lõpus toimus Hiiumaal politsei narkokoerte õpekogunemine. Õppuste vältel tuli 13 narkokoeral ja nende peremeestel läbi teha nii teoreetiline kursus kui ka hulgaliselt praktilisi õppusi. Kohal oli ka Eesti parim narkokoer Jessica, kes aitas avastada mõni kuu tagasi Tallinnas toime pandud rootslase jõhkra mõrva.

Pealinlased politseiga rahul

Mais ja juunis korraldatud uurimusest selgub, et tallinlased on politsei tööga üha rohkem rahul. Eelmise aastaga võrreldes on korraldusvõime tööd hindavate elanike hulk kasvanud 10%. Eriti rahul on politseinike tööga Kristiine, keslinna ja Mustamäe elanikud.

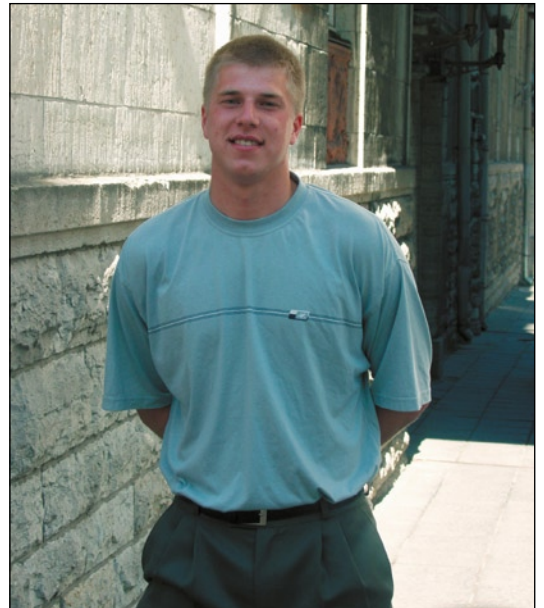
Politseieriala on noorte seas populaarne

Sel aastal soovis Politseikooli astuda 232 noort inimest, kellest zürri valis välja 75 uut politseikadetti. Konkurs ühele kohale oli üle kolme kandidaadi; neidude ja noormeeste osakaal oli võrdne.

“Sel aastal oli Politseikooli kandideerijate konkurs üs suuremaid. Lisaks kasvanud avalduste arvule oli märgata ka kandidaatide paremat ettevalmistust,” ütles Politseiameti asedirektor ja vastuvõtukomisjoni liige Priit Männik. “Meeldiv on näha, et iga aastaga peab järjest rohkem noori politseinikuametit perspektiivseks. Rõõmustab ka paljude kandidaatide hea võõrkeeleoskus ning hea eesti keele oskus neil, kelle emakeel on vene keel. Viimane on eriti oluline just nende tulevaste politseinike puhul, kes suunduvad tööle Tallinna ja Ida-Viru regiooni,” lisas Männik.

Politseikooli kandideerimiseks on kandidaatidel vaja läbida kehalised katsed, eesti keele test, psühholoogiline test ja vestlus. Vastuvõetav kursus alustab õpet kahes jaos: 11. augustil 50 ja 13. oktoobril 25 väljavalitut.

Sisekaitseakadeemia politseikolledž võtab sel aastal politseierialale õppima 50 üliõpilast. Konkurs erialale oli 7,8.

Politseikooli kandideerinud Järvamaa noormees Taavi Idavain peab politseitöös tähtsaks võimalust hädasolijat aidata.

Meie edukas Politseikooli võistkond koos treener Lauri Abeliga (paremal).

Politseikooli kadetid täpse silmaga

17.–20. juunini toimusid Slovaki Vabariigis Pezinokis IX politseikoolide karikavõistlused “Director’s Cup” laskmises, kuhu oli kutsutud ka meie Politseikooli võistkond. Võistkond koosseis Evelin Sepp, Danila Aleksandrov, Madis Seppik ja Tarmo Loim saavutas üldkokkuvõttes III koha. Evelin Sepp, kes sai samal võistlusel eelmisel aastal II koha, tõi sel korral individuaalvestuses koju kuldmedali. Eesti kõrval osalesid politseikoolide võistkonnad ka Lätist, Leedust, Poolast, Ungarist, Tšehhist ja Ukrainast.

Pärnu politseinikud said jalgrattad

Juuni keskpaigas andis Pärnu linnapea Väino Hallikmägi koos linnavalitsuse liikmetega Pärnu kesklinnas Rüütli platsil Pärnu Politseiprefektuurile üle neli jalgrattast. Lisandunud uhiuute jalgrattastega on Pärnu politseinikel nüüd kokku kümme kahehatalist mootorita sõiduvahendit. Jalgratas on suvises rannarajoonis asendamatu sõiduriist.

Uued jalgrattad aitavad Pärnu patrullpolitseinikel tõhusamalt igapäevatööd teha.

Pärnu politsei pressiesindaja Kaja Kuke sõnul on Pärnu linna elanikud harjunud sellega, et suveperioodil võib sageli näha jalgrattapatrulle. Jalgrattaid kasutavad põhiliselt graafikujärgsest tööst vabal ajal patrullimas käivad politseiametnikud.

Eesti politsei korvpallimeeskond tõi Barcelonast koju hõbemedali. Ülemine rida vasakult: Margus Ingver (Tartu PP), Andrus Vinogradov (Tartu PP), Toivo Vinogradov (KEKK), Meelis Pehk (Viljandi PP), Tarmo Areng (KKP), Tauno Pärl (Tartu PP). Alumine rida vasakult: Maido Kolk (Tartu PP), Väino Kiuru (Tartu PP), Viktor Võšakov (Tartu PP).

Medalisadu Barcelonast

Eesti politseinikud võitsid politsei ja tuletõrje maailmamängudel Hispaanias Barcelonas ühtekokku 24 medalit.

27. juulist kuni 3. augustini kestnud politseinike maailmamängudel tõi Eesti politseinikud koju neliteist kuld-, kaheksa hõbe- ja kaks pronksmedalit. Üle 10 000 osavõtjaga võistluses osales tänavu 62 riiki.

“Olen uhke Eesti politseinike üle, kes tõi Barcelona mängudel koju rekordarvu medaleid,” ütles politseipeadirektor Robert Antropov. “Eesti politseinike nii hea esinemine andis mulle tõuke teha siseministrile ettepanek korraldada 2009. aasta maailmamängud Eestis. Maailma suurima sportlaste arvuga võistluste korraldamine Eestis oleks meie riigile suureks tunnustuseks.”

Eesti 33 võistlejat osales kokku 15 spordialal, võisteldi eri vanuseklassides ja kaalukategooriates nii individuaalselt kui ka meeskondlikult.

Kuldmedali võitsid Tõnis Naarits Tallinna Politseiprefektuurist kreeka-rooma maadluses kehakaalus kuni 84 kg; Faruh Abdullajev Tallinna Politseiprefektuurist vabamaadluses kehakaalus kuni 74 kg Master vanuseklassis; Jevgeni Vološin Narva Politseiprefektuurist meeskondlikus kahevõistluses (jooks + laskmine) Grand Master A vanuseklassis; Aivar Rõžko Keskkriminaalpolitseist kangi surumises rinnalt kehakaalus kuni 67,5 kg Master vanuseklassis; Annika Lall Kohtueksperitiisi ja Kriminialistika Keskusest kangi surumises rinnalt kehakaalus kuni 90 kg, kuulitõukes ja odaviskes Master vanuseklassis; Kalli Meriste Pärnu Politseiprefektuurist individuaalselt sõudeergomeetril ja sõudmises ning naispaarissõudmises; Andres Kutser Politseikoolist practical PAP las-

kevõistlusel; Aivar Zarubin Julgestuspolitseist jõutõstmises kehakaalus kuni 110 kg Senior A vanuseklassis; Andrus Murumets Tallinna Politseiprefektuurist jõutõstmises kehakaalus üle 125 kg ning Erik Teder Tallinna Politseiprefektuurist jõutõstmises kehakaalus kuni 100 kg Senior A vanuseklassis.

Hõbemedali teenisid Erik Teder lamades kangi surumises rinnalt kehakaalus kuni 100 kg Senior A vanuseklassis; Mati Lensment Julgestuspolitseist 5 km kõndimises ja 3000 m takistusjooksus Grand Master B vanuseklassis; Aivar Krupp Julgestuspolitseist jõutõstmises kehakaalus kuni 82,5 kg; Kalli Meriste ja Kunnar Vahi Valga Politseiprefektuurist võistkondlikus arvestuses segapaaris sõudeergomeetril; Tõnis Naarits vabamaadluses kehakaalus kuni 96 kg; Rain Nurm-salu Julgestuspolitseist jalgrattakrossis ning Eesti meeskond korvpalli II divisjonis koosseisus Margus Ingver, Andrus Vinogradov, Tauno Pärl, Maido Kolk, Väino Kiuru, Viktor Võšakov Tartu Politseiprefektuurist, Toivo Vinogradov Kohtueksperitiisi ja Kriminialistika Keskusest, Meelis Pehk Viljandi Politseiprefektuurist, Tarmo Areng Keskkriminaalpolitseist.

Pronksmedali tõi koju Aimar Reinmann Lääne-Viru Politseiprefektuurist jõutõstmises kehakaalus kuni 110 kg Senior A vanuseklassis ja Annika Lall kettaheites Master vanuseklassis.

4. koha saavutasid Mati Lensment sulgpallis meespaarismängus Grand Master B vanuseklassis ja Jevgeni Vološin individuaalses kahevõistluses Grand Master A vanuseklassis ning Käthlin Reinberg kaugshüppes. 6. koha tõi koju Tauno Koppel 100 ja 200 m jooksus ja Käthlin Reinberg 100 m jooksus.

LÜHIDALT

Valgas taas jalgrattapatrull

Pärast aastatepikkust vaheaega ringleb Valga tänavail taas politsei jalgrattapatrull. Augusti algusest on kaks politseiratturit väljas nii valges kui pimedas, kuigi mitte ööpäev läbi. Rattapatrullis töötavad kons-taablid Anatoli Sidorenko ja Margus Mets ning rattahooaeg kestab sügiseni.

Loodi Kristiine motopatrull

Tallinna Politseiprefektuuri lõunapolitseiosakond sai juuni lõpus sponsoritelt kingiks kaks motorollerit, et ühiste jõududega luua Kristiine motopatrull. Tegu on esimeste sellelaadsete sõidukitega Tallinnas. Kaks motorolleritega sõitma hakkavat lõunapolitseiosa-konna politseinikku saavad sellekohase eriettevalmistuse.

Valiti aasta noorsoo-politseinik

Aasta parimaks noorsoopolitseinikuks valiti Tallinna kesklinna politsei lasterühma vaneminspektor Igor Litovtšenko. Litovtšenko alustas oma karjääri kaheaastase teenistusega kesklinna politsei lasterühmas ning jätkas 1994. aastal loodud noorsoopolitseis.

Muudatused politseis vää

1. jaanuarist 2004 algab Eesti politseis uus etapp. Neljast politseiregioonist koosnev organisatsioon toob endaga kaasa muudatusi nii politseiasutustes, osakondades, talitustes ja büroodes kui ka ametikohtades. Sellega seoses pakkus Politseileht kõigile politseiorganisatsioonis töötavatele inimestele võimaluse saata kogu juulikuu jooksul toimetusse küsimusi meid ees ootavate muudatuste kohta. Küsimustele vastab politseipeadirektor **Robert Antropov**.

Robert Antropov
politseipeadirektor

Millised on eesseisvate ümberkorralduste positiivsed ja negatiivsed küljed?

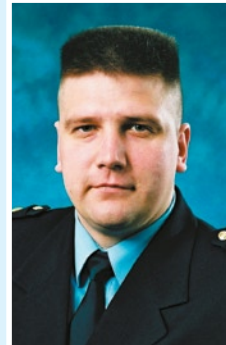
Esimest korda politsei ümberkorralduste ajaloos oleme võtnud eesmärgiks suurendada päris politseitööd tegevate inimeste motiveeritust. Minu väljalubatud horisontaalne karjäärimudel annab politseinikule võimaluse ka spetsialistina töötades pagunitele tärne juurde ja kõrgemat palga teenida.

Oluline on, et nende ümberkorralduste tulemusel tõuseb turvalisuse tase ühiskonnas, kuna päris politseitööd tegevaid politseinikke on tulevikus rohkem. Suurem politseijõud vähendab kuritegevust, kuid on ka paremini märgatav, toimides nii turvatunde suurendajana. Kui politseiniku abi on kättesaadavam, jõuab politsei tervikuna inimestele lähemale ja nii suureneb ka usaldus politsei vastu.

Muutusi kavandades on tähtis ka nende hind. Muutuste elluviimise üks praktiline vajadus tuleb sellest, et ühiskonnas on palju tähtsaid raha vajavaid valdkondi ja olulist lisaressurssi politseile loota ei ole.

Politsei areng on tänaseks tasemel, kus nii spetsialistide teadmised, tehnilised võimalused kui ka ootused politseile ei luba enam tööd põlveotsas teha. Seetõttu peab ka politsei juhtkond käituma professionaalselt, et leida säästlikuma majandamise läbi raha reaalseks politseitööks. Neljas suures piirkonnas majandamine jagab vahendeid ühtlasemalt ja õiglasemalt kui seitsmeteistkümnes väikeses.

Ainus negatiivne aspekt ongi ehk teatav kartus ja ebakindlus eesseisvate muutuste suhtes, mis paratamatult organisatsioonis tekkinud on. Õnneks on nii, et positiivsed muutused töötavad tulla püsivad, ajutine ebakindlus möödub aga peagi, sest teadvustan nii endale kui oma lähematele kaastöötajatele meie inimeste suurenenud informatsioonivajadust, sest me juhime mõtlevat organisatsiooni. Aidaku igaüht tema kahtlustes minu kinnitus, et tahan muutuste käigus oma inimesi hoida, sest igal politseinikul on meie orga-

Põhja-Eesti prefektuur
prefekt: Raivo Küüt
peakorter: Tallinnas
politseinikke: 1281
teenistujaid: 281

Hiiumaa
10 471 el

Lääne
28 39

Saaremaa
36 024 el

Lääne-Eesti prefektuur
prefekt: Kalle Laanet
peakorter: Pärnus
politseinikke: 398
teenistujaid: 130

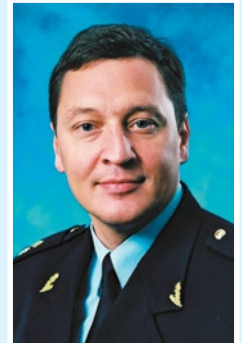
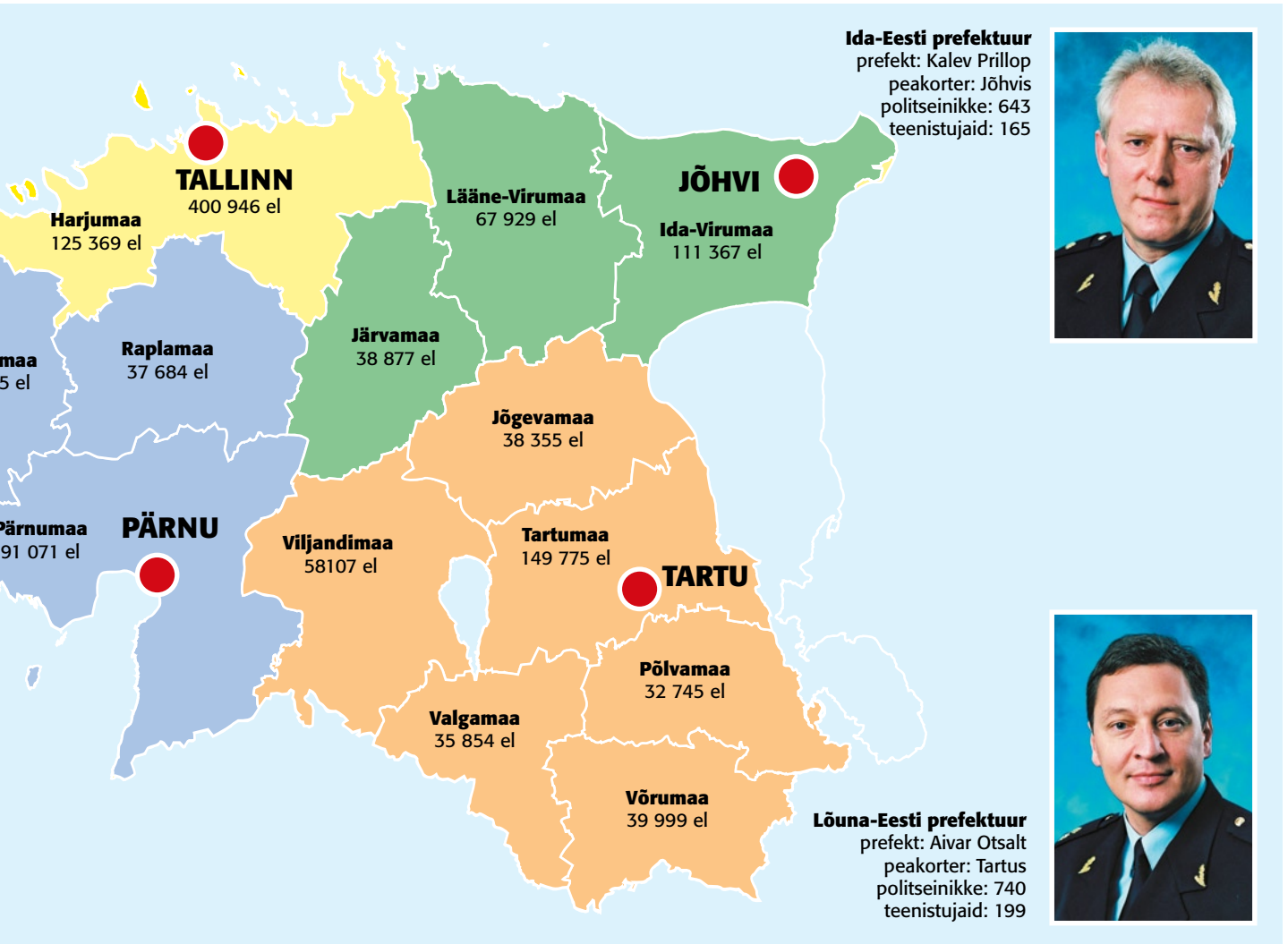
nisatsioonis kulla väärtus.

Mis riigi kogemustest on muudatuste väljatöötamisel lähtunud?

Politseil on väga head koostööpartnerid mitmetes riikides, mille politseisüsteemi ülesehitusest ja tegevusest saab eeskujuga võtta. Näiteks olgu nimetatud Soome, Rootsi, Saksamaa. Muudatusi välja töötades oleme kasutanud Eesti Vabariigi 1924.–1927. aasta politseireformi positiivset kogemust.

USAst võtsime üle näiteks nn šerifi põhimõtte. See võiks olla meie praeguste prefektide edaspidine roll. See tähendab, et tänasest prefektist, keda kõik teavad, usaldavad ja austavad, saab politseinike tugiisik, kes kaitseb oma kolleegi ja annab neile vajaduse korral nõu. Prefekt kannab vormi ja relva, on nähtav ning kõigile eeskujuks.

rtustavad politseinikku

Kust tuleb raha kõige selle elluviimiseks?

Avastasin, et praegu pole raha jaotamisel ühtset süsteemi, nii mõnelgi pool kulutatakse asjadele, mida pole igapäevatööks vaja. Säästliku ja targa majandamise korral on võimalik kokku hoida päris suur hulk raha, mida otstarbekalt kasutades saab politseid arendada.

Millised politseilised tegevused saavad prioriteetideks?

Eelkõige korrakaitse tegevused: konsultatsioonid, et olla inimesele kättesaadav, patrullimine, et olla nähtaval, ning liiklusjärelvalve, et kaitsta inimest liiklusehuvide eest. Senised prioriteedid – näiteks narkokuritegevuse vastu võitlemine või isikuvastaste kuritegude avastamine – on jätkuvalt tähtsal kohal, kuna need kuriteod on erakordselt ühiskonnaohtlikud. Töö

raskete isikuvastaste ja narkokuritegudega on olnud Eesti politsei enim luubi all olnud valdkondi, millega on traditsiooniliselt hästi hakkama saadud.

Millal saab rääkida politseist kui teenindavast asutusest?

Loodava nelja politseiregiooni ülesanne on rahvast kaitsta ja abistada, mis tähendabki teenindamist. Teeninduse taseme eest panem vastutuse neljale regioonile juhile.

Rahvaarvu silmas pidades on Soomes politseinike peagu kaks korda vähem kui Eestis, ometi on üldine kuritegevus seal väiksem kui meil. Millal ja kuidas Eesti samale tasemele jõuab?

Esialgu üritab Eesti politsei oma olemasolevat ressursi paremini ära kasutada. Pole mõtet

Eesti politsei struktuur alates uuest aastast.

praegu rääkida sellest, kas politseinikke on vähe või palju, arutame pigem seda, kuidas kogu süsteemi paremini tööle saada.

Kuritegevuse vähendamiseks tuleb tõhustada koostööd kohalike omavalitsustega, aktiivsete kodanikuühendustega ning teiste jõustruktuuride ja asutustega. Maksimaalse tulemuse saavutamise siiski üksnes hea koostöö tulemusel. Usun, et esimesed muutused on näha juba lähiaastail. Kodanikuühiskonna arenedes hakkavad kõik pidama enesestmõistetavaks, et turvalisuse eest ei vastuta ainult politsei.

Arvatakse, et põhjus, miks muudatusi politsei pole siiani ellu viidud, on eelkõige poliitilise tahte puudumine. Kuidas kommenteerite?

Me arendame ja muudame politseid, järgides Eesti Vabariigi valitsuse kinnitatud politsei arengusuundi aastani 2006, mis tähendab, et meil on muutusteks laialdane poliitiline toetus. Muutuste aluseks olevad arengusuunad on vastu võetud üle-eelmise valitsuse ajal ning neid ei ole muutnud ei praegune ega eelmine koalitsioon.

Muutused ja sellega kaasnev teadmatus tekitavad töötajais ebakindlust ja stressi, mis omakorda mõjub negatiivselt igapäevatöö tulemuslikkusele. Kuidas seda ära hoida?

Kõik meie sammud on suunatud ennekõike sellele, et politseitöö ei kannataks praegu ega ka tulevikus. Teadmatus vastu aitab ainult suurem avatus, tõhusam infovahetus, inimestega rääkimine ja nende kuulamine. Avatus ja usaldus on mulle väga tähtsad, seepärast olen võtnud aega, et käia isiklikult prefektuurides ja politseiasutustes meie inimestega rääkimas. Tähtsateks kanaliteks pean Politseilehte ja politsei intranetti, mis peavad meie inimesteni viima värskete teabe ja tähtsade sõnumid. Avatud ja usaldusväärne ei saa olla ajutiselt. Tean, et selline stiil, nagu mina juhtimises kasutan, tähendab suurt aja- ja energia-kulu, kuid sillutab teed avatud organisatsioonile üleminekuks.

Kas reformiga saavutatakse tulemus, kus igaüks vastutab oma tegude eest ka kõige madalama tasandini välja?

Politseitöö põhineb sedavõrd isiksustel ja eetikal, et igaühe isiklik vastutus on vältimatu. Minu põhimõte on aga laiendada vastutust ka vahetule juhile, kui tema alluv on midagi tegemata jätnud või seadust rikkunud. Kaaskaristuse rakendamine peab ära hoidma politseieetika rikkumise juhi vaikival teadmisel.

Kas pooldate karjääriredelil tõusu organisatsiooni seest või värskete vere sissetoomist väljastpoolt?

Pooldan pakutud variantide segunemist. Me vajame politseilise ettevalmistuse ja töökogemusega inimesi, kuid meil on tarvis kaasata juhte ja spetsialiste ka väljastpoolt. Valgekraekuritege-

vuse arengu tõttu vajame juristide kõrvale üha rohkem insenere, majandus-, finants- ja IT-spetsialiste, et olla oma teadmiste ja tegudega kurjategijatest sammu võrra eespool.

Millal hakkab tööle horisontaalne karjäärisüsteem?

1. jaanuarist 2004 koos nelja prefektuuri loomisega.

Kuidas on plaanis garanteerida jaanuarist ümberpaigutatavaile töötajatele ja talitustele sama-väärsed töökohad?

See on kavandatud horisontaalse nn spetsialisti karjäärimudeli juurutamisega. Näiteks jääb tänane ülemkomissarist osakonnajuht 1. jaanuarist ülemkomissariks, kuid mitte enam juhiks, vaid temast saab tippspetsialist, ilma et ta kaotaks palgas.

Kas Politseiamet muutub tulevikus üheks Siseministeriumi osakondadest?

Edasised tulevikuplaanid Politseiameti kohta sõltuvad pigem seadusandjast, kes otsustab, mis saab ministeeriumi valitsemisalast.

Kas Politseiamet kolib?

Politseiamet jääb praegu Pagari tänavale. Üldine suund on aga jõustruktuurid edaspidi vabalinnast välja kolida ja seda ennekõike kõrgete rendi- ja parkimishindade pärast.

Mis osakonnad jäävad Politseiametisse alles?

Politseiameti uue struktuuri loomise arutelud on praegu, selle intervjuu andmise ajal, alles käimas. Muutuste eesmärk on delegeerida mitmed Politseiameti funktsioonid ja ülesanded prefektuuridele ja üleriigilistele politseiasutustele, osa ülesandeid on kavas üle anda Siseministeriumi osakondadele. Koos nende ülesannete ja funktsioonide üleandmisega liiguksid ka neid funktsioone täitvad spetsialistid.

Kas inimest, keda politsei tabab esimest korda n-õ kergelt liikluseeskirja rikkumiselt, tuleks kohe karistada?

Politsei kui karistav organ peab olema karm ja resoluutne liikluskurjategijate vastu, kelleks on roolijoodikud, kiiruseületajad üle 40 km/h, punase tule eirajad. Samas peab politsei olema hoiataja ning kasvataja rollis, mis eeldab paindlikkust nn kergemate liikluseeskirja rikkujate puhul.

Kas liikluspolitsei peaks sekkuma 10–15 km/h kiiruseületamise korral?

Politsei peab andma inimesele märku tema kiiruseületamisest. Selleks on tarvilik tänavatele ja maanteedele paigutada rohkem elektroonilisi tabloosid, kust juht näeb oma sõidukiirust. Sekkuda tuleks olenevalt konkreetsest situatsioonist. Näiteks sirgel kuival maanteel 10–15 km/h

1. Regionaalsed politseiprefektuurid ning üleriigilised politseiasutused

Tegevus	Tähtaeg
Regionaalsete prefektuuride ja üleriigiliste politseiasutuste funktsioonid on konkreetselt teada	21.08.2003
Põhimäärused on koostatud	25.08.2003
Uus spetsialisti pagunikirjeldus on koostatud	25.08.2003
Koosseisud ja struktuur on koostatud	01.09.2003
Palgaastmed on läbi töötatud	01.09.2003
Regioonide piirid ja keskused on määratud	08.09.2003
Põhimäärused, koosseisud, struktuur, vormikirjeldus ja palgaastmed on edastatud Politseiameti spetsialistidele viimaseks läbivaatuseks	08.09.2003
Politseiamet on asukohtade, piirkondade, vormikirjelduse ja palgaastmete muudatuste ettepanekud esitanud Siseministeriumile	22.09.2003
Politseiamet on põhimäärused, koosseisud ja struktuurimuudatuste dokumendid esitanud Siseministeriumile	06.10.2003
Siseministerium on asukohad, piirkonnad, vormikirjelduse ja palgaastmed välja saatnud valitsusse	06.10.2003
Siseministerium on allkirjastanud põhimäärused, koosseisud ja struktuuri	27.10.2003
Muutusteks vajalikud dokumendid on avaldatud Riigi Teatajas	14.11.2003

2. Politseiameti funktsioonide optimeerimine

Tegevus	Tähtaeg
Politseiameti täita jäävad funktsioonid on selged	18.08.2003
Muudetavate seaduste, määruste, käskkirjade ja korralduste nimekiri on koostatud	18.08.2003
Uute osakondade konkreetsed funktsioonid on määratud	22.08.2003
Uute osakondade põhimäärused, struktuur ja koosseisud on välja töötatud	05.09.2003
Väljatöötatud põhimäärused, struktuurid ja koosseisud on kokku koondatud ning koostatud Politseiameti uus põhimäärus, struktuur ja koosseisud	19.09.2003
Politseiameti põhimäärus, koosseis ja struktuur on esitatud Siseministeriumile kinnitada	06.10.2003
Siseministerium on kinnitanud Politseiameti uue põhimääruse, koosseisud ning struktuuri	27.10.2003
Muutusteks vajalikud dokumendid on avaldatud Riigi Teatajas	14.11.2003

Esialgne tegevuste ajakava uuele struktuurile üleminekuks 1. jaanuaril 2004.

lubatust kiiremini sõitmine pole oma ohtlikkusest võrreldav niisama suure kiiruseületamisega tihe- da liiklusega linnatänaval.

Millised peaksid olema vallakonstaabli kolm peamist iseloomuomadust?

Ta peab olema hea suhtleja, tegus ja abivalmis inimene ning mõistagi professionaalne politseinik.

Milline peaks olema alaealiste ning nende vanematega tegelevate politseiametnike erialane ettevalmistus?

Pedagoogi- ja psühholoogiharidus. See on üks valdkond, kuhu saaks kaasata spetsialiste väljastpoolt süsteemi.

Tihti kurdetakse, et näiteks uurijal või jälitusametnikul ei jätku piisavalt aega teha oma põhitööd, sest kõikvõimalikku muud paberitööd on

liiga palju. Mida selles suhtes ette võtta?

Võimalus on ka meil rakendada sama süsteemi nagu Soomes. Seal on mitme uurija peale üks uurija abi, kes teeb ära vajaliku paberitöö. See on ka valdkond, kus saab rakendada meie tsiviiltöötajaid ning kus veel haridust omandavad üliõpilased saaksid teha näiteks oma praktikat.

Kas politseinik olla on tänases Eestis prestiižne?

Loodan, et need, kes praegu politseis töötavad, tunnevad selle ameti üle uhkust, kuid kindlasti pole see kerge töö. Igas elusituatsioonis, nii tööl kui vabal ajal, peab politseinik olema tava-kodanikule eeskujuks ja abiliseks. Kui me jõuame lähitulevikus nii kaugele, et politseitööga rahul-olu kasvab näiteks 80 protsendile, siis on see selge märk politsei heast mainest ja usaldusest kodanike silmis.

Saksamaa politsei Eesti röövljõuku püüdmas II

Jätkame eelmises Politseilehes alustatud artiklit eestlastest pangaröövlitele jälile saamisest Saksamaal. Kaheaastase uurimis- ja jälitustöö tulemusel on tänaseks suurem osa jõugust paljastatud.

Helmut Benker

Nürnbergi

kriminaalpolitsei

Wolfgang Gallasch

Nürnbergi prokuratuur

Alates 2001. aasta kevadest suutis Duisburgi kriminaalpolitsei kohalike teenistuste abil organiseerida kogu Saksamaa territooriumil kurjategijate kinnipidamist vahetult pärast pangaröövi. Mitme keskmise juhtimistasandi isiku ja osa bande tippjuhtide ülekuulamisel õnnestus paljastada organisatsiooni struktuur ja hierarhiline ülesehitus.

Seni tuvastamata kahtlusosalused, kes kavandasid juveliröövi Brüsselis.

Jõugu struktuur

Et enamiku pangaröövi juhtude puhul õnnestus seljatagustel tegijatel tundmatuks jääda, oli väga raske nendeni jõuda. Et ka selle tasandi kohta piisavalt tõendeid koguda, oli juba varakult hakatud bande struktuuri graafiliselt välja tööta. Seda tuli pidevalt täiendada ja uue infoga täpsustada. Röövljõugu hierarhiline ülesehitus oli järgmine.

Sõdurid (Soldaten) – hierarhiatasandil pangaröövi täideviijad, lihtsakoelised noored mehed, vahenditeta, osaliselt pisisulid.

Protektorid (Hintermänner) – keskmine tase, värbajad ja grupijuhid, Saksamaal peatuvad eestlased, kes oskavad saksa keelt ja tunnevad paikkonda (osaliselt endised asuülitaotlajad), vastutavad logistilise teostuse eest, kaasa arvatud sõdurite tagasitoimetamine.

Traaditõmbajad (Drahtzieher) – ülemine juhtimistasand, kes valis sündmuskohad, koordineeris kallaletunge ajaliselt ja varustas asjaosalisi vajalike finantsvahenditega (reisikulud), määras kindlaks saagi määra (25–33% igale kuriteos osalenule).

Hilisemate juurdlustega selgus, et tegemist oli kahe bandega – ühte juhtis kaks isikut, teine oli ühe mehe valduses.

Ootamatu pöördepunkt

Kestavate operatiivmeetmete põhjal saadi teada, et kurjategijad ootavad mai alguspäevil Eestist uusi sõdureid, kellega kavandatakse pangarööve Hamburgis ja Saarbrückenis. Seetõttu oli Hamburgis kolme kahtlusosalust salaja jälgitud juba mitu päeva. 10. mail aga olukord ootamatult muutus.

Viini pangaröövi järel võeti kohapeal kinni kaks asjaosalist, kolmas suutis põgeneda Passau poole. Sealt võttis põgenenu ühendust Eestis oleva traaditõmbajaga, kes omakorda võttis ühendust Hamburgis olevate protektoritega. Kaks neist olid valmis potentsiaalset pangaröövlit üle võtma, kuid neil oli vaja veel raha sõidu jaoks.

Vahetult pärast seda, kui oli saanud vajalik pangaülekanne, istusid mehed autosse ja asusid Passau poole teele (teekonna pikkus umbes 820 km). Kohe heideti kõrvale esialgne plaan korraldada pangarööv Hamburgis, liikuma hakati hoopis Müncheni poole. Jälitajatel õnnestus kurjategijad küll avastada, kuid liiklustihedal kiirteel 250 km/h kihutavatel pangaröövlitel õnnestus lõpuks siiski põgeneda.

11. mail tegutsesid osalevad teenistusüksused kooskõlastatult selleks hetkeks olemasolevate läbiotsimis- ja kinnipidamismääruste alusel Hamburgis, Schleswig-Holsteinis, Wiesbadenis ja

NB!

Kõikide fotode kohta ootab lisateavet Keskkriminaalpolitsei rahvusvahelise kriminaalteabe osakond.

Offenbachis. Jälgimise ajal välja ilmunud kaks kahtlusallust peeti samuti kinni nagu teisedki taagotsitud protektorid ja Viinist põgenema pääsenud pangaröövel. Palju tõendusmaterjali leiti ka kortereid ja sõidukeid läbi otsides.

Nende leidude läbitöötamine viis järgmistel nädalatel selleni, et kaks kurjategijat andsid väga põhjalikke tunnistusi. Kui esialgu ei olnud peaaegu üldse otseseid asitõendeid kuriteo kohta, siis nüüd õnnestus kinnipeetute abil tõendada kolm kuni kaheksa pangaröövi nii Nürnbergis kui ka teistes Saksamaa linnades.

Pangarööv 18. mail 2001

18. mai pangaröövi ajal õnnestus tänu osalevate poolte optimaalsele koostööle pangaröövel kohe kinni võtta. Senise info põhjal oli teada, et kurjategijat saadavad oletatavasti kaks protektorit. Et neid mitte hoiatada, hoiti kurjategija kinnipidamist meedia eest saladuses, sest 19. aprilli juhtumi puhul kuulsid protektorid kurjategija kinnivõtmisest just raadiost ning põgenesid seejärel.

Mõni tund pärast juba järgmist pangaröövi Münchenis õnnestus esimene protektor kinni pidada Stuttgardi poole liikuvast kiirrongis. Jäi veel teine asjaosaline. Et mitu pidepunkti viitas edasisõidule Kölni, kus pidi röövitama järgmist pangafiliaali, siis said Frankfurdi kolleegid ülesande otsida läbi Kölni sõitev rong. Sõidul Frankfurdist Kölni õnnestuski politseinikel linnalähirongi kolmeteistkümnest vagunist üles leida ja kinni pidada ka teine protektor. Läbiotsimisel leiti kogu Müncheni saagile lisaks veel 3000 DEMi registreeritud sedgeid Bonni pangaröövist (kuritegu pandi toime 16. mail).

Kallaletungid juveeliäridele

Eestlastest kurjategijad ei olnud maiad mitte ainult pankade peale. 2001. aasta novembris teatati politseile relvastatud röövkallaletungist juveeliäridele; selleski osales üks eestlane. Mõni päev hiljem varahommikul võttis Nürnbergi peavaksalis piirivalveinspeksiooniga ühendust Eesti kodanik ja teatas, et tahab end politseile röövkallaletungi asjus üles anda.

Edasises küsitluses ütles ta, et oli eelmisel päeval mitme kaasosalisega Stuttgardis üht juveeliäri röövinud ning nüüd oli tema tuttavad katanud. Et ta aga ilma raha ja keeleoskuseta ei osanud üles leida Berliinis asuvat Eesti Saatkonda, tahtis ta oma rasket südametunnistust kergendada. Kohene kontakt Stuttgardi kolleegidega kinnitas fakti.

Mahajäänud oli valmis andma põhjaliku tunnistuse, nimetas nimesid ning ka oma kaasosaliste sõiduki. Tänu kiiretele meetmetele õnnestus Stuttgardi kolleegidel leida nelja ülejäänud kurjategija jäljed ning nad ka veel samal päeval Frankfurdis kinni pidada.

Selleks hetkeks oli Saksamaal teada viis juveeliäri, mida eestlased olid röövinud.

Kurjategijate liikuvus ja spontaansus nõudis kiiret politseiinfo vahetust ja väga suurt paind-

Need turvakaamera kaadrid on tehtud Bremenis asuvas Bankhaus Neelmeyer AG pangas 12. veebruaril 2002. Sel korral said kurjategijad saagiks 16 000 eurot.

Eestlaste „vägiteod“ Saksamaal

Pangaröve kokku	130
neist Saksamaal	122
Nürnbergis	6
kahjusumma	2,5 miljonit DEMi
Kallaletunge juveeläridele	5
kahjusumma	1,1 miljonit DEMi
Kannatanud linnu	27
Saksamaal (liidumaades)	24 (9)
Austrias	2
Taanis	1

Kindlaks tehtud kurjategijaid	104
neist kinnipeetuid	74
neist protektoreid	38
neist traaditõmbajaid	3
osalenud isikuid kokku	umbes 150
Väljaselgitatud juhtumeid	75

Viimane teadaolev eestlaste pangarööv toimus 15. novembril 2002. aastal Bremenis. Enamik kindlakstehtud kurjategijaid (kaasa arvatud traaditõmbajad) on 18–25aastased.

likkust. Ainult hea otsese koostöö ja asjaosaliste teenistuste vahetute kontaktide tõttu õnnestus iga juhtumi korral kurjategijate esialgset edu- maad vähendada ja olukorrast pidevalt informeeritud olla. Vaoshoitud pressitöö aitas kurjategijaid, kes väga täpselt jälgisid pressiteateid nii Internetis kui ka kohalikus ajakirjanduses, teadmises hoida, et politsei ei ole alustanud juurdlust.

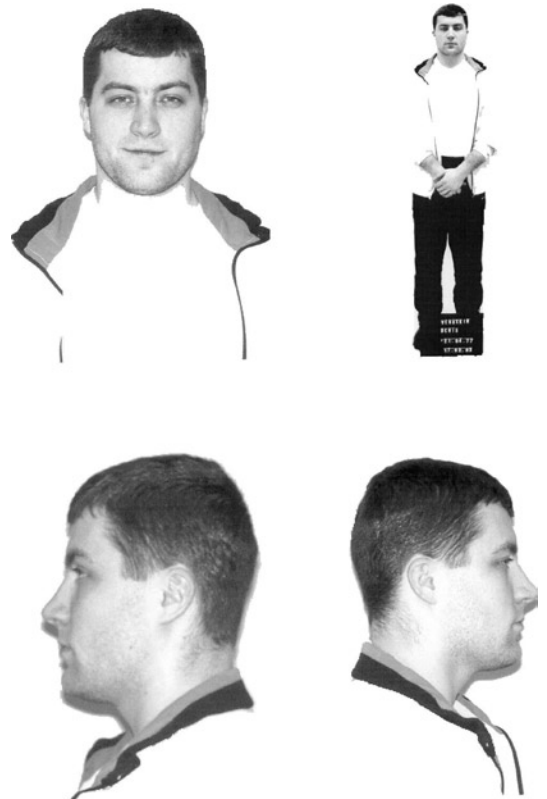
Tähtis juurduse abinõu oli telefonide pealtkuulamise kõrval ka olemasoleva elektroonilise teabe intensiivne kasutamine. Kõik olulised dokumendid (bussinimekirjad, ülekuulamised, telefonikontaktide andmed, võrkjalituse andmed) skanniti – nii oli võimalik kohe kindlaks teha, kas mõni nimi või ühenduse valdaja on juba varem kuskil seoses pangaröövidega Saksamaal välja ilmunud. Bande telefonikontaktide hulka (mobiliid) oli võimalik läbi töötada üksnes arvutiga.

Kurjategijate kartoteek

Kõik juhtumid võeti kokku kuritegude ja kurjategijate kartoteeki. Uute juhtumite ilmnedes oli võimalik kiiresti kontrollida, kas kurjategija on juba varem tegutsenud. Ka ülekuulamistel oli sellest kartoteegist suur abi, sest paljudel juhtudel aitasid tunnistust andnud kinnipeetud teisi kurjategijaid identifitseerida. Kõik juhtumid nummerdati, et neid oleks lihtsam järjestada.

Koostöö kogenud prokuröri, kes üksinda kogu n-ö kompleksi haldas, osutus juurduse vältel suureks plussiks. Nõnda oli ka väljaspool tööaega võimalik lühikese aja jooksul prokuröri otsuseid saada ning neid kohe rakendada. Tänu tsentraalsele juhtumite läbitöötamisele oli pidevalt olemas aktuaalne info. Siin ei tulnud ette selliseid probleeme, mis olid neil teenistustel, kus 12 prokuröri vastutasid sündmuste jälgitamise eest. See suur erialane kogemus oli eelis ka süüdistuse esitamisel kohtumenetluses.

Eriline tänu siinkohal Interpoli Tallinna büroole Eestis. Järelepärimised ja õigusabipalved lahendati selles teenistuses erakordselt kiiresti. Peale selle õnnestus reisiandmete vahendamise ajal välja selgitada terve hulk kahtlusaluseid. Avalikkuses tehtud töö tõttu suudeti Eestis oluli-

Juveelipoodide röövid on laienenud Saksamaalt Belgiasse. Fotol on kujutatud isik, kes esines vale nime all, kuid on siiani üheselt tuvastamata. Arvatakse, et tegemist on Olegi-nimelise leedukaga, kellel on väga head sidemed Eesti allilmaga.

selt vähendada värbamispotentsiaali. Eesti valitsuse otsusega anti Saksamaa jälitusametkonnale välja viis kuriteo kaasosalist, kes istuvad oma aega Saksamaa kinnipidamiskohtades.

See pangaröövide seeria tõestab, kui väga on Euroopas vaja politsei tihedat ja vastutustundlikku koostööd, mis on tulevikus kindlasti veelgi tähtsam. Kui kurjategijad saavad mõne tunni jooksul (kontrollimatult) mitme riigi piire ületada, siis tuleb kiirendada koostööd õiguslike raamide piires.

TÄNAME!

Keskkriminaalpolitsei ning Lääne, Rapla, Narva ja Järva politseiprefektuuri koostöös on augusti esimese nädala jooksul kinni peetud 5 Saksamaa poolt rahvusvaheliselt tagaotsitavat seoses panga ja juveelipoodide röövidega. Keskkriminaalpolitsei rahvusvahelise kriminaalteabe osakond tänab kõiki kolleege, kes aitasid kaasa tagaotsitava te tabamisele.

Ühe kohaliku narkodiileri korterist leitud kane-pikasvatus.

Sellist pilti võib näha paljudes Narva narkomaanide köökides.

Narva noored otsivad uimastitest lohutust

Kui Tallinnas tarvitatakse narkootikume tihti vaid parema peotuju saavutamiseks, siis Narva vene rahvusest noortele on uimastid ajutiseks põgenemisteks kiratsevast igapäevaelust.

Airi-Alina Allaste
TPÜ Rahvusvaheliste
Sotsiaaluuringute
Instituudi teadur

Eestis on palju mitte-eestlastest noori, kes viimase kümne aasta jooksul toimunud muutuste tõttu on üles kasvanud ebamäärases staatuses. Kui eesti noored on kasvanud laulva revolutsiooni vaimustuses, mälestustega öistest laulupidudest ja vanemate kõrval Balti ketis seismisest, siis on paljudele noortele muulastele viimane kümnend möödunud protestimise õhkkonnas. Paljude venelaste hinge on kinnistunud kibestunud teadmine – me oleme Eestis teisejärgulised inimesed.

Vaesus ja võõras keel

Üheksakümnendate alguses muutusid paljud Eesti muulased poliitiliselt passiivseks ning seejärel on ka suur osa tänastest teismelistest üles kasvanud apaatsena. Nende vanemate alaväärsustunne ja passiivsus ühiskonnas on saanud nende identiteedi osaks. Selline õhkkond ja teadmine tekitab paljudes noortest kibestumist.

Noorte endi arvates on neil oma vanematega võrreldes veel vähem võimalusi. Võimalused elus läbi lüüa ja midagi saavutada on üldise arva-

muse kohaselt ainult tugevamate jaoks. Ühe kooli direktoriga rääkides selgus, et kui oli konkursi autolukksepa kohale Tallinnas, siis ei tahtnud ega julgenud noored minna proovimagi.

Vene rahvusest noortes väljakujuneva muulasekompleksi tõttu, mil tuntakse end justkui teisejärgulisena, on neile jäänud võõraks ka igasugune omaalgatuslik käitumine. Kui lisandub veel vilets riigikeeleoskus, on noorte võimalused teistes Eesti piirkondades läbi lüüa väga kaheldavad. Elu ja olukord tunduvad suurele osale noortest sedavõrd lootusetud, et neil kaob viimanegi tahtmine midagi muuta ja ette võtta. Pigem püütakse olevikku võimalikult hõlpsasti mööda saata.

Noored kurtsid, et kui nad isegi tahaksid proovida eesti keelt õppida, on see Narvas väga raske. Ainus koht selleks on klassiruum, sest tihipeale ei saa poemüüjadki aru, kui proovitakse midagi eesti keeles küsida. Kohalikud eestlased hoiavad aga omaette ega suhtle muulastega. See suurendab veelgi eraldustunnet nii Eesti riigist kui ka selle eesmärkidest. Sageli tajutakse riiki pigem vaenulikuna, vastandades ennast riigile rahvuse alusel.

Palju Narvas elavaid perekondi on väga piiratud materiaalsete võimalustega või elavad üldse alla elatusmiinimumi. Näiteks elavad paljud narvakad nõukogudeaegsetes viiekorruselistes ühiselamutüüpi majades, kus ühes pisikeses kööktoas (10–15 m²) on koos palju inimesi.

Vaesus tekitab lootusetust

Külasthanud ühe 15aastase tütarlapse elukoha, selgus, et ta elas seal koos oma ema, kahe puberteedialise venna ning imikust õega. Et toas ruumi pole, veedab tüdruk palju aega väljaheidetest haisvas koridoris, kus krohv on seintelt maha koorunud. Tütarlapse ema elatub töötubirahast ja puskariga hangeldamisest. Kui laps on üles kasvanud ühiselamus, kus lausjoomised, kaklused, võib-olla isegi varastamine ja samagoni või narkootikumidega hangeldamine on igati tavalised, on selline elu tema jaoks harjumuslik ja ainuvõimalik. Pealegi on väga lihtne ja inimlikult mõistetav jääda nende väärtushinnangute juurde, millega ollakse üles kasvanud.

Vaesust pidasid paljud teismelised probleemide allikaks. Mitte keegi küsitletuist ei lähenenud asjale selle kandi pealt, et vaesus võib olla näiteks teatava eluviisi – joomise või uimastite tarvitamise – tagajärg.

Noortel napib tegemist

Vaba aja sisustamiseks napib noortel Narvas võimalusi. On mõned huviringid ja sporditreeningud, kuid tihtipeale tuleb nende eest maksta ja vaesemate perede noortele jäävad need kättesaamatuks. Tekib olukord, kus suur osa noortest ei tea, mida endaga peale hakata, ning nii ollakse avatud uimastite pruukimisele ja agressiivsele käitumisele.

Tallinna Magdaleena varjupaiga töötajate väitel tulevad Narva teismelised neilt üsna sageli öömaja paluma. Nad on Tallinna sõitnud rahata ja ööbimisvõimaluseta üksnes meelelahutusi

otsima. Seesama tegevuse puudumine, kodune eeskuju ja sõprade mõju on ka massilise suitsetamise ning alkoholi- ja narkootikumide pruukimise peamisi põhjusi.

Suitsetamine on koolides muutunud sedavõrd igapäevaseks, et sellega on harjunud juba õpetajadki. Minu küsimust suitsetamise kohta tõlgendas üks koolidirektor otsekohe kui küsimust marihuaana suitsetamise kohta. Narvas kohtab kioskite ümbruses 5–6aastaseid lapsi, kes suitsetavad. Umbes samast east alates hakatakse proovima ka nuusutamist.

Üpris tavaline vaatepilt on, et nokkmütsiga poiss jookseb mööda kooli ringi, käitudes ebaadekvaatselt. Võetakse ta kinni ja nokkmütsi alt tuleb nähtavale bensiiniga immutatud kalts, kalt-su alt on aga pea paljaks aetud.

Narkootikumid kättesaadavad

Enamik küsitletud teismelisi väitis, et narkootikumide hankimine pole neile mingi probleem. Peaaegu igaühel on tuttavaid, kes oleksid vajaduse korral nõus seda sõpradele hankima.

Peamiselt alustatakse illegaalsete narkootikumide tarvitamist marihuaanast. Levinud on moonivedelik. Noored, kes alguses löbu ja huvi pärast sõpradega marihuaanat suitsetavad või peol amfetamiini võtavad, lähevad kiiresti üle heroiinile. Tihtipeale hingatakse seda alguses sisse ja alles siis hakatakse süstima.

Tagantjärele ütleb enamik uimastite pärast probleemidesse sattunud, et uimastid ei lahenda probleeme, vaid aitavad üksnes nende eest mõneks ajaks põgeneda. Valdavalt ütlevad narkootikumidega kimpus olevad noored, et kui nad oleksid ainult teadnud, millega see asi lõpeb, ei oleks nad kõike seda teinud.

Artikli on autor kirjutanud 2001. aastal Eesti Humanitaarinstituudis kaitstud samanimelise magistritöö põhjal, mida on tervikuna võimalik lugeda Interneti-aadressil <http://www.ehi.ee/ylipilased/alina.htm>

Uimastite tarbimine Narvas ja Eestis

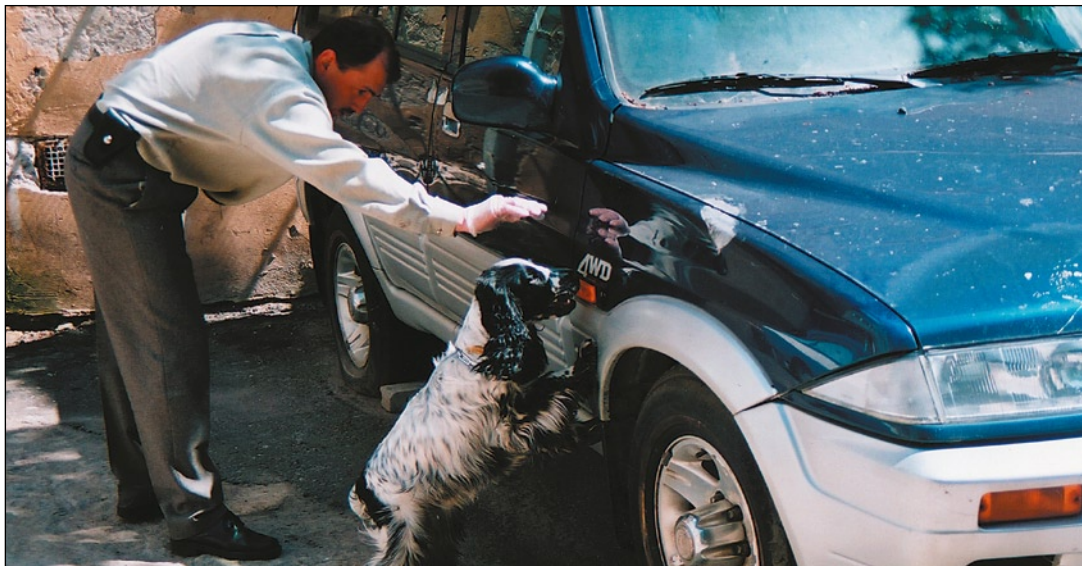
protsentides

	Narva linn		Eesti keskmine	
	Poisid	Tüdrukud	Poisid	Tüdrukud
Ei suitseta	19,0	33,3	15,5	34,5
On elu jooksul suitsetanud üle 40 korra	46,6	27,5	37,9	18,1
Viimase 30 päeva jooksul on suitsetanud vähemalt 6 sigaretti päevas	32,2	10,0	19,4	6,5
Ei ole kordagi elus alkoholi tarvitanud	3,4	5,9	4,3	4,6
On viimase 30 päeva jooksul alkoholi tarvitanud	70,7	60,6	64,4	60,4
On viimase 12 kuu jooksul vähemalt kolm korda purjus olnud	24,1	21,0	37,3	22,3
On proovinud mingit narkootikumi	31	17,6	18,7	14,0
On nuusutanud mingit keemilist ainet	8,5	2,9	7,6	6,1
On marihuaanat proovinud	37,3	15,9	18,2	8,4

Allikas: "Õpilane '99"

Uurimuse "Õpilane '99" andmed näitavad Narvas Eesti keskmisega võrreldes suuremat uimastite pruukimist. 15–16aastaste õpilaste seas on seal keskmiselt rohkem suitsetajaid, alkoholi pruukijaid ja illegaalseid narkootikume proovinuid.

Politseiinspektor
Ruslan Požarnikov ja
tema truud abimees
Inglise spanjel Stiff
konfiskeeritud autot
läbi otsimas.

Narva politsei tõkestab uimastite levikut

Narva politsei on selle aasta politseioperatsioonidega konfiskeerinud üle 3 kilo moonipuru, 1,5 kilo amfetamiini, 1 kilo 100 grammi marihuaanat, 20 grammi hašišit ja 50 *ecstasy*-tabletti. Arstide andmeil on Narvas umbes neli tuhat narkomaani.

Natalja Veeber
Politseiameti pressibüroo
vanempressiesindaja

Narva Politseiprefektuuri tööle võitluses narkokuritegevusega annab omapära Vene Föderatsiooni piiri vahetu lähedus. Suure territooriumi tõttu on raske kontrollida Narva kaudu veetavaid narkootikume. Selles valdkonnas teeb Narva politsei tihedat koostööd piirivalve, tolli ja kaitsepolitseiga. Vajaduse kohaselt vahetavad Narva politseinikud olemasoleva koostöölepe raames infot kolleegidega ka Venemaa miilitsast.

Kui veel kolm aastat tagasi valitses Narvas heroini üliküllus, siis tänaseks on huvi selle narkootikumi vastu märgatavalt vähenenud. Põhjusi on mitu. Esiteks sõjategevus Afganistanis, sest heroini transporditakse peamiselt just Kesk-Aasia ja Venemaa kaudu Euroopa riikidesse, sealhulgas Eestisse. Teiseks seostab narkotalituse politseijuhtivinspektor Heiki Lingenen heroininõudluse mõningast vähenemist hirmuga nakatuda aidsi. Siiski pole heroini käibel täiesti kadunud.

Ühe grammi heroini hind kõigub Narvas 500–800 kroonini. Doos maksab 50 krooni, langedes aeg-ajalt 40 kroonile. Esimese heroini punkti avastas ja likvideeris Narva politsei 1998. aasta augustis. Üks gramm amfetamiini maksab 125–200 krooni, üks *ecstasy*-tablett 50 krooni. Sillamäel on populaarne moonipuru, millest valmistatud süstimislahuse hind on 30 krooni. Moonipuru on pärit põhiliselt Peipsi äärest, ent ka Lätist ja Leedust.

Veel kolm aastat tagasi oli moonipuru ja hero-

iini levik seotud kohalike mustlaste äritegevusega Narvas, kuid mitme kohtulahendi tõttu, millega süüdlastele määrati reaalsed vangistused, jäi see äri soiku. Sellest hoolimata ei loobunud mitte kõik Narvas elavad mustlasperekonnad narkootikumidega kaubitsemast. Nagu märkis politseiprefekt Artur Pärnoja, et kui varem määras kohalik kohus narkootikumide levitajatele ja hankijatele tingimisi vangistusi, siis viimastel aastatel mõistab kohus reaalseid vanglakaristusi, tõi küll, mitte pikki.

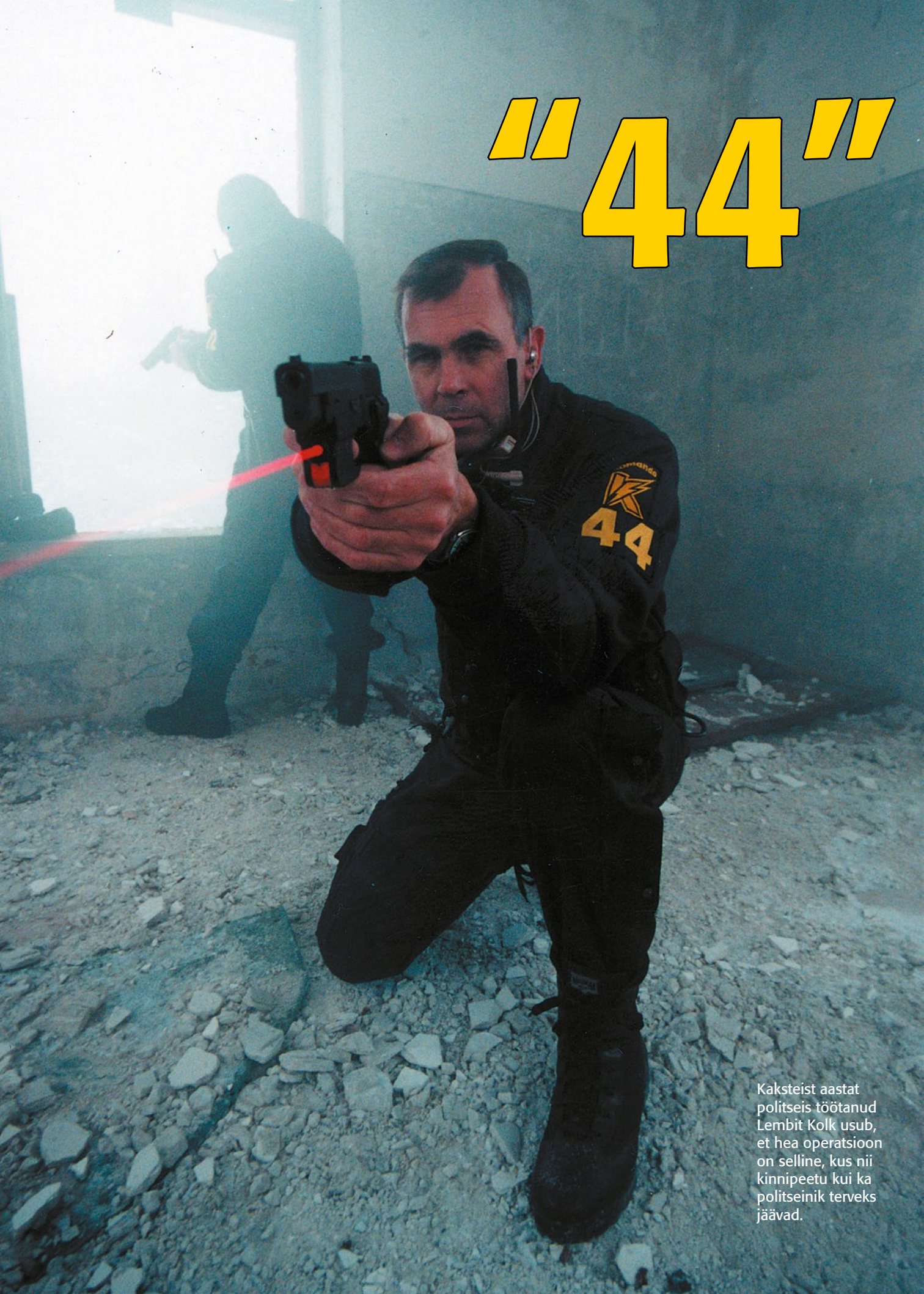
Diilerid on kohalikud noored

Narva narkodiilerid on peamiselt kohalikud noored. Osa neist pruugib ka ise narkootikume, osa mitte. Kui heroiniga kaubitsemiseks üüriti spetsiaalselt kortereid ja maju, siis saavad amfetamiini ja *ecstasy* müüjad kaubast lahti tänaval, kasutades mobiiltelefone, autosid ja jalgrattaid. Diilerite ja ostjate vahel on vahendajad ning läbirääkimisi ei peeta lahtise tekstiga, vaid diilerite ringis tuntud kodeeritud keeles.

Et narkokuriteod on oma olemuselt varjatud ning infot saadakse ja kontrollitakse operatiivtöö ajal, on väga tähtis koostöö elanikega. Narva prefektuuris töötab ööpäeva ringi anonüümne usaldustelefon.

Narkokuritegevusevastase võitluse rühm moodustati Narva prefektuuris 1997. aastal. Hiljem organiseeriti selle baasil neljast inimesest koosnev narkokuritegevusevastase võitluse talitus, mille tööd juhivad politseijuhtivinspektor Heiki Lingenen. Teenistuses on ka neljajalgne abimees, üheksakuune Inglise spanjel Stiff, kellega teeb tööd politseiinspektor Ruslan Požarnikov. Koer ja koerajuht käivad regulaarselt spetsiaalsetel narkokoerte kursustel politseikoerte treeningukeskuses.

"44"

Kaksteist aastat politseis töötanud Lembit Kolk usub, et hea operatsioon on selline, kus nii kinnipeetu kui ka politseinik terveks jäävad.

annab teatepulga üle

Traditsiooni kohaselt ei anta K-komando kollase välgunoolega käisenumbrit "44" enam kunagi välja. Selle numbri omanik ja ühtlasi politsei eliitriüksuse juht Lembit Kolk (59) läheb augusti keskpaigast pensionile ning alustab uue hooga Türgimaal.

Lembit Kolki tänaval kohates ei arva enamik, kellega on tegu. Stereotüüpse siilisoenguga musklimehe-eriüksuslase asemel näeb Lembit välja täiesti tavaline – keskmist kasvu sportlik keskealine mees, enamiku elust töötanud treeneri ja kehalise kasvatusõpetajana.

Seesama tasakaalukas ja muheda olekuga mees on aga politseis töötanud 12 aasta jooksul osalenud tuhandetes politseioperatsioonides. Tema juhtimisel võeti 1993. aastal kinni jäägripealik Asso Kommer ja 2000. aastal metsavennad Voitkad ning 2002. aastal rahustati Lilleküla staadionil määratsenud Vene jalgpallihuligaane.

Oma suurimaks saavutuseks peab ta eriüksuslaste mõtteviisi muutumist ning tegevuse stabiilset arendamist. Algusaastate nõukoguliku korrakaitse stiilis jõhkra füüsilise üleoleku kasutamine (mis on Venemaal tänaseni levinud) on asendunud humaansema mõtteviisiga.

Inimlik mõtteviis

"Hea operatsioon on selline, kus nii kinnipeetu kui ka politseinik terveks jääb. Algusaegade kondimurdjad on ammu politseist lahkunud. Eriüksuse töö eeldab küpset mõttemaailma, häid närve ning meeskonnatööoskust. Filmist tuttavat madinat on realses politseitöös vähe, enamik aega kulub plaanides, varitsedes ja õiget hetke oodates. Nõrk inimene seda ei suuda," usub Kolk.

Lembit Kolk on sündinud Valgamaal Helmes 1944. aasta kuumal juulikuul. Isa, Vabadusristi kavaler, viidi Siberisse, kus ta suri. Koolipoisist venna mõrvasid 1941. aastal kommunistid. Lapsepõlvest mäletab ta eredalt, kuidas nõukogude kolhoosikeskuse loomiseks hakati maju vene küla moodi kokku vedama. Talumaja saeti pooleks, pandi jalased alla ning hakati kahe traktoriga ära vedama. Maja avaldas küüditajatele passiivset vastupanu ja lagunes poolel teel laiali. Rohkem seda õnneks ei proovitud.

Pedagoogikaülikoolist kehalise kasvatusõpetaja kutse saanud mees on olnud aastaid treener ja kehalise kasvatusõpetaja (nt Gustav Adolphi Gümnaasiumis), juhendanud Eesti

karatekoondist aastail 1978–1983 ja 1987–1990. Vahepeal treeniti paar aastat põranda all, kui karate nõukogude inimesele ebasobivana keelati. Tal on meistrijärk kergejõustikus. Karate 3. dani tasemel *sensei*’na juhib ta siiani Lembitu Karatekooli.

1991. aastal otsiti Nõmme Politseikooli käsitsivõitluse õpetajat. Kolk kandideeris ja valitigi sellele kohale. Poole aasta pärast pakuti talle Politseireservi abikomissari kohta. Sügisel 1992, mil Politseireservi juht komissar Henn Kask läks tööle erafirmasse, sai Lembit Kolkist eriüksuse juht. Politseireservi kiirreageerimisrühmast kasvas välja ka K-komando.

Jäägriksi ajal 1993. aastal, mil K-komando mehed pidasid kinni Asso Kommeri, elas Kolk üle ärevaid hetki, sest jäägrid ähvardasid oma juhi relva jõul vabastada. Poliitilistes tagatubades arutati tõsimeeli K-komando saatmist jäägri-

Heikki Kirotar
Kaitseliidu Kalevi
Malevkonna
propagandapealik

Sarnased huvid. Lembit Kolk pildil koos lastelaste ja poja Ivoga, kes on samuti heal tasemel karateka.

Iga eriüksuslane peab suutma kiiresti arutleda, otsustada ja tegutseda.

te baasi vallutama. Õnneks võitis kaine mõistus ja keegi ei andnud rünnakukäsku – vennatapulathingut ei tulnud.

1995. aastal peeti kinni, pandi raudu ja heideti kartsa Lembit Kolgi Riigikaitseakadeemias õppinud poeg Ivo, keda süüdistati desertörluses, vandetootuse murdmises ja petturluses, sisuliselt riigireetmises. Ivo't karistati 14päevase arestiga, millest ta jõudis enne vabastamist ära istuda kolm. Seda aastatetagust vahejuhtumit meenutades Kolk ärritub: "Pea seda ebaõigluse ja alatuse musternäidiseks. Selle põhjuseks polnud mitte Ivo kuritegu, vaid minu eriarvamused juhtkonnaga. Ivo polnud milleski süüdi. Istusin koos kolleegidega, kes selle korralduse andsid, sama laua taga, kuid teada sain sellest alles hiljem ja hoopis mujalt."

Ivo Kolk teenis Sisekaitse Operatiivrügemendis ning saadeti sealt soovituskirjaga õppima Riigikaitseakadeemia politseikolledžisse (mõlemad sõjaväelise režiimiga asutused olid Politseiameti alluvuses ning ajateenijad ega õppurid seal oma tahtsi liikuda ei saanud). Süüks pandi talle enne õiget aega teenistusest lahkumist. 1995. aastal politseis juhtival kohtadel töötanud inimeste hinnangul oli Ivo arreteerimise põhjuseks intriig Lembit Kolgi väljavahetamiseks.

Et tõsiseid luukeresid polnud, püüti avaldada survet poja kaudu. Ilmselt oodati, et äkilise ütlemisega mees teeb midagi sellist, mis annaks põhjust tema ametist vabastamiseks. Ajakirjanduse sekkumise tõttu ja avaliku arvamuse surve toimetati ametkondlik juurdlus, mis vabastas mõlemad Kolgid süüdistustest. Puhastatud maine võimaldas neil rahulikult valitud teel jätkata. Praegu töötab Ivo politseis juhtivinspektorina.

Perekond annab tuge

Lembit Kolk on Lindaga abielus olnud 31 aastat, neil on kaks täiskasvanud last ja kolm lapselast. Kõige vanem õpib viiendas klassis, keskmine läheb esimesse ja noorim seab esimesi samme. Viimastel aastatel on abikaasaga käidud palju reisimas, läbi on sõidetud enamik Euroopa riike, viimati oldi Egiptuses. Abikaasa uus diplomaadikoht Türgi Eesti saatkonnas viibki neid järgmiseks kolmeks aastaks taas piiri taha. "Naise arvates on minu viimane hullus paraplaaniga lendama õppida," räägib ta.

Poja ametivalikut kommenteerides leiab Kolk, et politseisse tööleminek oli Ivo vaba tahe: "Mina teda ei keelitanud ega sundinud. Ta teeb head tööd. Meelsamini näeksin, et riik looks tingimused, mis vähendaksid politseinike töökoormust.

Noorel inimesel peab jääma aega ka oma pere jaoks,” lisab ta.

Lapselapsed ka muidugi politseinikuks? “Mina neile takistusi ei teeks. Meie peres austatakse igaühe vaba valiku õigust. Ma ei tea, mis nad sellest mõtlevad. Püsidega jooksevad küll ringi, vahel müttan isegi nendega sõjamänge mängida,” räägib vanaisa rollis Lembit Kolk.

Politseinikuamet on kogu eluks

“Politseinik vajab kõige rohkem stabiilset ja rahulikku arengut ning kindlustunnet homse päeva suhtes. Kui noor mees tuleb politseisse, peab tal olema selge ettekujutus, kuidas tema karjäär võib kujuneda. Lõputu reformimine häirib ja tekitab ebakindlust,” ütleb K-komando juht. Eriüksuses on meeskond ühtne. Viimastel aastatel on töölt lahkunud ja juurde võetud ainult mõni inimene.

“Esimesed paar aastat olid keerulised. Puudu oli heast varustusest, väljaõppest, kogemustest, eelkõige aga korralikest inimestest. Tegutsesime Nõukogude miilsalt päritud varustuse (titaanist soomuskilbid, AKSU 74 automaadid ja Stetškini püstolid on siamaani alles vajaduse korral lahingu pidamiseks) ning inimestega.

Esiialgu ei olnud tänapäevast tumesinist politseivormi, vaid laiguline välivorm. Algaastatel lahkus mitu vanemat olijat, kellele uued suunad

ei sobinud või kel oli keeleprobleeme, ning üksus kahanes. Asemele tulid noored politseinikud, kes õppisid kasutama jõudu ja erivahendeid nii palju kui vaja ning nii vähe kui võimalik. Palju saime eriüksuse arendamiseks abi ja nõu Saksamaa, Prantsusmaa, Soome ja Rootsi politseilt. Näiteks on K-komando kaitsekombeesoon valmistatud

Soomes,” meenutab komissar ajalugu.

“Mõni endine Politseireservi ja K-komando algusaastate politseinik on hiljem seadusega pahuksisse sattunud. Oma vana kolleegi kinni võtta on valus, aga vajaduse korral oleme täitnud ka selle käsu,” räägib ta ebaõnnestunud personali-valikust. Kolgi otsused personalipoliitika kohta ei meeldinud paljudele, kuid tänaseks on selge, et valitud tee – eelistada kvaliteeti kvantiteedile ja mõistust toorele jõule – oli õige.

Suurepärane tiim

“K-komando muutus kiirreageerijatest tõeliseks eriüksuseks, kui tuumik oli koos töötanud ja treeninud kolm-neli aastat. Selle ajaga õpiti üksteist usaldama ja poole sõna pealt mõistma. Arenguks on vaja lisaks tööülesannete vastuvaidlematule täitmisele ka tegevuse hili-semat korralikku analüüsi,” avab ta eriüksuse hingeelu. “Kõigil peab olema kindel arusaam, et treeni palju sa treenid, aga kuulist kiiremini ei jookse,” lisab ta.

10 küsimust Lembit Kolgile

Eesti meeste keskmine vanus on 63, sinul täitus 59. Kui vanana ennast tunnend?

Hing ei ole mitte üle 25, aga kest veab mõnikord alt, kui kangekaelselt keeldun passi vaatamast. Hing on täpselt nii vana, kui seda iga päev kujundan.

Kas metsa eksides suudad ilma kompassita koju minna?

Oma füüsilist vormi teades jõuan Eestis igal juhul asustatud kohta välja, ükskõik, mis suunas ma minema hakkam.

Kui poleks pakutud tööd Politseireservis, mis ametit oleksid pidanud?

Arvatavasti töötaksin õpetajana (varem olin gümnaasiumis kehalise kasvatusõpetaja). Mulle meeldivad lapsed ja näen praegugi, et kooli oleks tarvis rohkem meesõpetajaid.

Milline omadus on eriüksuses töötavale politseinikule vajalik?

Valmidus vajaduse korral oma eluga riskida teiste päästmise nimel. Ainult kehalistele võimetele ei saa rõhku panna. Peab suutma kiiresti arutleda,

otsustada ja tegutseda. Reaalsed olukorrad tekivad tihti äkki, ei anna aega pikalt juurelda ega parimat lahendust otsida. Tuleb kohe tegutseda. Elu ei anna alati valiku tegemiseks aega.

Kas oled ka ise kurjategijate tõttu kannatanud? Kas töö tõttu maha lüüa on lubatud?

Ähvardatud pole kordagi (sama kindnitavad ka teised eriüksuslased). Saunas on paaril korral akna kaudu sees käidud, ilmselt vajas keegi õomaja. Kui elu muutub paremaks, siis väheneb ka halbade kavatsustega inimeste hulk. Tänaval liikudes ma pätti ei karda, suudan enda eest seista.

Mis on K-komando tegevuse põhimõtted?

Eriüksus läheb ülesannet täitma siis, kui see sisaldab suuremat ohtu, milleks iga reapolitseinik pole koolitatud ega varustatud. Kõige tähtsam on inimeste kaasa arvatud eriüksuslaste säästmine. Arutuid riske ei võeta. Et hinnata ohtu ja plaanida tegevust, on vaja head taktikalist väljaõpet ja palju kogemusi, mis on Eesti politseis parajasti üksnes K-komandol.

Millal saate meedias mainitud rasked täpsuspüssid, raketrelvad ja soomuskid?

Tõhusalt saab tegutseda ainult siis, kui eriüksuslaste mõistus ja jõud toetuvad korralikule tehnobaasile. Tänapäevaks on K-komando varustus hea, vajalikku ostetakse ka tasapisi juurde.

Mis on K-komando tulevik?

Arvan, et jätkub nii isikkoosseisu kui ka tehnika sujuv areng. Loodan, et üksust ei lasta juhtima seiklejaid, kes tahavad ainult ennast näidata. *Kask, Kolk? Kas K-komando järgmise juhi nimi algab samuti K-tähega?*

Nime esitäh on täiesti ebaoluline. Uus juht peab suutma meeskonda arendada ja teovõimelisena hoida.

Mis olid Henn Kase soovitusel sulle ja mida ütled oma järglasele? Kas annad üle kolm ümbrikku?

Henn Kasega lahkusime teiselt. Oma järglasele soovin, et tal oleks julgust seista oma üksuse ja otsuste eest isegi siis, kui see võib talle koha maksta.

Turvataktika –

Turvataktikast võib rääkida siis, kui politseiniku tegevus vastab kolmele nõudele: on kooskõlas kehtivate seadustega; soodustab tema ees seisva ülesande täitmist ning tagab maksimaalse ohutuse nii talle endale kui ka teistele inimestele.

Arvo Pille

Politseikooli õppeosakonna politseitöö talituse ülemkomissar

Politseitaktika on väga mitmetahuline. Taktikat võib eristada näiteks tööliinide järgi: avaliku korra tagamise, kuritegude avastamise või kriminaalasjade menetlemise taktika. Taktikat võib vaadelda ka seoses konkreetse tegevusega: isiku kinnipidamise, edasitoimetamise, ülekuulamise taktika. Selliste näidete loetelu võiks jätkata. Võib julgelt väita, et politseiametnikul ei ole võimalik oma tööd teha ilma taktikat tundmata ja rakendamata.

Et politseitaktika mõiste on väga avar, võib seda defineerida mitut moodi. Üldiselt mõistetakse politseitaktika all teatud võtete kogumit, mis soodustab ohuolukordade äratundmist ja riski vähendamist ning aitab sellega kaasa meie ees seisvate ülesannete täitmisele.

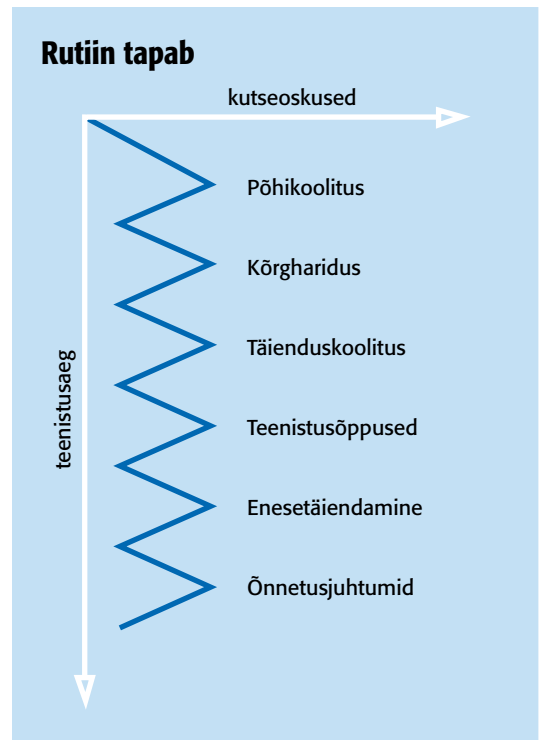
Politseitöös on taktikal muude teguritega võrreldes küllaltki suur osatähtsus. Arvatakse, et politseitöö edukust mõjutab

• tegutsemise kiirus	10%
• füüsilised võimed	20%
• täpsus	30%
• taktika	40%

Et üks politseitaktika rakendamise eesmärke on tagada ohutus, siis kasutatakse ka nimetust turvataktika.

Turvataktika kolm komponenti

- Erinevate tegutsemisviiside väljatöötamine. Tegutsemisviise välja töötades lähtutakse sellest, et iga juhtum on mingil määral teise samalaadsega sarnane, seepärast on võimalik samalaadseid juhtumeid analüüsides leida teatavaid seaduspärasusi ning nii näha ette võimalikke ohte. Tuleb aga kohe öelda, ja seda peab alati meeles pidama, et kunagi ei saa ette näha kõiki võimalikke ohte, teatav risk jääb alati.
- Õiges käitumises kokkuleppimine. Väljatöötatud tegutsemisviisid süstematiseeritakse ja määratakse see positiivne, mis aitab politseinikel nende ees seisvaid ülesandeid täita ning kindlustab seejuures maksimaalse tur-

Selle väite õigsuse illustreerimiseks kasutatakse nn saehambaid, mis saevad politseiniku ohutust. Praktika on näidanud, et samasuguste (vähemalt väliselt) juhtumite sage kordumine muudab ettevaatamatuks ning tulemuseks on politseiniku kutseoskuste taseme langus.

valisuse.

- Ülesande täitmiseks vajalike võtete omandamine. Politseitaktika kolmandal koostisosal põhinebki politseiametnike koolitus. Me ei vaatle erinevate tegutsemisviiside väljatöötamist ega õiges käitumises kokkuleppimist, vaid räägime juba kokkulepitud käitumisviisidest ehk taktikalistest võtetest.

Seejuures peab alati meeles pidama järgmist:

- ükski sündmus ei ole teisega täiesti sarnane;
- alati ja igas olukorras sobivat taktikalist võtet ei ole;
- taktikalisi võtteid tuleb rakendada loovalt, lähtudes konkreetsest olukorrast.

Politseiniku kutseoskused ei seisne mitte ainult taktikaliste võtete tundmises, vaja on osata neid kasutada ning teha seda kehtivate seaduste järgi. Tegutsedes peab politseinik lähtuma teatud

mis ja milleks?

reeglitest, mis on kehtestatud politseitööd reglementeerivate õigusaktidega. Seaduslikkus, taktika ning tehnika on kutseoskuste lahutamatud osad. Kui kas või üks nendest komponentidest puudub, ei saa rääkida kutseoskustest.

Tähtis on koostöö

Politseitaktika võtete omandamisest peaks olema huvitatud iga politseinik, kuna sellest sõltub tema elu ja tervis, rääkimata politseile pandud ülesannete täitmisest. Kuigi ka isiklikud oskused on tähtsad, peab oma kaaslasel kindel olema ning mõistma teineteist sõnadeta. Üldjuhul ei õnnestu ohust hoiduda, kui samalaadset olukorda ei ole varem harjutatud või võimalikest ohtlikest momentidest vähemalt omavahel räägitud. Eelkõneldu kuulub turvataktika põhitõdede valdkonda ning on mõeldud sissejuhatuseks järgnevatele selleteemalistele kirjutistele.

Politseilehe toimetuse on lahkelt andnud loa propageerida politseitaktikat ajakirja veergudel ning arutleda selle teema üle. Ilma lugejatepoolse kaasabitada on seda aga raske teha, seepärast ootame aktiivset osalemist. Nagu öeldakse, küsida võib kõike. Oodatud on ka sündmuste kirjeldused ja probleemid, mis võiksid huvi pakkuda teistelegi politseiametnikele. Küsimused ja kirjeldused võib meilida nii mulle (arvo.pille@kool.pol.ee) kui ka Politseilehe toimetusele (politseileht@pol.ee). Vastame kindlasti kõigile, soovi korral tagame autori anonüümsuse.

Politseikoolis õpetatakse turvataktikat eraldi õppeainetena. Selle hulka kuulub ka enesekaitse.

Turvataktika Politseikoolis

Politseitaktika ilmus politseikooli õppekavasse õppeainena esimest korda kümme aastat tagasi. Sellest ajast alates on taktika olnud üks kesksemaid õppedistsipliine, tõi küll, mitte alati eraldi õppeainena, kuid alati kindlate teemadena eri õppeainete (nt üldise politseiõpetuse, liiklusjärelevalve ning erialase füüsilise ettevalmistuse ja enesekaitse) programmis.

Viimastel aastatel on politseitaktika osatähtsus politseikoolis pidevalt suurenenud, seda just üleminekuga kaheaastasele õppeajale. Esimese kursuse lõpus sooritavad politseikadetid praktilise katse, kus neil tuleb näidata taktika tundmist, lähendades olmetüli ning peatades sõidukit ja kontrollides selle juhti. Juba esimene selline katse näitas, et kui teoreetiliselt on õppurid üsna hästi ette valmistatud, siis puudu jääb praktilistest kogemustest. Sellise järelduse loogiliseks jätkuks oli aineprogrammi korrigeerimine – praktiliste õppuste osatähtsust suurendati, lisati tunde poolrühmaga.

Alates möödunud aasta sügisest, mil rakendus Sisekaitseakadeemia politseikolledžiga integreeritud õppekava (kahjaks ühepoolset ainult politseikoolis), õpetatakse politseitaktikat õppeaines politseitaktika ja politseioperatsioonide korraldamine. Aineprogrammi kohaselt on teoreetilise õppe (loengute) osakaal viidud miinimumini, mis võimaldas suurendada praktilise õppe tundide arvu. Et aineprogramm näeb politseikadettidele ette ka iseseisva töö, siis valmistuvad nad praktilisteks õppusteks õpetajate ettevalmistatud teemat käsitlevate küsimuste abil iseseisvalt vastava kirjandusega tutvudes.

Kui teoreetiliselt on õppurid üsna hästi ette valmistatud, siis puudu jääb praktilisest kogemusest.

Soome politsei parima

Kõigi riikide politseinike arsenalis on lisaks tavalisele teenistuspüstolile või revolvrile ka hulk tugirelvi, mida kantakse ohtlikumaid ülesandeid täites. Soome politsei tegi uuringu, et selgitada, mis relv sobib selliseks puhuks kõige paremini.

Heikki Kirota
Kaitseliidu Kalevi
Malevkonna
propagandapealik

Soome 8000 politseiniku uued teenistuspüstolid on Austrias valmistatud Glock 17, mida on ostetud üle 5500 relva. See 9 mm (para) kaliibriga relv on politsei- ja armeepüstolina levinud paljudes riikides. Vanema relvatüübina on Soomes 4000 Smith & Wessoni revolvr, mis on põhiliselt vanema põlvkonna politseinike käes ja lähivad reservi aastaks 2010. Lisaks nimetatud kahele tüübile on veel 400 eri marki püstolit ja revolverit, peamiselt kriminaalpolitseinikel varjatud kandmiseks.

Teenistusrelvade mudelite ja nende kaliibrите rohkus muutis treeningud ning relvade hooldamise Soomes kalliks. Lisaks püstolitele ja revolveritele oli Soome politsei arsenalis ka mitusada sileraudset püssi – Vene päritolu kaheraudsed IZ, TOZ ja Baikal ning paarsada pumppüssi, enamikus Remingtonid. Püstolkuulipildujaid oli ligi tuhat, neist valdavalt vananenud 1930ndatel loodud Suomid, millega võideldi edukalt Talvesõjas. Ainult paarsada püstolkuulipildujat olid nüüdisaegsed Heckler & Kochi MP 5. See 9 mm (para) kaliibriga relv on kasutusel paljudes Euroopa riikides armee ja politsei teenistusrelvana.

Igas politseiautos oli sileraudne püss

Kaheraudsed ja pumppüssid olid enamiku politsei autopatrullide relvastuses ning kasutada sai väga erinevaid padruneid kummikuulist ja gaasipadrunist kuni 12 cal kuulini. Auto-de sundpeatamiseks tulistati tavaliselt 8 mm kartetšiga. 1997. aastal 6 kuu jooksul tehtud katsetuste eesmärk oli leida nüüdisaegne täpne tugirelv ja laskemoon. Selleks valiti suuremate relvatootjate eri pikkusega raudadega pumppüsse. Katsetustel kasutati peenikesi haavleid, kartetši ja kuule.

Prooviti 3 mm peenikest haavlit (laengus 200 tk) ja 8 mm kartetši (padrunis 9 tk), arvestati nii relvade täpsust kui ka haavlite hajuvust erinevatelt kaugustelt. Oma toimelt sarnaneb kartetši (jämedad haavlid) tabamus sama arvu kuulide tabamusega, näiteks tekitab 8 mm kartetši laeng samasuguse tulemuse kui salvetäis Makarovi püstoli kuule. Reaalne laskekaugus politseitöös ületab harva 25 meetrit. Püstoli taktikaliseks laskekauguseks loetakse 15 meetrit, pumbal kuni 25

ja püstolkuulipildujal 50 meetrit.

8 mm kartetši hajuvus 10 m kaugusele on 30 cm, 20 m peale 60 cm. Kui 10 m kauguselt tulistades sihtida silueti keskele, tabavad kõik haavlid märki ja need läbiks inimkeha. 20 m kauguselt lastes saaks ülakeha 3–6 tabamust ning 6–3 haavlit lendaks mööda. Kauguse suurenedes kasvab ka möödalendavate haavlite arv. Võimatu on täpselt teada, kuhu tabatakse. Näiteks on 15 m kauguselt kinni peetava kätt või jalga tulistades täiesti võimalik, et kõik haavlid lendavad hajuvuse tõttu mööda.

Peened haavlid

Peenikeste haavlite puhul n-õ kaetakse küll suurem ala, kuid oluliselt suureneb ka möödalendavate haavlite hulk ning väheneb haavlite läbisuutavõime. Katsete tulemusena soovitati kasutada peenikesi haavleid ainult haige või inimest ründava looma hukkamiseks. Kui säärane haavlipilv tabaks inimest, saaks ta ilmselt surma.

Kui tulistada inimese pihta 3 mm haavleid 5 m kauguselt, siis ei jõua need hajuda ning tekib 4–6 cm läbimõõduga läbiv haav. Selline tabamus ülakehasse oleks tõenäoliselt tappev ning tabamus jalga või kätte lõppeks jäseme kaotusega.

10 m kauguselt tabaksid 200 haavlit 30 cm läbimõõduga ala ja tungiks lihastesse 17–20 cm sügavusele. Ka säärane tabamus kehasse oleks ilmselt tappev ning tekitades jäsemesse sadakond haavakanalit.

20 m kauguselt tabades hajuksid haavlid 60 cm läbimõõduga alale ning ülakehasse sihitud lask tabaks ka inimese pead, nägu ja kaela. Haavakanalid oleksid ilmselt 15 cm sügavused ning inimene sureks.

Ühe levinud arvamuse kohaselt on haavlid ja kartetš siledaraudsest relvast püstoli- või püssikuulist ohutumad, sest haavli lasu ohtlik kaugus on vintrauaga relva kuulist väiksem. See ei ole päris täpne seisukoht. Enamik vahejuhtumeid, kus tuleb relva kasutada, on asulates, mitte inimtühjas põlismetsas. Tulistatakse väikestele kaugustele, harva üle 25 meetri. Arvestades tavalise kodaniku põnevusjanu, meelitab politsei tegevus tihti kohale pealtvaatajaid, kes võivad kergesti langeda kinni peetavast inimesest või autost mööda lennanud haavlite ohvriks.

tugirelva otsingul

Remington 870

H&K MP 5A

Vintraudne vs. sileraudne

Soome politsei katsed leida täpne ning kõrvalistele ohutu sileraudne püss ja padrunid luhtusid. Pumppüssi alternatiiviks tugirelvana pakuti poolautomaatset karabiini, mille iga kuuli on võimalik täpselt suunata. Keskmine laskur tabab karabiinist ka 50 m pealt püsti lastes rinna- ja kopsu.

Kokkuvõtteks soovitati asendada sileraudsed püssid patrullides Heckler & Kochi MP 5 poolautomaatsete karabiinidega, mis väliselt sarnanevad sama marki püstolkuulipildujatega, kuid karabiinist ei saa tulistada valanguga. Sama tootja automaatreldvad jäävad taktikaliste rühmade varustusse.

Ekspertide arvates vajab pumppüssi ohutu kasutamise õppimine karabiinist palju rohkem aega ja raha, kui seda on võimalik keskmiseks politseinike väljaõppeks reaalset kulutada. Pumppüssi kasutatakse põhiliselt kummi- või gaasipadrunitega tulistamiseks massirahutuse korral ning ukسلukkude purustamiseks pantvange vabastades, need pole aga tavalise patrulli ülesanded.

Pumppüssi ja püstolkuulipilduja võrdlus

Pumppüssi plussid

- + psühholoogiline efekt – laadimisel kostev metallne raksatus ja püssi suur kaliiber ehmatavad tihti korrarikkujaid ning peatavad viimase; lasu heli on tugevam;
- + samast relvast saab lasta erinevat moona – paukpadruneid, kummikuule, valgusrakette, gaasipadruneid, erineva jämedusega haavleid, kuule;
- + liikuva sõiduki peatamisel piisab paarist-kolmest jämedate haavlitega tabamusest auto rata pihta, et lõhkuda rehvi;
- + haavleid valmistatakse pehmest metallist, laskmisel on rikošetioht ja ohtlik kaugus sileraudsest relvast väiksem.

Pumppüssi miinused:

- laengu suur jõud; tabamus inimese ülakeha pihta on valdavalt läbiv ja surmav, millest tulenevast võib avalikkus politseid süüdistada liiges vägivallas;
- relva suured mõõtmed ning tagasilööki; relvaga on raske autost väljuda ja hoones liikuda; jõulise tagasilöögi tõttu läheb laskeasendi taastamisele pärast lasku üsna palju aega;
- suure stressi korral on seda keeruline teise moonaga ümber laadida; kui oleks vaja näiteks hullunud inimest tulistada kummikuuli või gaasiga, aga lastakse tavalise kuuliga, võib tulemuseks olla hädakaitsepiiride ületamine;
- raske on ennustada haavlite tabamispunkte, seega võivad märgist mööda lendavad haavlid olla suur oht kõrvalistele inimestele.

Karabiini plussid:

- + kõiki laske on võimalik täpselt sihtida;
- + kuuli energia ja läbivus on keskmised, inimesest läbi tulistamise oht on väiksem kui sileraudse püssiga;
- + kompaktsed mõõtmed ja väike kaal;
- + kerge tagasilööki, lihtne on õppida sihtitud kiirete laskudega tulistamist.

Karabiini miinused:

- väike mõju auto sundpeatamisel; 9 mm kuul teeb ühe väikese augu;
- kuuli keskmine läbistuvõime; hullunud või joobes inimese peatamiseks on vaja teha palju laske;
- täismantliga (eriti terasest läbistajaga) kõva kuul tekitab ohtlikuma rikošeti kui pehmemast materjalist haavel.

AKSU 74

Mini UZI

Eesti politsei praktikute arvamus

Selle artikli ettevalmistamisel ütles oma kaaluka sõna ka kümnekond Eesti politsei relvaspetsialisti. Allpool mõned praktikute mõtted tugirelvadest Eesti politseis. Tugirelvi kannavad põhiliselt prefektuuride kiirreageerijad ja eriüksus K-komando.

Eesti politseis on lisaks tuhandetele Makarovi püstolitele mõnisada vintpüssi, automaati ja sileraudset püssi. Need on Nõukogude miilitsalt päranduseks saadud AKSU 74 automaadid, israelist ostetud Mini Uzi püstolkuulipildujad ja 12 cal pumppüssid.

1. Patrullpolitseinik vajab relva üldjuhul hoiatuslasu tegemiseks või sõiduki sundpeatamiseks. Auto peatamiseks sobib kartetšiga laetud pumppüss püstolist või karabiinist paremini.

2. Kõik Eesti politseipatrullid tugirelva ei kannu, mille üks olulisi põhjusi on väljaõppe, mitte relvade puudus. Ka Soome politseis saab tugirelva kanda ainult vastava väljaõppe läbinud ametnik. Poolautomaatset tuld võimaldava relva (nt AKSU või Uzi) laskmise oskuse omandamiseks vajaks politseinik aastas 400–500 padrunit lisaks. Nii oleks iga nädal võimalik lasta kümnekond padrunit.

3. Automaatrelvad peaksid jääma ainult eriüksusele. Tavalise patrullpolitseiniku relvaväljaõpe

pole piisav, et neid relvi efektiivselt kasutada. On oht teha pinge all juhuslikke laske või tabada kõrvalisi isikuid.

4. Võimsad AKSUD tuleks prefektuuridest kokku korjata ja asendada kergemate Uzidega. AKSUD on aastakümnetepikkuse kasutamisega kulunud, raua kulumise tõttu on nende täpsus kaheldav. Võimas padrun ja lühike toru kombineerituna segab kiirete ja täpsete üksiklaskude tegemist. AKSU väikese 5,45 mm kaliibriga võimsa kuuli ohtlik (tappev) kaugus on kuni 2 kilomeetrit, püstolil või Uzil on see mõnisada meetrit.

Rohkem praktikat

Praktikute arvates on politseipatrullidel võimalik vajaduse korral kasutada piisavalt tugirelvi ning järske muutusi tugirelvastuses ei ole vaja. Jutuks on olnud teenistuspüstolite väljavahetamine, kuid konkreetseid lepinguid relvatootjaga sõlmitud ei ole. Automaatrelvade kokkukorjamine prefektuuridest pole reaalne, sest kuulipritsist AKSUD ja Uzide asemele hetkel poolautomaatseid karabiine anda ei ole.

Kõigi politseinike laskeväljaõpet tuleb tõhusada, pöörata rohkem tähelepanu praktiliste laskeoskuste omandamisele, et politseinikud suudaksid ka pingelises olukorras täpselt tulistada. Iga märgist mööda lennanud kuul võib tekitada kahju kõrvalistele isikutele või nende varale.

Organisatsiooni tulemuslikkuse hindamine eeldab kogu asutuse tegevuse põhjalikku analüüsi.

Tulemuslikkust võimalik hinnata mitmel viisil

Tulemusi on vaja hinnata selleks, et mõista, kus me asume ja kuhu tahame edasi liikuda, et võrrelda end teistega ning kanda üle kasulikku praktikat.

Marilis Sepp

Politseiameti analüüsi- ja arendusbüroo politseivaneminspektor

Tulemuste hindamisel on oluline koht organisatsiooni juhtimissüsteemis, sest see võimaldab mõista, kuidas on organisatsioon täitnud oma ülesandeid ja saavutanud seatud eesmärgid, mis toimub organisatsiooni sees, ning leida võimalusi, kuidas tulemusi parandada. Hindamise puhul eristatakse enamasti indiviidi, programmi või projekti, valdkonna, asutuse, organisatsiooni ja poliitika tasandit.

Eri tasanditel on tulemuslikkuse sisu erinev. Asutuse tasandit tuleb vaadata tervikuna, mitte üksikvaldkondade summana. Näiteks kui eesmärk on tõhustada narkokuritegevusevastast võitlust, siis ei peaks see kajastuma mitte üksnes vahetult narkopolitseinike tegevuses, vaid seda peaks toetama väljaõpe, probleemvaldkondade analüüsid, plaanitavad ressursid jne.

Tulemuslikkuse hindamise puhul saab rääkida nelja liiki mõõdikutest: otsesest, kaudsetest, pehmetest ja kõvadest.

Otsesed mõõdikud

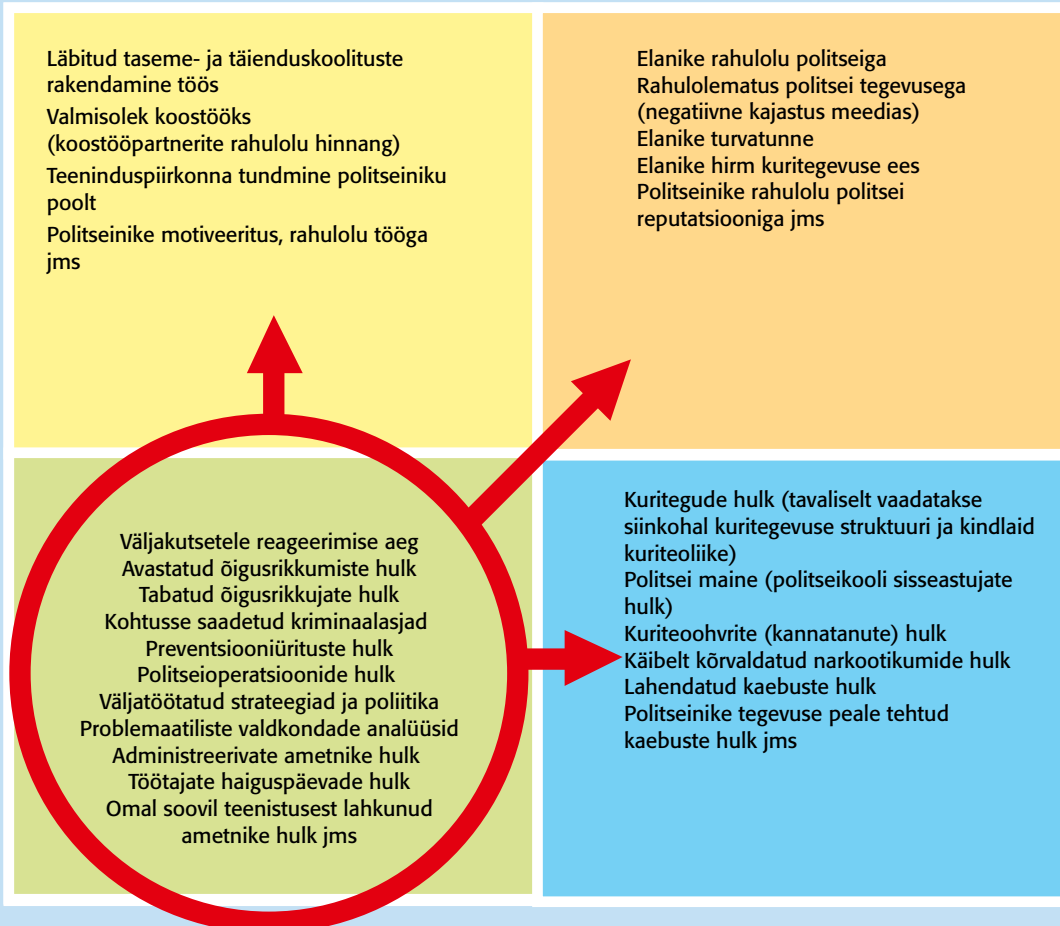
Tulemuslikkuse mõõdikud on otsesed, kui need näitavad, mida politsei on ühiskonnas korda saatnud (joonis 1). Selle all mõeldakse tavaliselt saavutusi nii politsei kliendi (peamiselt elanike) kui ka laiemas ühiskondlikus plaanis. Uuemates lähenemistes tõstetakse esile veel politseitöötajatega seotud tulemusi, mille all peetakse enamasti silmas töötajate rahulolu, motiveerituse, oskuste arendamise ja produktiivsuse mõõdikuid, mida kajastavad näiteks töötajate rahulolu-uuringud, tööjõu voolavus, individuaalsed töönäitajad. Politsei missiooni mõttes on tegemist siiski kaudsete mõõdikutega, mis võimaldavad saavutada eesmärgid või loovad selleks eeldused.

Ühiskondlikus plaanis peetakse politsei jaoks üldjuhul kõige olulisemaks saavutuseks kogukonna turvatunnet ja politsei usaldusväärset elanike silmis. Samas ei saa avalike arvamusuuringu-

Möödikute klassifikatsioon maatriksis

Pehmed möödikud
Subjektiivsed hinnangud

Kaudsed möödikud
Orientatsioon organisatsiooni siseprotsessidele

Otsesed möödikud
Orientatsioon väljapoole suunatud tulemustele

Ringiga on märgistatud domineeriv möödikute klass, mida on vaja tasakaalustada teistega.

Kõvad möödikud
Objektiivsed arnäitajad

te põhjal üheselt hinnata politsei panust elanike turvatundes, sest seda mõjutavad paljud sotsiaalsed faktorid (sugu, vanus, varanduslik seis, elustiil jms), seepärast kasutatakse sageli hinnangut rahulolu politseiga, kus tulemust seatakse konkreetselt politseiorganisatsiooniga.

Kaudsed möödikud

Ühiskonna mõju näitajad oleks politsei puhul ka meediakajastus ja preventsiooniüritused, kuigi nende informatiivset või preventiivset efekti ehk otsest saadavat kasu on raske hinnata, mistõttu selliste indikaatorite näol on tegemist kaudsete möödikutega. Need näitavad, mida politsei on teinud, kuid ei kajasta, milline on nende tegevuste efekt ehk mõju ühiskonna elukvaliteedile. On leitud, et mida suurem rõhk on pandud kaudsete efektiivsuse indikaatorite maksimeerimisele, seda vähem pööratakse tähelepanu politseitegevuse mõju suurendamisele.

Erinevate huvirühmade huvide tasakaalusta-

jana tugeva surve all töötavatele ülemustele on kergem teha asju õigesti, kui teha õigeid asju. Samas ei õigusta see otseste möödikute kõrvalajtmist ja nende asendamist mugavamate kaudsete möödikutega. Kaudsed möödikud pööravad tähelepanu ühiskonna probleemidelt organisatsioonilisele tegevusele. Seetõttu on vaja kasutada mõlemat liiki tulemuslikkuse indikaatoreid.

Pehmed möödikud

Politsei on just nii tugev, kui tugevaks peab teda rahvas. Kui elanikud on rahul, siis on politsei raha efektiivselt kulutanud. Rahulolu hindamiseks kasutatavaid arvamusuuringuid peetakse pehmeteks möödikuteks, mis tuginevad teaduslikele ja aktsepteeritud tehnikatele. Kuigi need on usaldusväärsed, on nende relevantsus ehk kogu elanikkonna esindatavus küsitav. Avalik arvamus on püsiv ja ei ole tihedalt seotud objektiivsete tingimustega. Näiteks on vanemate inimeste hirm kuritegevuse ees suurem, kui-

gi tegelikkuses on nad harvem ohvrid; noored mehed hirmu ei tunne, ehkki nad on kõige sagedasemad ohvrid.

Kõvad mõõdikud

Subjektiivset muutuste tajumist hinnata võimaldavate pehmete meetodikate kõrval kasutatakse objektiivselt muutusi kajastavaid nn kõvasid mõõdikuid, esmajoones õigusrikkumiste ja politseitegevuse statistikat. Selliste mõõdikute kehtivus (valiidsus) on kõrge, nende usaldusväärsus (reliaablus) aga problemaatiline, st nende järgi saab hinnata, mida politsei on teinud või saavutanud, kuid info kvaliteet on küsitav vähemalt seni, kuni pole tehtud jõupingutusi ega kulutatud raha andmete kogumise kvaliteedi tagamise ning ühese mõistetavuse peale.

Tähtis on hinnata tervikut

Eesti politseis on viimaste aastate praktika näidanud, et peamiselt hinnatakse produktiivsust isikutasandil, vähem on politseiasutuse, ent ka valdkonna kui terviku hindamist. Piirduetakse tööprotsesside otseste tulemuste, peamiselt töökoormuse, mitte politseitegevuse mõju hindamisega. Hinnatakse nii positiivset tulemust kui ka negatiivset tulemuste ärahoidmist.

Enamasti hinnatakse lihtsalt kvantitatiivset tulemust, sest need andmed on kergelt kättesaadavad ja mõõdetavad. Loomulikult eeldab iga täiendav andmekogumine ka lisaressurssi ning heade mõõdikute leidmine suurt analüütilist eeltööd. Siit ka üks oht, mis tulemuste hindamisega sageli kaasneb – sellele kulutatav aeg ja tööjõud osutuvad suuremaks kui saavad kasu. Isikutasandi töötulemusi hindab vahetu ülemus ning tulemuslikkuse mõõdikud arutatakse enamasti läbi struktuuriüksustes.

Mitmes politseiasutuses arutatakse iga hindamisperioodi järel töötajate hindamistulemused struktuuriüksustes läbi ja korrigeeritakse neid. See suurendab kõvade indikaatorite usaldusväärsust ja hindamistulemuste kvaliteeti. Kohandatud on ka Nõukogude miilitsa aegseid tulemuslikkuse hindamise punktisüsteeme, kus domineerisid samuti kaudsed kõvad mõõdikud. Siis töötasid nende probleemide kallal uurimisinstituudid, praegu on meie politseijuht aga neid küsimusi lahendades sageli üksi.

Iga asutus eraldi

Tulemuslikkuse hindamine on keeruline ja ei saa silma kinni pigistada selle ees, et positiivse tulemuse taotlemine ühes perspektiivis võib hoopis kaasa tuua negatiivseid tagajärgi teises. See tähendab, et tulemuslikkuse indikaatorid võivad olla omavahel vastuolus või ükssama indikaator võib ühtedes oludes tähendada positiivset ning teistes negatiivset tulemust.

Vaatame näiteks tabatud joobes sõidukijuhide või avastatud narkokuritegude hulka. Ühiskondlikus plaanis oleks seda parem, mida vähem neid on. Et tegemist on latentse (peidetud) õi-

gusrikkumise vormiga (otsene kannatanu puudub) ja kui säärase õigusrikkumiste osakaal on suur, siis näitab nende avastamiste arv, et politsei tegeleb probleemiga, ning see on hoopis positiivne tulemus. Kuid sellisel kasvutendentsil on sel juhul alati piirid, sest perspektiivis peaks politseitöö kaasa tooma kirjeldatud tendentsi vähenemise.

Mõjutegureid on palju

Küsimusele, millal võib öelda, et on saavutatud lagi ja vähenemine on politseitöö tulemus, ei olegi nii lihtne vastata. Mõningatel juhtudel on lahendus, kui vaadata mitut indikaatorit kombinatsioonis (nt tabatud joobes sõidukijuhte, joobes toime pandud liiklusõnnetusi, nende tagajärjel hukkunuid). Osa mõõdikuid ei ole väikeste arvandmete (juhuslikkuse) või õigusrikkumise mittelokaalse iseloomu tõttu õige kasutada piirkonna politseiüksuse töö tulemuslikkuse hindamiseks. Näiteks toimib surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arv mõõdikuna kogu Eesti territooriumi ehk kogu politsei kohta, sest piirkonniti on tihti tegemist juhuslikkusega. Peale politsei mõjutab seda paljude teiste institutsioonide tegevus (nt Maanteeameti preventsiioonikampaaniad jms), mistõttu politsei eesmärk saaks olla selliseid liiklusõnnetusi ära hoida.

Et saavutada maksimaalne efektiivsus, peab iga asutus leidma enese jaoks sobiva tasakaalupunkti, vastasel juhul, tähtsustades üleliia üht, on tagajärjeks negatiivne tulemus teises. Politseiasutuste vahel võib leida olulisi erinevusi, mis on tingitud funktsioonide, tegevuskeskkonna, organisatsioonikultuuri jm erisustest. Seetõttu on samu funktsioone täitvate politseiprefektuuride võrdlus isegi formaaljuriidiliselt üsna komplitseeritud, kusjuures oluliseks teguriks ei saa pidada üksnes piirkonna kriminogeensuse taset, vaid kindlasti ka õigusrikkumiste struktuuri ja sotsiaalseid olusid.

Politseiasutuste juhtide nõupidamised on vajalikud eelkõige oma asutuse töötulemuste objektiivseks hindamiseks ning võrdlusmomendi saamiseks.

Artikkel on lühikokkuvõtte autori peagi kaitstavast magistriltööst.

Politseinik Alar Kohv

Suvi on aeg, mil peetakse palju spordivõistlusi, millest suurima liiklusohhtlikkusega on velotuurid, mida korraldatakse üldiseks liikluseks avatud teedel. Olgu siinkohal näide selle aasta juulikuus toimunud liiklusõnnetusest, mis võinuks lõppeda väga raskete tagajärgedega.

Sander Peremees
Pärnu politseiprefektuuri
korrakaitseosakonna
komissar

Juunikuus pöördus Pärnu Politseiprefektuuri poole Pärnu Spordi-, Meelelahutus- ja Meeleheitklubi Püha Loomaaed (Eesti Jalgratturite Liidu liige) esindaja Ruuno Ruubel, kes palus politsei abi liiklusohutust tagama kuuendat korda korraldataval jalgrattaveteranide velotuuril. Võistlus oli kantud Eesti Jalgratturite Liidu võistluskalendrisse nime all Pärnu Veteranide Tuur ning toimus 4.–6. juulini 2003. aastal kolmeetapilise võistlusena Pärnumaa teedel. Velotuuril osales kokku 60 jalgratturit, neist mitmed endised või praegused Eesti tippjalgratturid.

Et võistlejaid ei olnud palju ja liiklusintensiivsus velotuuri trassidel on tagasihoidlik, siis otsustas politseiprefektuur saata liiklusohutust tagama kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse politseivaneminspektori Alar Kohvi politseimootorrattal.

Viimane võistluspäev

Velotuuri kolmas ja ühtlasi viimane etapp toimus 6. juulil 2003. aastal Audru vallas. Korraldajad olid ette valmistanud 6,1 km pikkuse ringi, mida läbiti kolm korda. Võistluse start anti kell 13.00. Lisaks politseimootorrattale aitas liiklusohutust tagada ka korraldajate saateauto. Alar Kohv juhtis mootorrattast jalgratturite rühma eesotsas kiirusega umbes 50 km/h Audru–Tõstamaa teel suunaga Tõstamaa poole. Vahetult politseiniku järel sõitis juhtrühmas viis jalgratturit, seejärel tuli väikese vahega pearühm.

Audru–Tõstamaa tee esimesel kilomeetril, mõni kilomeeter enne finišit, nägi Alar Kohv, et talle sõidab Tõstamaa poolt suure kiirusega vastu sõiduauto. Ta püüdis liiklusohutuse tagamiseks sõiduautot peatada, andes peatamismärkuande siniste ja punase vilkurite, ülestõstetud käe ja esitule vilgutamisega.

Süüdimatu roolijoodik

Autojuht peatamismärkuandele ei reageerinud, vaid kaldus lähemale jõudes vastassuunavõõndisse, kus põrkas kokku politseiametniku mootorrattaga. Alar Kohv püüdis liiklusõnnetust vältida, kuid see ei õnnestunud. Liiklusõnnetuse põhjustanud juhiks osutus 30aastane esmase juhiloaga Janek, kes oli keskmises alkoholijoo-

Jalgratturid päästnud Pärnu politseiprefektuuri kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse politseivaneminspektori Alar Kohvi otsus püüda peatada vastu sõitvat autot oli õige.

bes (2,06 promilli). Pearühmas olnud jalgratturid peatusid, aitasid teel lebavat Alar Kohvi ning pidasid kinni autot juhtinud Janeki. Politseiametnik toimetati kiirabiga haiglasse.

Konkreetses sündmuse puhul käitus Alar Kohv hetkeolukorra ja võimaluste kohaselt. Politseiametniku otsus püüda peatada vastu sõitvat autot oli õige. Ta kasutas ka enda nähtavaks tegemiseks kõiki tema käsutuses olnud vahendeid (vilkurid, esitule vilgutamine, käega peatamismärkuande andmine). Taktikaliselt oli tal õige jääda oma suunavõõndisse ja vähenda-

päästis jalgratturid

da sõidukiirust, sest vastu sõitva auto juht võib viimasel momendil ohtu märgata ja enda suunavööndisse tagasi keerata.

Kui Alar Kohv oleks keeranud auto eest ära paremale poole teepeenrale, siis oleks saanud sõiduautolt löögi mõni juhtrühmas sõitnud jalgrattur. Ühe pearühmas sõitnud jalgratturi sõnul nägi ta oma suunavööndis sõitvat autot alles pärast kokkupõrget mootorrattaga. Alar Kohv ise paraneb saadud vigastustest, kuid tema mootorratas ootab põhjalikku remonti. Sõiduautojuht Janek müüs aga oma Honda Accordi romulasse.

22. juulil päästis Tartu Politseiprefektuuri nooreminispektor **Janek Sarapuu** Lauri Ausi mälestavad jalgratturid roolijoodiku otsasõidust. Kõrvekülas sõitnud 300-liikmelise jalgratturite kolonni poole pööras kõrvalteelt kiirust vähendamata kaubik Toyota Hiace. Motopolitseinik keeras oma sisselülitatud vilkuritega mootorratta kaubikule poolviltu vastu, et see ei rammiks jalgrattureid. Viimasel momendil pööras Toyota teepeenrale. Roolist kõrvaldatud juht puhus alkomeetri näiduks 2,09 promilli.

Kõik toimus nagu Ameerika filmis

Kaido Kaasma

üks juhtrühmas sõitnud viiest jalgratturist

Kogu juhtunu oli nagu Ameerika filmis – ühe hetke jooksul näed sa enda suunas tulevat autot, siis mootorratturit, kes autole vastu sööstab, ja siis käib suur pauk. Kahjuks ei olnud tegu filmiga...

Sõitsime viiekesi mõned sekundid põhirühmast eespool. Meist umbes 80–100 meetrit eespool sõitis motopolitseinik. Mingil hetkel, kui pea uuesti üles tõstsin, märkasid, et vastassuunavööndist tuleb otse meie poole sõiduauto. Samal hetkel toimus kokkupõrge. Kui me sündmuskohale jõudsimme, hüppas politseinik püsti ning ütles meile, et kõik on korras, sõitku me edasi. Käed värisesid šokist kuni finišijooneni.

Alles pärast kuulsime, et politseinik oli siiski tõsisemalt vigastada saanud ning meie taga tulnud põhirühmast kutsuti mehele kiirabi.

Liiklusõnnetuse sündmuspaik Audru–Tõstamaa teel 6. juulil 2003.

Foto: Pärnu Postimees

Autojuhtimiskursus edasijõudnuile

Ülekäiguraja ees peatub palgiveoauto. Samal hetkel, mil jalakäija jõuab teha esimesed sammud, tormab veoauto tagant välja alarmsõiduk. Nii ootamatult, et ainuüksi tugev tuulepahvakas sunnib tagasi tee äärde hüppama. Ometi huilgasid sireenid ja vilkusid vilkurid ning ka teeületaja oli täie nägemise ja kuulmisega.

Melli Rüga
toimetaja

Jutud, mida alarmsõidukijuhi kursuste kohta kuulnud olin, tekitasid vaid põnevust. "Eluks ajaks jääb meelde, mis tunne on pimeduses ootamatult teele tekkinud takistusele otse otsa pörutada" või "Jäisel rajal olles läheb auto mingil hetkel lihtsalt sinna, kuhu ise tahab, ja sul jääb üle seda kõike ainult pealt vaadata ja loota, et lumevall su enne põõsastesse sööstmist kinni püüab" või "Kiirust õieti nagu polegi ja sa tead, et eessõitja mingil hetkel pidurdab, ometi oleks selleks hetkeks, kui sa oma auto märjal pinnasel seisma saad, kokkupõrge eesoleva autoga 100% kindel".

Kursuse eesmärk on õpetada juhti kindla peale sihtkohta jõudma.

Kolmepäevast kursust on võimalik läbi teha nii suvel kui ka talvel ning toimumiskohti on tänaseks kaks – Tallinn ja Paikuse. Kursustele soovijaid on rohkesti, üks rühm ei saa aga olla suurem kui 10–16 inimest.

Esimese päeva hommikul marsin õhinal nagu koolijüts Suur-Patarei tänaval asuva klassiruumi poole.

Esimene asi, mida kohe märkan, on valgete kiivrite rodu aknalaudadel, ega ometi... Lae alla kinnitatud televiisorist tulevad taustaks politseiautost filmitud dokumentaalkaadrid põgeneva auto jälitamisest keset öist Tallinna. Mõnda aega on vaikselt klassiruumis kuulda ainult katkematut kummivilinat.

Idee Soomest

Soomes väljatöötatud ning Eesti tingimustele kohandatud õppeprogrammi pannakse praktilise osa kõrval suurt rõhku teoreetilistele teadmistele. Kolmepäevasesse koolitusse mahuvad loengud nii inimese anatoomiast, seadustest kui ka füüsikast. Põhjaliku ja näitliku vastuse saavad paljude teiste kõrval näiteks ka küsimused, miks võib juba ainuüksi pooleliitrine kokakoolapudel

tagaaknal linnakiirusel eluohtlikuks osutada või miks tagaistmel olija, kelle turvavöö on kinnitamata, on eessõitjale potentsiaalseks mõrvariks või miks on vaja ka pagasiruumis olev raske pagas kindlalt kinnitada.

Esimese päeva loengud kuulatud, on aeg leida enesele paarimees, kellega tuleb jagada autot ja teha kaasa kõik nii enda kui paarimehe harjutuskatsed. Ega siis polegi muud, kui kiiver kaenlasse ja suund vanale Piibe lennuväljale, kus meid ootab oranžide koonuste ja mustade pidurdusjälgedega kaetud asfaltväli.

Autod, millega kursustel sõidetakse, on üldjuhul seest toetatud. Igas autos on raadiosaatja, mille kaudu kursuse instruktorid saavad määrata nii autode liikumise järjekorra kui ka jagada mahlakaid kommentaare. Raja ääres on varuauto koorma kummidega, sest neid kulub katsete jooksul päris hulgi. Käepärast on ka tulekustid, juhuks kui leegid kapoti alt välja peaks lahvatama.

Ekstreemsed olukorrad

Juhuslikele möödasõitjaile pakume ilmselt üpris põnevat vaatepilti: terve rodu politseivärvides autosid lennuvälja ühest otsast startimas, kiirust kogumas ning siis järsku pidurdamas, nii et kummid suitsevad ja koonused lendavad. Ja niimoodi mitu tundi järjest. Vahepeal jõuab kohale veetsistern, mis suvesooja ja kuiva asfaldi veega üle ujutab, ning seesama äsja hästi välja kukkunud reageerimisharjutus saab hoopis uue tunde. Kuigi spidomeeter näitab 70, polegi nii lihtne korraga järgida instruktori märguannet, kuhupoole pöörata, hüpata pedaalidele ja teha slaalom läbi nii, et ka kursuse korraldajate hulka kuuluv koosseisuväline töötaja – poroloonist Mann – kogu katsest eluga pääseks. Paraku kipus vähemalt esimestel kordadel Mann rohkem ikka kapoti peal lõpetama.

Kõik katsed tuleb teha täpselt etteantud kiirusel, sest aeglasemalt sõites jääb kogu õpetlik osa lihtsalt saamata, kiiremini liikudes võib aga lennuväli kitsaks jääda. Harjutuste peamine idee on valmistada juhti ette olema valmis reageerima ja autot valitsema märksa ekstreemsemates olukordades, kui seda on tavaliiklus. Õige mõtlemisoskus, reaktsioonikiirus ning aju, käte ja jalga üheaegne tegutsemine on see, mida kursuse praktilise osa vältel arendada püütakse.

Tugev teooriaosa

Teise päeva teoreetilises osas võtame läbi alarmsõidukiga juhtunud konkreetsed õnnetused. Üldjuhul on põhjuseks vale olukorra hindamine. Tihti peale eeldatakse, et kõik teised liiklajad kuulevad ja näevad, kui sireenid üürgavad ja vilkurid säravad, tegelikkuses nähakse ning kuulatakse alarmsõidukit siiski liiga hilja, samuti ei oska tavaliiikleja sageli läheneva sõiduki kiirust hinnata.

Teise päeva praktilise poole lõpetab vigursõit kogu lennujaama ulatuses. Ühtse meeskonnana saime kõik testisõiduga siiski kenasti hakkama ning selleks hetkeks jäi alarmsõidukijuhi loast lahutama veel järgmise päeva teooriaeksam.

Kursuse kolmandal päeval tuli täita kogu eelnevat teoreetilist osa kokkuvõttev test, milles nii mõnigi küsimus nõudis ennekõike loogilist mõtlemist. Nagu eelmisel päeval sõiduga nii sai kogu meie rühm ka testis positiivsed tulemused. Tunnistused taskus, oli aeg autorooli istuda, see-kord juba märksa teadlikumana ning kindlama tundega.

Üks mu kolleeg pakkus kord välja idee, et liiklushuligaanide trahvimise asemel võiks saata nad kõik karistuse asemel kohustuslikus korras alarmsõidukijuhi kursustele – mõju oleks hetkelise rahakaotusega võrreldes ilmselt märksa efektiivsem.

KOMMENTAAR

Vello Petmanson

Politseiameti tehnikatalituse
politsejuhtivinspektor

Eestis õpetati alarmsõidukijuhte juba miilitsa ajal. Tollal oli eesmärk õpetada juht võimalikult kiiresti sõitma. Praegusel kujul, mis erineb eelmisest selle poolest, et eesmärk on õpetada juht kindla peale kohale jõudma, jõudis alarmsõidukijuhtide kursus meile 1995. aastal, mil esimesed õpilased Soomes koolituse said. Kuigi alguses jääb enamikul õpilastest alarmsõidukijuhtide kursustest mulje kui kõvast kihutamisest, sest kursuste ekstreemsem osa jätab lihtsalt sügavama jälje, on hiljem kursustes osalenutega rääkimisest selgunud, et ka teine, veelgi vajalikum osa, on päris hästi meeles. Nimelt on uuringutega selgeks tehtud, et liiklusõnnetustest aitab juhtimisoskusest hulga paremini päästa mõtlemisoskus, ning seetõttu on alarmsõidukijuhtide kursuse põhiosa õpetada kaitsvat sõidustiili.

Alarmsõidukijuhtide kursuse teooria-loengud annavad juhile oskuse sõita nii, et ei peaks oma juhtimisoskusi viimaseni mängu panema. Et paljud asjad tunduvad olevat uskumatud või selleks, et need paremini meelde jääks, leiab osa teooriat harjutusväljakul ja maanteel ka praktilise tõestuse. Samas on selge, et vahel (eriti alarmsõidul) võib ettenägelikkust väheks jääda, ning selleks on kursuse programmis loengud ja harjutused ohuolukorras tegutsemiseks. Kolmas, jällegi teoreetiline osa, on selleks puhuks, kui ka juhtimisoskus pole aidanud. Kui juht oskab valmis olla selleks, et kunagi võib juhtuda õnnetus, siis on liiklusõnnetuse tagajärjed nii talle kui ka kaassõitjatele märksa kergemad.

Alarmsõidukijuht peab tagama ka kiirel sõidul nii enda kui teiste turvalisuse.

Stressi on võimalik vältida

Mujal maailmas on leitud, et teiste elukutsetega võrreldes on politseinike stressi tase tihtipeale märksa kõrgem. Ometi annab õigeaegse probleemi teadvustamisega kõike seda ka politseinikuameti puhul vältida.

Mari Zobel-Roosiväli
Politseiameti
personaliosakonna
vanemspetsialist-
psühholoog

Politseitöös on kaht tüüpi stressi: akuutne situatsiooniline stress (tulistamisjuhtumid, raske vigastustega kannatanud) ja krooniline stress (töökorraldusprobleemid, rahulolematuse). Stressi allikaid on kolme tüüpi: töö sisust tingitud (nt oht enda elule, teise vigastamine); organisatsioonist tingitud (nt hierarhiline struktuur, suured distsipliinid) ja süsteemivälised (nt negatiivne avalik arvamus).

Kui inimesele tekib miski stressi, siis püütakse tavaliselt teha kaht asja: lahendada stressi tekitav probleem ja taastada oma hea enesetunne. Probleemi püüab inimene lahendada eelkõige siis, kui talle tundub, et olukord on tema kontrolli all ja ta saab seda muuta. Kui inimene tajub, et ta ei saa olukorda eriti muuta, keskendub ta tavaliselt oma enesetunde parandamisele.

Üldjuhul jagatakse stressiga toimetulek järgmisteks tegevusteks: aktiivne tegutsemine, plaanimine, keskendumine positiivsele, aktsepteerimine, huumor, religioon, emotsionaalse sotsiaalse toetuse otsimine (räägid teistele, kui raske sul on), instrumentaalse sotsiaalse toetuse otsimine (küsid teistelt nõu, mida teha), mõtete kõrvalejuhtimine, vältimine, tunnete väljaelamine, mõnuainete kasutamine, loobumine ja enesüsüstidamine.

Ei saa öelda, kas mingi tegevus on hea või halb, oluline on, kas see aitab inimesel stressiga toime tulla. Mida rohkem ja paindlikumalt inime-

ne erinevaid tegevusi kasutab, seda parem, siis on efektiivne toimetulek tõenäolisem. On leitud, et mehed pruugivad stressi korral rohkem mõnuaineid, naised otsivad sotsiaalset toetust ja elavad oma tundeid välja. Uuringud on näidanud, et stress on haripunktis keskmise staažiga politseinikel. Osalt hakkab stress vähenema kogemuse suurenedes, samas lahkuvad suure tööstressiga politseinikud tihti töölt. Ametiastmelt arvatakse kõige kõrgem stressi tase olevat keskastmejuhtidel, kes teevad ise nii operatiivset politseitööd kui ka juhivad üksust.

Läinud aastal Eesti politseis korraldatud "Politsei personalibaromeetri" uuringust ilmsesid järgmised stressi allikad (protsent näitab, kui palju vastajaid pidas seda enda jaoks stressi allikaks):

Stressi põhjused on erinevad

bürokraatia	62%
kiirustamine ja pingeline lõpetamata töödest	61%
info halb liikumine	50%
juriidiline vastutus oma tegevuste eest	49%
inimsuhete probleemid tööl	41%
ebakindlus töökoha püsimise pärast	40%
kamandav juhtimisstiil	38%
usalduse ja avameelsuse puudumine tööl	36%
rutiin	35%
puudujäägid oma teadmistes ja oskustes	31%
tööülesannete ebamäärasus	30%
hierarhiline struktuur	28%
juhi liiga suured nõudmised tööle	25%
perle ja lähedastele suunatud vägivald	25%
jõu kasutamine töös	15%
ähvardused	14%
vahetustega töö	13%
füüsilise vägivalla oht	13%

Vastukaaluks stressile selgus uuringust, et inimesed olid kõige rohkem rahul järgmiste asjaoludega:

võimalus inimesi aidata	70%
töökaaslaste ja tööõhkkond	67%
töö vahelduvus ja mitmekesisus	62%
iseseisvus oma töö tegemisel	62%
üldine rahulolu kogu tööga	57%
väljakutseid esitav töö	47%
ülemuse juhtimisstiil; toetus ja julgustus	48%
kindlustunne oma töökoha suhtes	38%

Kaheksa läbiproovitud võtet stressi vastu

- 1 Mõttele positiivselt, alati oleks võinud ka hullemini minna.
- 2 Suhtle teiste inimestega sõbralikult, naerata ja katsu vähem kokku puutada inimestega, kelle seltsis on sul ebamugav olla.
- 3 Pane tähele, kuidas sa reageerid probleemidele. Kõnesolev probleem on tegelikult üksnes väike osa sinu elust ja tänasest päevast.
- 4 Võta puhkepause. Isegi siis, kui on väga kiire, tee vahepeal 5 minutit midagi lõdvestavat ja meeldivat või lihtsalt siruta ennast.
- 5 Liiguta ennast – mine treeningule, jaluta, sõida rattaga, sest terves kehas on terve vaim.
- 6 Kui miski sind häirib, ütle viisakalt välja, mida ja miks sa nii mõtled ning tunned.
- 7 Tegutse – ära ainult mõtle ja unista, et tahaksid minna mere äärde või sõpradega piknikule, vaid tee seda.
- 8 Muuda neid asju, mida sa muuta saad, ja lepi nende asjadega, mida sa muuta ei saa.

probleemi analüüsimisega

Kuidas stress meid mõjutab?

Sarnaselt depressiooniga on ka kõige tavalisem stress kahjulik nii kehale kui vaimule. Stress eksisteerib kahel kujul, millest mõlemad on omaette biokeemia.

Akuutne
Vastureaktsioon ähvardavale ohule laeb süsteemi võimsate hormoonidega, mis võivad kahjustada veresoonekonda.

Krooniline
Põhjustaja on pidev vaimne surve, mida ohver ei suuda kontrollida; see toodab hormoone, mis võivad nõrgestada immuunsüsteemi ning kahjustada luid.

1 Ajus saab alguse stressireaktsioon ...
Kui aju tunnetab ohtu, annavad mitmed struktuurid, sh nägemiskühmualumik, väikeajumandel ja ajuripats, häirekella: struktuurid vahetavad omavahel infot ning saavad seegärel signaalhormoone ja närviimpulsside ülejäänud kehale, et valmistuda võitlusse astuma või alla andma.

2... ning kehas vallanduvad hormoonid ...
Häirele reageerivad neerupealsed, väljastades adrenaliini, mis suurendab südame löögisagedust ning sunnib kopsu tõhusamalt töötama, et varustada keha piisava hapnikuga. Neerupealsed väljastavad ka lisakortisooli ning teisi glükokortikoide, mis aitavad kehal suhkruid energiaks muuta. Närvirakud väljastavad norepinefriini, mis pinguldab lihaseid ning teravdab meeli tegevuse alustamiseks. Seedetegevus lakkab.

Lihased pingulduvad

3... millega võivad kaasne- da tõsised kahjustused.
Ohu möödudes adrenaliini ja norepinefriini tase kehas langeb, kuid sagedase ohu puhul tekivad arterite kahjustused. Pidev vähenen stress hoiab glükokortikoide pidevas ringluses, mille tagajärjeks võivad olla nõrgestatud immuunsüsteem, luumassi vähenemine, reproduktiivse süsteemi düsfunktsioonid ning paljud muud probleemid.

Arterid laienevad

Süda lööb kiiremini

Kopsud töötavad kiiremini

Neerupealsed väljastavad hormoone

Kõht seedetegevus lakkab

Allikas: ajakiri Times

Naised rohkem stressis kui mehed

Eelmisel aastal alustati Eesti politseitöötajate stressi taseme ja stressiga toimetuleku uurimust. Tulemustest on selgunud, et politseitöötajatel ei olnud keskmine stressi tase kõrgem kui võrdlusrühmadel (tavaelanikel ja üliõpilastel), kuid ligi 10% küsitletud politseinikest oli üsna tugeva stressiga. Politseis töötavatel naistel on stressi tase oluliselt kõrgem kui sama tööd tegevatel meestel, kõige suurem stress oli noortel üksikutel naistel. Tavaliselt ongi pereinimestel vähem stressi kui üksikutel.

Vene rahvusest töötajatel (10 inimest) oli stress oluliselt suurem kui eestlastel (160 inimest). Korrakaitse-, kriminaalpolitseinike ja teenistujate vahel suuri erinevusi polnud, tendents on sinnapoole, et kõige kõrgem stressi tase on kriminaalpolitseinikel, siis korrakaitsejail ning viimasena teenistujail. Teistest palju kõrgem oli stressi tase politseinikel, kellel oli vähe sotsiaalset toetust (pole lähedasi ega inimesi, kellele raskel hetkel toetuda).

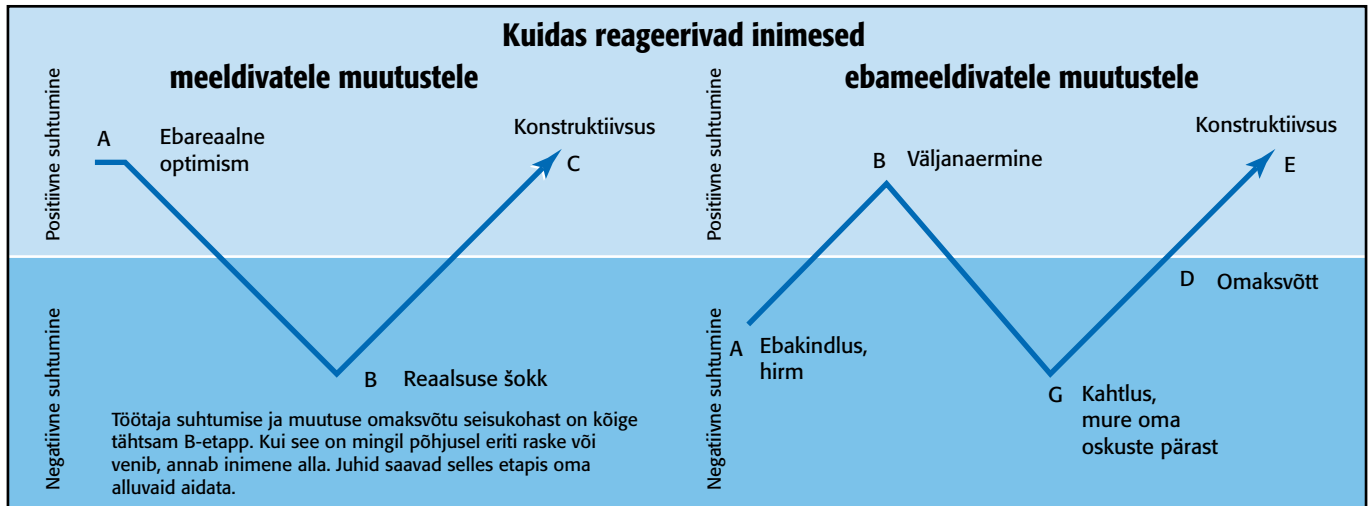
Ilmnes, et probleemses olukorras tuldi

enamasti hästi toime. Kõige sagedamini plaaniti midagi, tegutseti aktiivselt ja küsiti teistelt nõu. Vähem kasutati samas vältimistaktikat, mõnuaineid ning otsiti abi religioonist.

Mehed kasutasid naistest oluliselt rohkem mõnuaineid, küsisid teistelt nõu ja abi. Kriminaalpolitseinikud tegutsesid probleemolukorras rohkem aktiivselt ning korrakaitsepolitseinikud pruukisid rohkem mõnuaineid. Mida kõrgem ametiaste, seda vähem otsitakse sotsiaalset toetust, st mida kõrgem juht, seda vähem räägib ta teistele oma muredest ja küsib neilt nõu.

Seega polegi meie politseinikud nii suure stressis, kui võiks arvata. Mitmel, kelle stressi tase oli kõrge, olid stressi põhjused hoopis eraelus. Samasugused on ka politseipsühholoogide tähelepanekud – rohkem soovitakse nõu eraelulise tööprobleemide kohta.

Et tasakaalustada töömuresid, peab inimesel olema töö kõrval ka muu elu, nt lähedased, sõbrad, sport, hovid, siis on kergem ennast töömuredest välja lülitada ja puhata. Töönarkomaani ähvardab läbipõlemine rohkem.

Kuidas tulla toime muutustega?

Helle Niit
 Politseiameti
 vanemspetsialist-
 psühholoog

Muutused võivad organisatsioonis olla eri ulatusega ja vormis – uus tehnoloogia, reorganiseerimine, ühinemine, uus palgasüsteem või hoopis uus tulemuste hindamise programm. Muutuse eesmärk on parandada organisatsiooni võimet täita oma ülesandeid paremini, kiiremini ja odavamalt.

Igasugused muutused töökohal saavad töötajale isiklikuks probleemiks, näiteks tähendab ühinemine ühele uude tööülesandele, teisele uut ülemust. Uuringutest on selgunud, et need kaks inimest reageerivad muutusele täiesti erinevalt. Veelgi täpsemalt: inimesed reageerivad nende jaoks meeldivatele muutustele teisiti kui ebameeldivatele.

Viimane skeem on organisatsioonides tüüpilisem: muutust rohkem peljatakse kui tervitatakse. Muutused (eriti ootamatud) seostuvad teadmatusena (A). Seejärel naeratakse ülemuste taotlused välja, mis niikuinii ei õnnestu – suhtumine muutub positiivsemaks (B). Lisainfo valgusel tekib mure nii oma töö pärast kui ka suutlikkuse pärast uue olukorraga hakkama saada (C). Tänu paremale arusaamisele tekib valmisolek uut moodi töötada (D). Suhtumine on positiivne, sest uut moodi töötamine annab positiivse tulemus (C). Juhtide toetus on eriti oluline C- ja D-etapi vahel.

Sõltumata oma vormist, on muutus alati nagu vaiksesse tiiki visatud kivi – lained paiskuvad igasse suunda, tuues sageli kaasa ka ootamatuid/soovimatuid tagajärgi. Üldine tagajärg organisatsioonis on, et muutuste vastu on need, kelle töökohta need otseselt mõjutavad. Miks? Kõige üldisemad põhjused on järgmised:

- üllatus, ehmatus – ette hoiatamata olulised

muutused tekitavad töökohal ähvardava segaduse;

- inerts – soov säilitada turvalist, kindlat, harjumuspärast status *quo*'d (püsivat olukorda) – "Aga meie siin ei tee asju niiviisi!";
- arusaamise puudumine, ignorantsus, oskuste puudumine – ilma piisava sissejuhatuse või ümberõppeta nähakse muidu positiivset muutust negatiivses valguses;
- emotsionaalsed kõrvalmõjud – inimesed, kes on sunnitud rakendama muutusi oma töökohal, tunnevad end ilmajäänuna vanadest harjumuspärastest tööviisidest;
- usalduse puudumine/kadumine – lubadused, et olukord muutub paremaks, langevad kurtidele kõrvadele, kui töötajad ei usalda juhtkonda; ning vastupidi: kui juhid ei usalda töötajaid, takistavad nad tõenäoliselt alluvate nii vajaliku osalemist;
- hirm ebaõnnestumise ees – väljakutsed ja nõudmised, mis tekitavad olulistest muudatustest töökohal, võivad inimesi hirmutada;
- isik(sus)likud konfliktid – juhid, kes ei meeldi alluvatele, on kehvad muutuste suunajad;
- ajastus – igas töökeskkonnas võivad sisemised ja/või välised sündmused võimendada vastumeelsust muudatuste vastu;
- oht tööalasele staatusele ja turvatundele – et töötamise kaudu rahuldab inimene oma põhivajadusi, võib vastupanu muutustele seostuda nendega kaasneva reaalse või kujutletud mõjuga töö staatusele või turvalisusele;
- tööühma/meeskonna purunemine – suuremad tööga seotud muutused võivad pingestada sotsiaalseid suhteid; hästi kokkukuuluvate tööühmade liikmed mõjutavad üksteist vastu panema muutustele, mis lõhuksid rühma.

Vastupanu põhjuste mitmekesisus näitab, et muutustele vastupanuga toimetulekuks vajavad juhid samuti mitmekesiseid meetodeid.

Uued kriteeriumid konstaabliõppesse valikul

Varasemates politseiajakirjades on olnud juttu politseihariduse projektist, mille ülesanne on käivitada Politseikoolis konstaabliks õppijatele kompetentsuspõhine õppekava. Seoses sellega tuleb ümber hinnata ka valikumee-
todid noorte konstaabliks pürgijate kooli vastuvõtmisel.

Margus Tõnissaar
Politseiameti
personaliosakonna
politseijuhtivinspektor

Seni on Politseikooli uute kadettide valikul lähtunud printsibist, et kahe aasta pärast kooli lõpetavad politseinikud alustaksid karjääri patrullpolitseinikena või konstaablina. Universaalne õppeprogramm võimaldab neil hiljem asuda tööle ka noorsoopolitseinike, kriminaalpolitseinike või uurijatena. Kompetentsuspõhise õppesüsteemi toetajate arvates ei võimalda universaalne õppekava koolitada teatud kindlale ametile sobivaid spetsialiste sellisel tasemel kui kavandatav kompetentsuspõhine õppemetoodika.

Et tõsta meie politseinike professionaalset taset, ongi alustatud kompetentsuspõhise õppekava juurutamist ja seda konkreetset konstaabliameti õpetamiseks. Et tegemist on täiesti teistsugustel alustel õpetatavate politseinikega, on põhjust arvata, et nõuded neile ja vastuvõtutingimused ei pruugi olla samasugused kui universaalse õppekava alusel valitavate kadettide puhul.

Erinevad valikumee- todid

Et arutada, milliseid valikumee-
todideid kompetentsuspõhise õppekava alusel valitavate kandidaatide puhul kasutada, moodustati spetsiaalne töörühm, kuhu kuulus nii politseiametnikke kui ka personalitööspetsialiste väljastpoolt politseiorganisatsiooni. Peamine probleem, mis selliste ülesannete puhul tuleb lahendada, on seotud otsustamisega, mille alusel valikumee-
todid tuleks valida.

Kõige tõelähedasema pildi saaksime siis, kui hindaksime praegu töötavaid politseinikke ja võrdleksime, milliste omaduste poolest erinevad paremad politseinikud oma kolleegidest, kes tööülesannetega nii hästi hakkama ei saa. Või võrdleksime paremate ja halvamate politseinike tulemusi nende endi Politseikooli vastuvõtukatsetel saadud tulemustega. Sellisel juhul saaksime kirjeldada isiksuseomadusi või personalivalikumee-
todideid, mis kõige paremini ennustavad hilisemat tööedukust. Sellist uurimust aga meie organisatsioonis tehtud ei ole.

Samuti ei ole olnud meil võimalik eriti õppi-
da maailmapraktikast. Seega juhendus töörühm

neist kompetentsustest, mida konstaablitele uue õppekava alusel õpetama asutakse. Saadud omaduste komplekt oli üsna kirju ja nõudis konstaablilt tihti üksteisele vastukäivaid omadusi. Sellele vaatamata jõudis töörühm peatselt kasutatavates valikumee-
todites küllalt kiiresti konsensussele.

Aus, sihikindel ja arenemisvõimeline

Me ei saa võtta vastu valmis politseinikku, kes vastaks juba nendele omadustele, mida me neilt kooli lõpetades ootame. Seepärast on meil vaja võtta kooli inimesed, kes on kõige võimekamad uusi teadmisi õppima ja oma eesmärgi täitma. Õppimisvõimet ennustab aga erinevate teadusartiklite põhjal kõige paremini seni kasutatavatest personalivalikumee-
toditest vaimsete võimete test, sihikindlust eesmärkide täitmisel aga meelekindluse skaala isiksusetestides.

Nagu paljudes teistes riikides kasutame ka meie endiselt taustakontrolli ja intervjuud, mille vältel hinnatakse kandidaadi ausust ja politseiametniku ametile vajalikke väärtusi. Ausus on teadusartiklite põhjal vaimsete võimete testi ja isiksusetestide sihikindluse skaala kõrval üks parimaid tööedukust ennustavaid isiksuseomadusi. Me ei ole loobunud ka füüsiliste võimete testimisest, sest politseiniku töö nõuab üsna head tervises seisundit ja tihti füüsilise jõu kasutamist.

Eeskätt USAs kasutatakse valikumee-
todideid, mis matkivad võimalikult täpselt tegeliku töö situatsiooni. Selliste meetodite kasutuselevõtni Ameerikas on viinud paljud kohtuvaidlused, kus on leitud, et varem rakendatud valikumee-
todid ei mõõda omadusi, mis on näiteks politseiniku töö jaoks otseselt vajalikud. Meie ei ole seda lahendust kasutanud, sest sellelaadsete meetodite valiidsus, võrreldes vaimse võimekuse testi või isiksusetestide mee-
lekindluse skaalaga, ei ole teadusuuringute põhjal piisavalt hea.

Seniste valikumee-
todide kehtestamisel oleme juhitud printsibist, et suurem osa konstaablile vajalikest omadustest omandatakse õppimise ajal ja meie ülesanne on valida välja need, kes oleksid võimelised seda kõige paremini tegema. Seda, kas meie meetodid on efektiivsed, näitab aga tulevik ning uue õppekava alusel lõpetanud konstaablite töö.

**Kooli tuleb
vastu võtta
need inimesed,
kes on kõige
võimekamad uusi
teadmisi
omandama.**

Vasakult paremale:

1. Keerdkurrustik
2. Parempoolne silmuskurrustik
3. Vasakpoolne silmuskurrustik
4. Kaksiksilmusega keerdkurrustik

Sinu saatatus on sinu

Sõrmejäljed – see on sõna, mille tähendus peaks tänapäeval küll igapähe teatud arvamusi ja tundeid esile kutsuma. Kas need on positiivsed või negatiivsed, sõltub juba kokkupuute iseloomust.

Gea Ling

KEKKi dokumendi- ja jäljeosakonna peaekspert

Jättes emotsioonid kõrvale, seonduvad sõrmejäljed kindlasti eri kriminaal- või tsiviilvaldkondades rakendatava biomeetrilise identimisega. See on aga medali üks, rakendusteaduslik külg, millest seekord hoopistükkis kauge kaarega mööda läheme suunas, kus piir teaduse ja parateaduse vahel ähmastub ning kaine mõistus ja reaalsustaju muutuvad koormaks. Lubame endale puhkust, lahutame meelt ning keerame medalil teise külje.

lidsed sõrmejäljeoraaklid

Kaugelt varem, kui Indias töötav Briti alam Sir William J. Herschel (1833–1917) tabas ära ainulaadse võimaluse kasutada sõrmejälgi isikute identimiseks ning tema kaasmaalane dr Henry Faulds (1843–1930) mõistis ja uuris Jaapanis selle avastuse perspektiivi kurjategijate tuvastamisel, tõusid sõrmejäljed tükkis kummalisema ringkonna – hiromantide – huviorbiiti.

Nii oli Hiina ja India folklooris levinud tava määrata sõrmejälgede järgi inimese saatust. Kaasasündinud jäljetüüpi tõlgendati kui märki kõrgema poolt ette määratud käekäigust. Kuigi ennustused ise on säilinud, puuduvad umbmäärasedki daatumid, kui kaugele ajas tagasi me neid lugedes ennast peaksime mõtlema.

Kel kriminalistikaloengud sõrmejälgede tüüpidest vahele on jäänud või kes õpitud tolmuorra alt kuidagi enam üles ei leia, peab leheservas jooksva spikri abiks võtma. Neile, kes aga sõrmejälgede lugemisega sina peal on, ei kujune kaasamängimine probleemiks.

Hiina käelugejad pidasid tähenduslikuks ainult **keerdkurrustiku tüüpi jälgi** (joonis 1), mille alusel üks keerd tähistab vaesust, kaks keerdu rikkust, kolm ja neli keerdu head võimalust avada pandimaja, viis keerdu heaks vahemeheks saamist, kuus keerdu varast, seitse keerdu halba õnne ja katastroofe, kaheksa keerdu aganatoitu, üheksa keerdu koos silmusega tööst priid elu ja vanaduspõlveni külluses toitu.

Hindude jäljekäsitlus kujunes seevastu hiinlaste omast tunduvalt avaramaks, vaadeldes kolme tüüpi jälgi: *Shankh*'i ehk silmust, *Chakra*'t ehk keerdu ja *Shakti*'t ehk kaksiksilmusega keerdu (liitjälge).

Kui **silmuskurrustik ehk liitsalt silmus** (joonised 2 ja 3) on ühel sõrmel, on inimene õnnelik ja rahul. Kahel sõrmel ei ole selle kujunemine soodne märk, kolmel sõrmel on aga hoopiski halb oomen. Ka neljal sõrmel ei ole silmusel head ennet ning leidumine viielgi ei tööta midagi head. Silmus kuuel sõrmel on seevastu märk vaprustest ja seitsmel sõrmel töötab suisa kuninglikult mugavat elu. Kõrgest seisust märgib silmuse kujunemine kaheksal sõrmel ning läbi ja lõhki kuninglikku elu üheksal.

Seos jälje ja kindla sõrme vahel

Kuid hindude teooria ei piirdu ainult üht tüüpi jälgede kokkulugemisega, vaid astub sammukese kaugemale, luues seosed ka jälje tüübi ja konkreetse sõrme vahel. Kui silmus on kujunenud Jupiteril ehk nimetissõrmel, on tegemist lodeva eluviisiga pillajaga. Saturnil ehk keskmisel sõrmel

enese kätes

sümboliseerib see aga teadusliku maailmavaatega targa inimese paljusid saavutusi. Kel on silmusmuster Apollol ehk nimetul sõrmel, peab leppima vaesusega, sest kaotab oma jõukuse äritegevuses; ning kel Merkuuril ehk väikesel sõrmel, peab leppima ebaõnnega tootjana.

Kui keerdkurrustik ehk lihtsalt keerd on kahel sõrmel, tähendab see osaks langevaid auavaldusi kuninglikus õukonnas; kui aga kolmel sõrmel, on see jõukuse märk. Seevastu nelja keeru omanikule saab osaks kehviku staatus. Viis keerdu viitab hedonismile, kuus rahuldatud kirele ja seitse vooruslikkusele. Kaheksa keerdu näitab vastuvõtlikkust tõvedele. Kui üheksa keerdkurrustikku ennustab kuningaks tõusmist, on kümme keerdu *Brahman*'i ehk kõige oleva aluse märk, mis viitab võimalusele saada jumalaks.

Juhul kui keerd on kujunenud pöidlal ning seda toetab peopesas jooksev pikk ja tugev nn elujoon, pärib inimene varanduse. Keerd nimetissõrmel ennustab toetust sõprussuhete kaudu, keskmisel sõrmel aga kiriku, religiooni või religioosse isiku toel. Nimetul sõrmel tähendab keerd kasu kauplemise ja kellegi kaudu, kes naudib prestiiži ja rahulolu; väikesel sõrmel on see tootmise, teaduse ja autorluse teel saadava heaolu märk.

Jumal või filosoof

Kolmas India jäljeennustuses käsitletav sõrmejälje tüüp – **kaksiksilmusega keerdkurrustik ehk liitjalg** (joonis 4) – on kahe eelmisega võrreldes veidi vähem levinud. Liitjalg ühel sõrmel tähendab, et tegemist on väga õnneliku inimesega; kahel sõrmel viitab potentsiaalsele oraatorile. Kolm *Shakti*'t tähendab suurt rikkust ja neli vooruslikkust. Sünnib aga keegi viie liitjalgjega, on temast oodata filosoofi. Kuus näitab omaniku arenenud mõtlemisvõimet ning vähemalt seitse on märk sellest, et selle omanikku saadab kõikjal edu. Erinevalt silmus- ja keerdkurrustikuga jälgedest ei laiene hindude ennustus liitjalgede puhul konkreetsetele sõrmedele.

Sellised on kaks vanimat teadaolevat sõrmejäljeoraaklit, mis, nagu eespool mainitud, määrasid sündinu saatuse. Need on küll vanimad, ent mitte ainsad. Eksib see, kes arvab, et niisama kiirelt, kui sõrmejäljed identimisobjektina end teadustasandile murdsid, taandusid reliktsiks kiroloogilised teooriad. Uskumatu, kuid need on arenenud paralleelselt, küll mitte käsi-käes. Nüüdisteooriad ei piirdu sõrmejalgedega, vaid hõlmavad peopesades kujunenud papillaarkurrustiku konfiguratsioone (mitte käejooni), mis ei ennusta pelgalt saatust, vaid määravad inimese iseloomu ja kalduvusi.

Järgmises numbris kontrollime juba konkreetsete isikute jäljekaartide põhjal, kas lahatav iseloomuteooria ka tegeliku profiiliga kokku läheb.

Dermatoglüüfika tekkest

Kiroloogia (*chirolology*) ehk rahvasuus tuntud käevaatomise all mõistetakse tavaliselt kunsti lugeda käejooni. Kuid jooned kannavad endas ainult üht osa kätesse talletatud loost – eluloost. Kogenud käelugeja jaoks räägivad samaväärselt ka sõrmede pikkus ja kuju, peopesades kujunenud kingud, naha värvus, (soola)tüükad, armid ja haavad ning looduse poolt inimesse söövitatud unikaalsuse pitser – sõrmejäljed.

Sõltuvalt käsitletavast valdkonnast eristatakse kiroloogias kolme haru:

- *chirognomy** uurib käte, sh sõrmede suurst ja kuju;
- *chiromancy** uurib käejooni;
- dermatoglüüfika käsitleb naha papillaarkurrustiku jälgi.

Pikemalt peatume seekord viimasel.

Mõiste dermatoglüüfika (*dermatoglyphics*) tuleneb kreekakeelsetest sõnadest *derma* 'nahk' ja *glyphs* 'nikerdus'. Kuigi sõrmedel ja varvastel kujunenud papillaarkurrustiku mustreid – dermatoglüüfe – leidub sagedasti ka peopesades, keskendub valdkond peamiselt siiski sõrmejalgedele, s.o 50-100 naha papillaarkurrust sõrmeplatjadele kujunenud muustrile.

Dermatoglüüfika varajast ajalugu tõestavad aastatuhandete tagant pärit koopajoonised ja petroglüüfilised diagrammid – kirjed, mis kinnitavad fakti, et inimese käed on olnud huviobjektiks juba meie esiisadele.

Esimene säilinud inimese käejooni ja arvatavaid sõrmejälgi kujutav petroglüüf on pärit Kejmikuji järve tahvelkildist kaljuseinalt Nova Scotia indiaanlastelt.

Nagu Hiinas kinnitas *Shau-Mu-Ying* ehk nn käemustritempel lahutuspubereid, tuli ka Jaapani siseriikliku õiguse kohaselt kirjaoskamatul mehel, kes soovis oma abielu lahutada, märgistada dokument nimetissõrme jäljega. Siiani veidraimaks sõrmejälje kasutamiseks peetakse aga 16. sajandil Hiinas levinud kommet sõlmida laste müüki, jäädvustades tehingut kinnitavale lepingule nende käe- ja jalajäljed.

* Täpne eestikeelne vaste puudub.

Lääne Politseiprefektuur –

Läänlased on alati teistest natukene maad ees käinud. Just siin pitseeris toonane miilits 1991. aasta augustiputši ajal julgeolekumeeste tagant ukсед kinni kaks tundi varem kui mujal Eestis. Niisamuti olid just läänlased need, kes korraldasid oma regioonis esimesed ühised politseiperepäevad.

PARTNERID

Rein Kukk

Falck Lääne-Eesti Lihula piirkonna turvatöötaja

Politseiga on meil igati sõbralik ja tõine suhe. Asume Lihulas ühes majas, ühel koridoril, kõrvuti tubades. Et kontingent, kellega tuleb tegemist teha, peamiselt kattub, siis on ka igakülgne infovahetus väga tähtis. Falck Eestil on Lihulas tööl kaks inimest.

Tiit Madisson

Lihula vallavanem Vallarahvas on kohaliku politseitööga väga rahul. Väikese koha pluss ongi

Ka täna jätkab Lääne prefektuur mäketõusu. Eelmisel aastal korraldatud avaliku arvamuse küsitluse järgi usaldab politseid ja on oma politsei tööga rahul 70% läänlastest. Selle arvu põhjusi ei ole tarvis kaugelt otsida. Kirjutises tutvustatud neli tublit politseinikku on vaid väike, kuid väga ilmekas näide Lääne politseirahvast. Sõbralik, abivalmis, hea kuulaja – just need on iseloomuomadused, mida iga inimene politseiniku juures kõige enam hindab ning vajab.

Seesama vallakonstaabel, kes ühel päeval püüab kinni ohtliku kurjategija, vestleb teisel päeval sõbralikult poe ääres istuvate vanamemmedega. „Tädi aina jutustab ja jutustab ja kui ta hoogu satub, räägib ta tihtipeale ära ka selle, mida tal võib-olla alguses plaanis välja rääkida ei olnudki,“ selgitab Lihula politseijaoskonna politseiinspektor Jaanus Kliss, miks on tähtis ennekõike võita oma piirkonna inimeste usaldus. Oma küla inimesed teavad, näevad ja kuulevad tegelikult tohutult palju seda, millel on politseiniku jaoks kulla väärtus. Väikese koha konstaablil on tarvis tublisti poliitikuvaistu, et oma tööd hästi teha. Siin kehtib vanasõna „Narri küla üks korda ja küla narrib sind üheksa korda vastu“ 101% ja rohkemgi veel.

Üldse tuleb Läänemaa eripärana märkida seda, et siin on inimestel turvatundest ja kuriteost hoopis teine arusaam kui näiteks tallinlastel. Kui Tallinnas on röövimised ja tapmised üsna igapäevaseks saanud, siis siin piisab ka pargipingi ümberlukkamisest, et tekiks meediakära ja inimesed oleksid ärevil. Kuigi kuriteoliigid on suuremate linnadega võrreldes teised, teeb Läänemaa politseinik samamoodi kaheksa tundi tugevasti tööd, et oma inimestele turvalisemat elu pakkuda.

Korda tehtud prefektuurimaja esisel avaral parkimisplatsil jätkub ruumi nii oma töötajatele kui ka külalistele.

Maja korda oma jõududega

Läänlaste ettevõtlikkusest ja ühtsusest räägib ka fakt, et nii suur mitmekorruseline politseihoonne Haapsalus kui ka valla konstaabliosakonna ruumid Lihulas on saanud korraliku remondi ning värske ilme üksnes tänu oma siseressurside kokkuhoiule. „Paremate töötingimuste nimel on iga töötaja nõus veidi hoolsamalt jälgima, et talvel oleksid aknad korralikult kleebitud, bensiini asjatute sõitude peale ei kuluks ega paberit liiga palju prügikasti ei rändaks,“ selgitab Lääne politseiprefekt Margus Sirts oma asutuse kokkuhoiupoliitikat. Et mitte loorberitele puhkama jääda, loetleb prefekt kohe terve hulga asju, mis juba kiiremas korras tegemist ootavad – kogu majale uued aknad, ventilatsioonisüsteem, si-seõu.

Haapsalu politseimaja heledates toonides nüüdisaegsed ruumid, seinal Läänemaa kaunitest merevaadetest fotod ja maalid muudavad kogu sealse töötatmosfääri hubaseks ning sõbralikuks. Lisaks sellele on siinsel politseirahval juba traditsiooniks saanud korraldada igaredeesid saunaõhtuid oma maja keldrikorruusel. Saunale, duširuumile ja avarale piljardilauaga puhkeruumile lisaks on sellel korrusel veel jõusaal, kus

Ühtne, sõbralik ja edukas

on kõik vajalik, et end heas füüsilises vormis hoida.

Kes nad siis on, need tublid politseinikud, tänu kellele Lääne prefektuur on jõudnud just nii kaugele, nagu ta täna on?

Harri Mardisoo

(37) Lihula politseijaoskonna juhtivkonstaabel

Oot, oot, milline Harri ... haa, Mardikat mõtlete, jah? Harri on seda tüüpi inimene, keda hakatakse armastama esimesest hetkest. Lahke, vaimukas, elav ja abivalmis, just selline, nagu üks tõeline konstaabel olema peab.

„Olin kunagi suur loomapidaja – laudast vaatas vastu igat sorti loomi hobusest kuni kanadeni, aga siis sai aeg lihtsalt otsa,“ räägib kolme tütre isa. Tänapäevaks üle 12 aasta Lääne politseis töötanud mees peab kõige tähtsamaks head meeskonda ning usalduslikke suhteid elanikega. „Oli kord juhtum, kus sigalast varastati 30 siga. Seni polnud ühtegi niidijuppi, kuni üks külaelanik jutu sees mainis, et nägi seal üht kaubikut sõitmas. Uurisime välja, et seda liiki ja sellise numbrimärgi algusega kaubikut, nagu pealtnägija mäletas, on Eestis kuus-seitse tükki. Et aga üks praegu

Rakveres elav mees oli seal enne töötanud, võtsimegi esimesena sõidu ette Rakverre. Ei läinudki kaua aega, kui leidsime eest auto, kus veel natuke seasõnnikutki sees.“

„Või siis teine naljakas juhtum, kus ühes vallas oli alumiiniumivargil käidud. Jälle küsimus, kust pihta hakata, kui järsku vaatame, et maas on mingi paber. Tuli välja, et vargal oli suure tuhinaga tema nimele ja aadressile tulnud elektriarve autost välja kukkunud.“ Selliseid lugusid võib Harri tunde ja tunde jutustada.

„Politseitöös on parim see tunne, kui saad inimest sellega aidata, et oled päti kätte saanud,“ räägib mees, kelle algatusel ja abiga sai Keskkriminaalpolitsei mõni nädal tagasi kätte rahvusvaheliselt tagaotsitud pangaröövli.

Kollegid Harrist: Paremat ülemust annab otsida. Kui politseiniku kohta öeldakse, et temas on ühendatud kolme elukutse – sõduri, preestri ja kunstniku – rollid, siis Harri on just selline.

Eve Laherand

(55), kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse politseivaneminspektor

Eve kabineti seinad on täis kirevaid lastejoonistusi ning tema lahke pilk ja sõbralik hääled toovad ka kurvemale inimesel naerukurrud suu-

see, et kõik tunnevad kõiki ning sotsiaalne kontroll on selle võrra tõhusam. Inimesed on oma kaebustele vastused saanud, kohalike noorte huligaanitsemistel hoitakse silm peal, nii et kokkuvõttes võib nentida, et kord on majas.

Jaanus Sakh

Lääne maavanem

Traditsiooniks on saanud politsei ja maavalitsuse esindajate igaesmaspäevased kohtumised, kust on välja kasvanud mitmed projektid maakonna turvalisuse parandamiseks. Ühisarutelud käivad ka eelseisvate muudatuste üle politseisüsteemis. Üldkokkuvõttes hindan Lääne Politseiprefektuuri tööd heal ja tugeval tasemel olevaks.

Maavalitsuse arvates tuleks politsei ümberkujundamisel jälgida eelkõige kaht aspekti. Esiteks peaksid politseinikud olema rohkem motiveeritud. Otse politseikoolist tulnu on küll nõus ka väikese palga eest

väga head tööd tegema, aga kui tulevad lapsed ja perekond, siis mingil hetkel sellest enam ei piisa. Negatiivse iibe vähendamiseks politseis peab selles valdkonnas midagi kiiresti ette võtma. Teiseks on vaja välja töötada munitsipaalpolitseisüsteem omavalitsuste tasandil.

Üldjuhul saab noore inimese kuritegelik tee alguse sellest samast süütuna näivast õunavargusest. On selge, et politsei ei jõua puhtfüüsiliselt kõigi sellel tasemel korrariikumistega tegelda. Siin tulekski kaasata abijõud munitsipaalpolitsei näol.

Anti Salf

Piirivalve Haapsalu kordoni ülema kohusetäitja

Läänema prefektuuriga on kohalikul piirivalvel olnud alati väga head ja tihedad koostöösid. Üheskoos on korraldatud mitmeid projekte mõlema poole töö tõhustamiseks. Et politsei piirkonda kuulub ka Vormsi saar, on aeg-ajalt vaja kasutada piirivalvekaatrit, et kiiresti saarele või saarelt mandrile jõuda.

nurkadesse. Nii on Eve kabinetist abi saanud kümned ja kümned perekonnad, kelle lapsed on seaduse vastu eksinud. „Eilegi helistas mulle üks isa, kellel häääl värisin, kui ta oma poja kohta nõu ja abi küsis. Rääkisime tund aega ja usun, et selle poisi saame veel õigele teele tagasi tuua,“ lausub Eve.

Seitse aastat Lääne prefektuuris töötanud Eve usub, et vähemalt esialgu tuleb püüda ilma vit-sata hakkama saada.

Koos Haapsalu Linnavalitsuse lastekaitseosakonna inspektoriga teeb Eve kord nädalas öiseid reide. Kella kuuest õhtul kuni südaööni kõnnivad nad tänavail, käivad baarides, mõnikord külastavad ka kodusid. „Niimoodi õpib oma noori ja nende vanemaid palju paremini tundma. Olen seda meelt, et kõik asjad saavad alguse siiski kodunt,“ on Eve kindel.

Evele meeldib joonistada ja lugeda. Palju aega veedab ta koos oma kahe tütre ja kahe lapselapsega. Lisaks sellele nõuavad tema tähelepanu ja armastust veel suur maamaja, kolli ja mitu kassi.

Kolleegid Evest: *Eve teeb oma tööd südamega. Läänemaal pole ühtegi noortega tegelevat organisatsiooni ega asutust, kellega Eve poleks koostööd teinud, ja ta teeb kõike seda üksinda.*

Elle Teder

(48) uurimistalituse politseijuhtivinspektor

Ellel saab järgmisel aastal kümme aastat Läänemaa kuritegusid uurida ja avastada. „Mulle kohe meeldib uurida keerulisi juhtumeid, see hoiab aju töös ja mõtte värske,“ on Elle esimesed sõnad, kui temalt töö kohta küsin. Peale keeruliste juhtumite on Elle pidevalt ka noori uurijaid välja kasvatanud. Nii näiteks on tema käe alt tulnud kaks väga tublit ja noort uurijat Riina Mahla ja Merle Mäesalu. „Need tüdrukud on suurepärase näide, kuidas võib väga he-

aks uurijaks saada ka ilma varasema spetsiaalse hariduseta,“ on Elle oma kasvandike üle uhke. „Seda taktikat tuleks jätkata, et politseisse võetakse erandkorras tööle ka kõrgharidusega noori väljastpoolt politseitöö valdkonda. Kui inimesel on juba kõrgharidus, siis on see eeldus, et ta on võimeline edasi arenema ükskõik mis valdkonnas,“ usub Elle.

Paliveres elav Elle peab oma üheks eredamaks mälestuseks üht jõululaupäeva mõni aasta tagasi. „Teen natuke naabrivalvet ka ja nii lubasin selgi korral oma naabermajal silma peal hoida. Elan bussijaama vastas, ja korraga vaatan, et bussijaamas on tulekahju, leek juba üle katuse. Jooksin ruttu välja ja nägin vaid kohalikke noori kiiruga minema tormamas. Ruttu tagasi tuppa vee järele, kustutasin tulekahju ära ja mõtlesin, et vaatan igaks juhuks naabermaja ka üle. Ja mis selgus – oligi naabrite juures sees käidud ning

bussijaamas põletati neidsamu sealt varastatud asju. Kõige meeldejäävam oli aga kogu loos see, et kõike seda vaatas kogu aeg pealt pesuehtne elus jõuluvana – seisis keset platsi ja ainult vaatas, ära ei läinud, appi ei tulnud ja kingitust mulle ka ei andnud.“

Kahe lapse ema ja kahe lapselapse vanaema Elle jumaldab iluaianlust. „Võiksin kogu oma vaba aja aias lillede ja ilupõõsaste keskel veeta, see on parim stressimaandaja,“ usub ta. Tulevikus on aga Ellel plaanis kasvatada enesele suur ja ilus hundi-koer. „Kuut on juba valmis, nüüd jääb üle veel kutsikas välja valida.“

Kolleegid Ellest: *Elle on väga põhjalik inimene. Kui tema juba midagi ette võtab, siis võib olla täiesti kindel, et see asi ka korralikult lõpetatakse. Kui keegi kolleegidest vajab nõu või abi, siis on Elle kabinetiüksed alati kõigile avatud.*

Margus Kleeman

(31) jälitustalituse politseinspektor

Ka Margus on Lääne politseis olnud tööl ligi 12 aastat. 7aastase tütre isa peab parimaks loogastusviisiks perega olemist ning oma maakodus tegutsemist. „Tööd seal jätkub ja niimoodi tegutsedes saab ennast hästi ka igapäevatööst välja puhata,“ leiab ta. Lisaks

oma maja juures talitamisele võib Margust leida tihti korvpalliplatsilt. „Meil on hea meeskond ja me käime päris palju ka võistlustel.“ Oma tööst rääkides tõstab Margus esile Läänemaa eripära: „Aastas on kaks perioodi, mil meie tööpõld märgatavalt kasvab: sügisel, kui inimesed oma suvilatest ja rannamajadest tagasi linna kolivad, ning kevadel pimedal ajal, kui lumi ära sulab.“

Kolleegid Margusest: *Mees murrab tõeliselt tööd teha, ta läheb alati nii kaugele, kui annab. Peale selle on Margusel suurepärane huumorimeel ja tema peale võib alati kindel olla.*

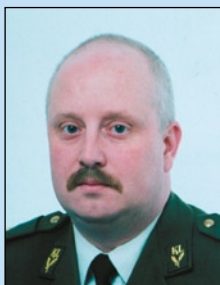
Toimetus

Margus Kiis

Kaitsepolitsei ameti
Haapsalu büroo
komissar

Tallinna alla kuuluva Haapsalu Kaitsepolitsei ameti büroo peamine tegevuspiirkond on Läänemaa ja Hiiumaa. Põhiline tegevusvaldkond, millega kaitsepolitsei tuleb Läänemaal tegelda, on korruptsioon. Sellega seoses teeme tihedat koostööd ka kohaliku politsei esindajatega. Üheks suuremaks saavutuseks ja koostöönaiteks politseiga selles piirkonnas võib pidada Läänemaal aktiivselt tegutsenud väljapressijate jõugu paljastamist ning kohtu alla saatmist.

Arnold Juhans

Kaitseliidu Lääne
Maleva pealik

Kaitseliidu
Lääne Maleva
ja Lääne Politseiprefektuuri

koostöö on olnud tihe ja produktiivne alates Kaitseliidu taastamisest kuni tänaseni. Üks põhjusi on see, et juba algusest peale on suur osa Lääne prefektuuri töötajast olnud Kaitseliidu liikmed.

Peaaegu kohe pärast Kaitseliidu taasloomist algas kahe organisatsiooni ühistegevus. Lääne maleva liikmed on osalenud suurüritustes avaliku

korra kaitsel, aidanud tagada liiklusohutust sellistel suurüritustel nagu Valge Daami ralli jms. 1994. aastal sai 50 Lääne maleva liiget abipolitseiniku koolituse ja osales koos Lääne prefektuuriga operatsioonis „Linn lukku“. Operatsiooni ajal paigutati Haapsallu suunduvatele teedele politseinikest ja kaitseleitlastest abipolitseinike postid, päevasel ajal kontrolliti pisteliselt ja fikseeriti linna saabuvaid autosid ning nendes olevaid isikuid, öisel ajal kontrolliti kõiki sõidukeid. Operatsioon oli sedavõrd edukas, et eri liiki kuritegude hulk vähenes märgatavalt.

Ka nüüd osalevad maleva liikmed abipolitseinikena avaliku korra kaitses, erinevate laste- ja noorsooürituste korraldamises, osutavad abi kadunud inimesi otsides. Koos politsei ja päästeametiga võeti 2003. aastal

esimest korda osa kriisireguleerimisõppusest.

Praegusest Lääne Politseiprefektuuri juhtkonnast kuuluvad Kaitseliitu prefekt Margus Sirts, korrakaitseosakonna komissar Enno Ilves, patrulli ja liiklusjärelvalve talituse juhtivinspektor Tarmo Paio, Lihula politseijaoskonna juhtivkonstaabel Harri Mardisoo, kriminaalosakonna juhtivinspektor Boris Kohtring ning kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse juhtivinspektor Marika Haller. Margus Sirts, Enno Ilves, Tarmo Paio ja Harri Mardisoo on ka reservohvitserid. Praegune Kaitseliidu ülem major Benno Leesik, üks Lääne maleva taasasutajaist, teenis tol ajal Lääne prefektuuri konstaablina ning ka mina ise töötasin ennem Lääne prefektuuri kriminaalosakonna komissarina.

Oliver Öpik Politseiametist saavutas kuni 30aastaste meeste klassis Eesti politsei 2003. aasta jalgrattakrossis I koha.

Eesootavad spordivõistlused

■ Krossijooksu MV toimub sel aastal 12. septembril Tallinnas Nõmme spordikeskuses (Külmallika 15a).

■ Politsei viievõistluse MV I etapp toimub 19. septembril Säreveeres ning II etapp 26. septembril Vodja lasketiirus ja Paide tervisekeskuse ujulas.

Eesti politsei 2003. aasta jalgrattakross

13. juunil 2003. a Kõrvemaa matka- ja suusakeskuses

Naised kuni 30 a 16 km

I koht Marian Muuga	Tallinna PP	0:36:27
II koht Meelika Öpik	külalisevõistleja	0:37:36
II koht Karin Lehiste	Tallinna PP	0:40:36
III koht Lilian Matinova	Tartu PP	0:39:11

Naised 31–40 a 16 km

Aet Vendelin	Harju PP	0:46:31
--------------	----------	---------

Naised 41–50 3x3 km

I koht Heli Haak	Võru PP	0:35:32
II koht Liidia Suimets	Tallinna PP	0:41:20

Naised üle 50 a 3x3 km

Tiiu Künnapuu	Tallinna PP	0:48:28
---------------	-------------	---------

Mehed kuni 30 a 2x16 km

I koht Oliver Öpik	Politseiamet	1:00:05
II koht Kunnar Vahi	Valga PP	1:01:49
II koht Raul Koppelmaa	Tallinna PP	1:01:56

Mehed 31–40 a 2x16 km

I koht Steve Kümnik	Tallinna PP	1:01:20
II koht Rain Nurmsalu	Julgestuspolitsei	1:01:44
III koht Aivar Ridamäe	Julgestuspolitsei	1:08:16

Mehed 41–50 a 16 km

I koht Aivar Rõzko	KKP	0:33:11
II koht Jevgeni Savenkov	Tallinna PP	0:35:46
III koht Vampula Oper	Võru PP	0:37:15

Mehed üle 50 a 16 km

I koht Hillar Valk	KEKK	0:33:14
II koht Kalle Järvekülg	Politseiamet	0:43:03

Vampula Oper tuli 12. juulil toimunud Tallinna maratoni distantsiga 42,195 km oma klassis Eesti meistriks.

SEADUS

Politseiameti teenistuskäskkirjad

Politseipeadirektori 2. juuni 2003. a käskkiri nr 123 "Andmeturbe korraldamise organisatsiooniliste põhimõtete kinnitamine" – teha teatavaks politseiasutustele, Politseikoolile ja Politseiameti struktuurüksuste juhtidele.

Politseipeadirektori 2. juuni 2003. a käskkiri nr 124 "Arvutite ja arvutivõrgu kasutamise korra ning andmekogude kasutamise üldiste reeglite kinnitamine" – teha teatavaks kõigile politseiasutuste ja Politseikooli arvutikasutajatele.

Politseipeadirektori 11. juuni 2003. a käskkiri nr 134 "POLISE administreerimise juhendi kinnitamine" – teha teatavaks politseiasutustele, Politseikoolile ja Politseiameti asjaomastele isikutele.

Politseipeadirektori 12. juuni 2003. a käskkiri nr 135 "Nakkushaiguste tõrje ja ennetamise tegevuskava politseiasutustele aastateks 2003–2006 kinnitamine"

– tutvustada politseiasutuste juhtidele ning personaliosakondade ja -talituste teenistujatele.

Politseipeadirektori 7. juuli 2003. a käskkiri nr 153 "Süüteo menetlemisel asitõendiks tunnistatud relva ja laskemoona üleandmine-vastuvõtmine" – teha teatavaks kõigile süütegusid menetlevatele politseiametnikele ja politseiasutuste relvuritele.

Politseipeadirektori 15. juuli 2003. a käskkiri nr 157 "Tagaotsitavate isikute ja tuvastamata laipade andmebaasi OTSI üleviimine infosüsteemi POLIS" – teha teatavaks asjaomastele isikutele.

Politseipeadirektori 21. juuli 2003. a käskkiri nr 160 "Politsei infosüsteemi POLIS kasutajatoe juhendi kinnitamine" – teha teatavaks politseiasutustele, Politseikoolile ja Politseiameti asjaomastele isikutele.

Politseiametis on koostamisel vääртеomenetluse juhend. Juhendi kavandiga ning seletuskirjaga selle juurde saab tutvuda Politseiameti Intranetis. Korra-kaitseosakond ootab juhendi kohta ettepanekuid.

Vaikijate hääled

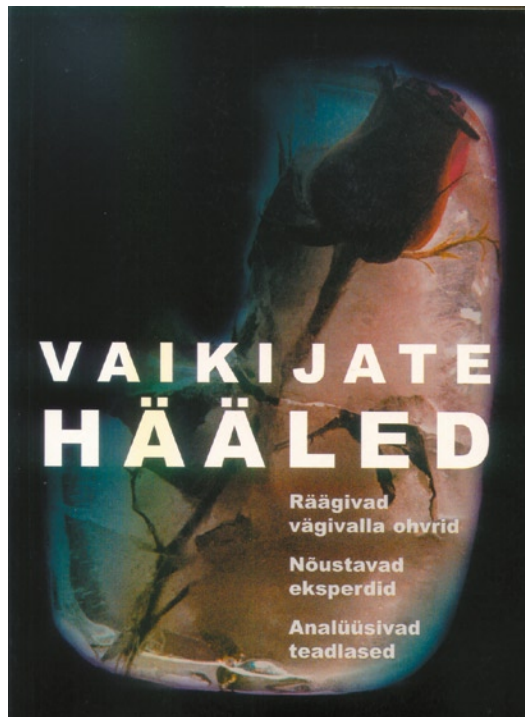
Soolise vägivalda temaatika on kogu maailmas üsna uus ja seda on vähe uuritud. Balti riikidest on Leedus nimetatud vägivaldaprobleemi uuritud viis aastat, Eestis poolteist aastat. Sooline vägivald kui mõiste tähendab vägivalda, mille puhul ohver ja vägivaldlatseja kuuluvad eri sugudesse. Et 90% soolise vägivalda juhtudest on ohver naine ja vägivaldlatseja mees, nimetatakse seda ka naiste vastu suunatud vägivaldaks. Tihti soolisest vägivaldast ei räägita, sellest vaikitakse. Nii on saanud oma pealkirja ka Eesti Vabariigi Sotsiaalministeeriumi, Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi ning Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo koostööna ilmunud raamat soolisest vägivaldast.

“Vaikijate hääled” koosneb kolmest osast. Esimene neist moodustub intervjuudest, kus Eesti inimesed – ohvrid ja vägivaldlatsejad – räägivad oma vägivaldakogemusest. Usutletavate seas on erineva vanuse, hariduse, soo, sotsiaalse kuuluvuse ning rahvusega inimesi.

Raamatu teine osa sisaldab ekspertintervjuusid Eesti tunnustatud spetsialistidega – psühholoogide, perenõustajate, pedagoogide, politseinike, juristide, meedikute, ajakirjanike, kiriku- ja kultuuritegelastega –, kes puutuvad oma igapäevatoos kas otseselt või kaudselt kokku vägivaldohvrite või vägivaldsete inimeste ja vägivaldtemaatikaga. Ekspertintervjuudes nõustatakse inimesi, kuidas vägivaldoluksid ära hoida ja ohu korral käituda, kuhu pöörduda abi saamiseks ning kuidas omalt poolt kaasa aidata, et abi oleks kiire ja efektiivne. Tähelepanu köidavad Lembit Kolgi, Helle Niidu ja Elmar Nurmela arvamused ning käsitlused.

Raamatu kolmandas osas on artiklid juhtivatelt teadlastelt Eestist ja mujalt maailmast. Ühiskonnateadlased analüüsivad põhjusi, miks sooline vägivald on võimalik ja laialt levinud nn tsiviilühiskondades; tutvustavad huvitavaid materjale säärestest vähe uuritud ja uutest valdkondadest nagu naisinvaliidid ja vägivald, vägivaldlateraapia, ning annavad ülevaate naistevastase vägivalda uuringutest eri riikides.

Raamat, mis sisaldab ohvrite üleelamisi,

ekspertide nõuandeid ning teadlaste analüüse, püüab leida vastust soolise vägivalda põhjuste kohta. Samas loodavad raamatu ilmumist toetanud suurendada lugejate teadlikkust soolise vägivalda olemasolust ning juhtida nende tähelepanu selle probleemi tõsidusele tänases Eesti ühiskonnas.

“Vaikijate hääled” peaks pakkuma huvi eriti kriminaalpreventsiooni töötajatele.

Esitatud temaatikat toetavad veel järgmised teavikud, mida võib lugeda ja laenutada ka Politseiameti eriraamatukogus ning mille lähem tutvustus on uudiskirjanduse rubriigis raamatukogu koduleheküljel Politseiameti Intranetis:

Paloheimo, M. Lapsepõlve mõjud. Tallinn: Varrak, 2002. Isiksusepsühholoogia. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2003.

Ajakiri Sotsiaaltöö 1999–2003.

Küllike Valk
Politseiameti
üldosakonna
juhtivinspektor

“Raamatututvustus” on Politseilehe uus rubriik, mis tutvustab juba ilmunud või peagi ilmuvaid peamiselt politseitemaatikaga raamatuid, mida on võimalik leida nii Politseiameti eriraamatukogust kui ka raamatupoodide lettidelt. Iga tutvustuse lõpus on viited sama teemat toetavaile väljaandele ning ka sihtrühma soovitus.

“Seadus” on rubriik, mis hakkab Politseilehe vahendusel edastama infot uute käskkirjade, õigusaktide ja lepingute kohta, mida võib politseitöötajatel oma igapäevatoos tarvis minna. Vajaliku info kogub kokku Politseiameti üldosakonna juhtivinspektor Küllike Valk.

SEADUS

Õigusaktid

Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2003. a määrus nr 176 “**Ametiabi taotluse vorm**”. Vt ka halduskoostöö seadust.

Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2003. a määrus “**Välismaalase passi vormi, tehnilise kirjelduse ja välismaalase passi kantavate andmete loetelu kehtestamine**”. Määrus jõustub 1. veebruaril 2004. Vt ka isikut tõendavate dokumentide seadust.

Vabariigi Valitsuse seaduse, avaliku teenistuse seaduse, korrupsioonivastase seaduse ning riigiteenistuja-

te ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse muutmise seadus – “**Abiministri instituut**”.

Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljavii- dud kultuuriväärtuste tagastamise seadus – politseil koostöökohustus.

Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2003. a määrus nr 194 “**Vabariigi Valitsuse 18. märtsi 2003. a määruse nr 90 “Erimärgistatud vedelkütuse erimärgistuse kindlakstegemise kord” muutmine**” – politseiametnikud ja abipolitseinikud võtavad kütuseproove; Kohtueksper- tiisi ja Kriminialistika Keskus analüüsib kütuseproove.

Memuaarid – osa politsei ajaloost

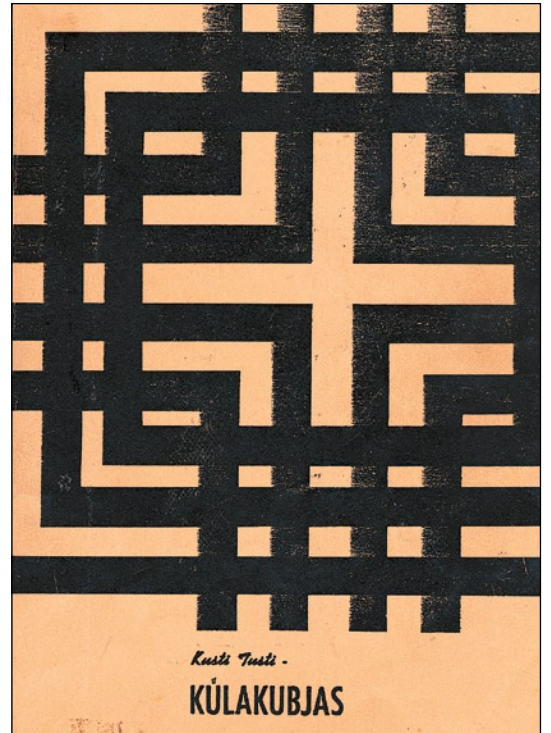
Selle kümne aasta jooksul, mil ma olen uurinud Eesti politsei ajalugu, on politseimuuseumisse jõudnud mitmete eelmise vabariigi politseinike mälestused. Need on väga tõsiselt võetavad ajalooallikad ja väärivad lähemat tutvustamist.

Mai Krikk
Politseiameti
pressibüroo
vaneminspektor

1990. aastate algul aitasid väliseestlased Eestisse tuua kahe Läänede pagenuid politseiniku käsikirjalised memuaarid. Tallinna Politseikoolis töötamise ja politsei ajaloo õpetamise ajal olid mulle suureks abiks Eduard Raigi memuaarid “Fakte ja mälestusi”, mille koostamise autor lõpetas 1979. aastal. E. Raig annab ülevaate oma elukäigust ja elust Eestis alates 1910. aastast. Ta lõpetas Politseikooli kõrgema klassi 1926. aastal, teenis politseis ka Saksa okupatsiooni ajal.

Augustin Havi, kelle nimi enne eestistamist oli Hecht, lõpetas Politseikooli kõrgema klassi 1934. aastal eksternina. Juba varem oli ta lõpetanud alama klassi. Tema memuaaride pealkiri on “Külakubjas” ja autori nimeks on märgitud Kusti Tusti. Käsikirjaline mälestusraamat hõlmab aastaid 1929–1944. Meenutustes on palju juttu politseiteenistusest ja elust Saksa okupatsiooni ajal.

Politseimuuseumis on ka kolme Venemaa vangilaagrite koledused läbi teinud politseiniku mälestused. Kaarel Parveots lõpetas Politseikooli kõrgema klassi 1935. aastal. Virumaal teeninud konstaabel kirjeldab oma mälestustes elu Siberi vangilaagris aastail 1941–1951 ja asumisel aastail 1951–1956. Kriminaalpolitseinik Riho Sammalkivi (enne eestistamist Richard Ende), kes teenis politseis ka Saksa okupatsiooni ajal, üritas põgeneda Läänede. Ta arreteeriti 1945. aasta keva-

Memuaaride autor, Läänemaalt pärit Augustin Havi ehk Kusti Tusti kirjutab selles raamatus, et tunneb Läänemaad nagu oma taskut.

del Tšehhimaal. 1946. aastal mõistis sõjatribunal talle 10+5 aastat. Terviseseisundi tõttu akteeriti ta 1954. aastal enne tähtaega vangilaagrist. Tema mälestused hõlmavad aastaid 1944–1954. Herman Maidla lõpetas Politseikooli kõrgema klassi 1940. aasta augustis, mil Eestis oli juba võõras võim. Politseis ta töötada ei saanudki. Saksa okupatsiooni ajal politseis töötamise ja Saksa poolel sõdimise eest mõisteti talle 1944. aasta detsembris 20+5 aastat. Hiljem vähendati karistust kümnele aastale. Koju Võrumaale jõudis H. Maidla 1955. aasta sügisel.

Politseiveteran Jüri Alekand – 90

Praegu elab Eestis veel kaheksa eelmise iseseisvusaja politseinikku. Kõik nad on eakad mehed. Vanim neist, Ferdinand Vilimäe Lääne-Virumaalt, sai kevadel 93aastaseks. Noorim politseiveteran Voldemar Vitkin saab sügisel 85aastaseks.

20. juulil sai 90 aastat vanaks tartlane Jüri Alekand. Ta on ühtaegu nii piirivalve- kui ka politseiveteran. Ka tema isa oli politseinik. Vanemkordnik Peeter Vassili laskis selja tagant maha üks hobusevaras, kelle ta oli kinni püüdnud. Mõrtsukas oli laskeriista hoidnud kas saapasääres või kasukavarukas. Põgenema pääsenud kurja-

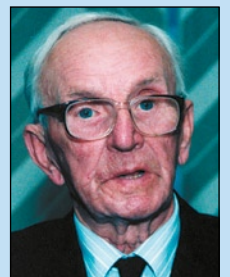
tegija saadi peagi kätte ja lasti kohtuotsuse alusel maha.

J. Alekand otsustas kahekümne viie aastase mehena asuda riigiteenistusse, sest see oli kindel leib. 1938. aasta detsembris lõpetas ta Politseikooli alama klassi ja töötas Tartus kordnikuna. J. Alekand mäletab siamaani, mida ütles neile kooli lõpetamise päeval direktor Eduard Mets: “Te olete Eesti riigi silmad ja kõrvad.” Politseitöö tähendas ausust, korda ja distsipliini. Vastutasuks oli rahva usaldus, austus ning lugupidamine.

Et Jüri Alekand töötas politseis ka Saksa okupatsiooni ajal ja võitles Sak-

sa poolel, mõisteti talle pärast sõda surmanuhtlus. 51 päeva viibis ta surmamõistetute kongis. Surmanuhtlus asendati siiski 20aastase sunnitööga. Pikki aastaid kaevas ta Kolõmal kulda. Kui pärast J. Stalini surma hakati vange vabastama, avati ka J. Alekannu ees vangilaagri väravad. See sündis 3. augustil 1956.

Soovime auväärsele veteranile jätkuvalt tugevat tervist ja jõudu!

Lövi Leo läheb koolilaadale

Ühel õhtul, kui Lövi Leo parajasti ei tea mitmendat valget klaari korvist võttis, vaatas vanaisa teda kavala muigega ja küsis: „Mis sa arvad, Leo, sõidaks homme linna ja käiks koolilaadal ära?“

„Koolilaadal?! Suvi on ju alles!“ oli Lövi Leo nii üllatunud, et õungi kukkus käest. Aga vanaisa tuletas meelde, et 1. septembrini on jäänud ainult paar nädalat. Nüüd sai ka Lövi Leo aru, et varsti algab tõesti kool. Vanaisa soovitas Leol oma kooliasjades väike inventuur teha, et teada saada, mida koolilaadalt oleks vaja osta. Lövipois läsksi oma tupp, vaatas ringi ja – oh häda! – ei märganud ühtki koolis vajalikku asja. Leo oli suvel laagris olnud, koos isa-emaga reisimas ning vanaisaga seene- ja marjametsas käinud, sõpradega rannas lustinud ja nii oligi tuba täis asju, mida on vaja puhkuse ajal, aga koolis mitte.

„Aga kooliasjad peavad ju ka siin olema!“ oli Leo kindel.

Lapsed, aidake Lövi Leol kooliasjad üles otsida! Kirjutage meile, mis koolitarbed Leol juba olemas on ja mida oleks vaja koolilaadalt veel osta.

Oma suvest kirjutage meile ka! Õige vahva oleks, kui saadaksite Lövi Leole fotosid või joonistaksite ise pilte oma suvistest tegemistest.

Viis kiiremat kirjutajat saavad kingituse.

Veel tuletab Lövi Leo meelde, et liikluses peab nüüd väga tähelepanelik olema. Autojuhid pole ju veel harjunud, et teedel-tänavatel jälle nii palju lapsi liigub.

Soovime kõigile lastele mõnusat suvelõppu ja toredate kooli algust!

Sel suvel harrastas Lövi Leo kõige muu põneva kõrval ka seintel turnimist. Veidi kõhe oli küll nii kõrgel olla, aga Lövi Leo on vapper ja tubli ning täidab alati kõiki turvanõudeid. Lapsed, kas teie teate, mis tornist Lövi Leo siin pildil laskub?

Marit Viljandist kirjutas Lövi Leole, et loomaaias ei tohi piirdeaiale ega sellest üle ronida, sest loom võib kurjaks saada ja hammustada.

Lövi Leol on armas valgekarvaline sõber Kass Villi. Herik Saaremaalt usub, et Villi on väike tähnilise kasukaga lumeleopard, keda ta loomaaias mõni nädal tagasi nägi.

Eelmises numbris ilmunud piltmõistatuse lahendasid õigesti Marti lila Viljandist, Pille Soodla Hiiumaalt, Henriko Heil ja Heilo Heil Värskast ning Herik Aug Saaremaalt. Nendele saadab Lövi Leo ka väikese kingituse. Põõsastesse olid peidetud poksikindad, jalgpall paistis rohu seest ja hüppenõör rippus väikese rohelise puu küljes. Politseinikud mängisid laste arvates sel päeval jalgpalli, poksisid, hüppasid ja jooksid. Veel meeldivad politseinikele laste arvates laskmine, iga-sugused pallimängud, ujumine ja karate.

25.–27. juunini toimusid Paikusel Politseikooli territooriumil Eesti politsei kutsemeisterlikkuse võistlused korrakaitsepolitseinikele. Võistlustest võttis osa 24 neljaliikmelist võistkonda. Esikolmikusse jõudsid Tartu politseiprefektuuri I võistkond (I koht), Järva politseiprefektuur (II koht) ja Pärnu politseiprefektuur (III koht).

Võitjad 2003 koos tubli abilise konstaabel Hunduga. Vasakult: Urmas Solovjov, Enn Kooskora, Ville Sarap ja Nelly Ruuge.

Kui pikk võistluspäev seljataga, oli aeg värskendada nii ennast kui ka autosid.

Väga tubliolt esinesid hiidlased, kes esimest korda võistlustel osaledes jõudsid 12. kohale.

Raske! Aga pean üle saama ...

Kaire Akkaja Julgestuspolitseist koos oma truu sõbraga.

Parim laskur Arvo Ivanov Julgestuspolitseist kogus 100 võimalikust punktist 99.

Jõudu prooviti paljudel politseitööks vajalikel aladel, nagu on näha ka pildilt.

Fotod: Katrin Uvorskaja

Osa Ilmar Taska filmi "Täna öösel me ei maga" stseenidest filmiti suvel ka Keskkriminaalpolitsei majas Tööstuse tänaval. Konsultandina oli filmi stsenaariumi kirjutamisse kaasatud kriminaalpolitsei juht Andres Anvelt. Fotol üks filmi peosalisi Maria Avdjuško.

Andres Anvalti kabinetis Tööstuse 52 filmitud stseen filmi ühe peosalise Peter Franzeniga.

23. juulil korraldas Lääne politseiprefektuur koostöös Kaitseliiduga Piirsalus oma politseinikele laskeharjutused. Fotol Lääne politseiprefekt Margus Sirts kätt harjutamas.

Foto: Pärnu Postimees

Lövi Leo Öllesummeril. "Olen siin sellepärast, et..."

7. augustil esitles Tallinna politseiprefektuuri avalike suhete ja pressitalituse komissar Risto Pullat Soome Suursaatkonnas oma soome keeles ilmunud raamatut "Organiseeritud kuritegevus Eestis ja naabermaades". Raamatu aluseks on tema eelmisel aastal TPÜ sotsioloogiaosakonnas kaitsitud samateemaline magistritöö.

Kellel võistlused võisteldud, sai oma laskurivõimed *paintball*'is proovile panna.

SKA politseikolledži noor ja särtsakas tiim oli tubli paljudel aladel. Eriti hästi läks neil aga säästujalgpallis ja kõieveos.

Energiast pakatavad politseimiisud Klaara ja Veera hoidsid rahva tegevuses politseipeadirektor Robert Antropovi avasõnadest alates.

Laupäevase *show*-programmi avas Politseiameti tantsu- ja lauluansambel "Vello" igati teemakohase lauluga "Las kallab".

Politsei perepäevad Toilas 8.–10. august

Fotod: Rein Toom

Tartlased saavutasid
kõiveeos maksimum-
punktid.

Võistkond	Kokku	Koht
IDA-VIRU PP	151	1.
JÕGEVA PP	147	2.
RAPLA PP	146	3.
POLITSEIKOOL	138	4.
LÄÄNE PP	132	5.
TARTU PP	128	6.
LÄÄNE-VIRU PP	126	7.–8.
TALLINNA PP	126	7.–8.
VALGA PP	119	9.–10.
VÕRU PP	119	9.–10.
PÄRNU PP	114	11.
VILJANDI PP	112	12.
PÕLVA PP	108	13.
POLITSEIAMET	105	14.
POLITSEIKOLLEDŽ	104	15.
HARJU PP	101	16.
JULGESTUSPOLITSEI	96	17.–18.
KEKK	96	17.–18.
NARVA PP	90	19.
JÄRVA PP	79	20.–21.
KKP	79	20.–21.
SAARE PP	73	22.
HIIUMAA	35	23.
ORKESTER	14	24.

Naiste duatlonis tuli
võistlejatel lisaks
karkudel käimisele ka
veepüssist tulistamises
kätt proovida.

Uhke
karikas jääb
järgmise
suveni ida-
virulaste
kätte

Võitjate võistkond võttis osa kõikidest aladest ning saavutas igaühes neist ka ühtlaselt suure punktisumma.

Perepäevade vaieldamatult kõige aeganõudvam spordiala oli toidujärjekorras seismine.

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

Добро пожаловать на страницы четвертого номера журнала «Politseileht», обложку которого украшает портрет полицейского Пярнуской префектуры полиции Алара Кофва. Благодаря быстрым действиям Алара Кофва 6 июня удалось предотвратить наезд управляемого пьяным водителем автомобиля на ехавших по краю дороги велосипедистов. В рубрике журнала, посвященной дорожному движению, читайте об этом происшествии подробнее.

В связи с предстоящей реорганизацией системы руководства полиции генеральный директор полиции Роберт Антропов ответит на страницах журнала на вопросы, которые должны заинтересовать каждого полицейского работника. Многие вопросы были заданы самими работниками полиции.

В рубрике, посвященной раскрытию преступлений, продолжаем рассказ о поимке эстонской группы банковских грабителей, действовавшей в Германии. Несмотря на то, что на сегодняшний день дело еще окончательно не раскрыто, большая часть группы грабителей уже находится в руках полиции. Статья об этом была напечатана в немецком полицейском журнале «Der Kriminallist».

В рубрике, посвященной теме борьбы с наркоманией, подробнее расскажем о положении в Нарве. Попытаемся выяснить, что же заставляет подростков употреблять наркотики, и рассмотрим

ситуацию с точки зрения полиции. Персона номера – легендарный основатель и руководитель Команды К Лембит Кольк. Предлагаем вашему вниманию первое интервью с Лембитом Кольком после его ухода с поста руководителя Команды К и до его переезда в Турцию.

Снова представляем новую рубрику журнала, которая называется «Тактика безопасности». В первой статье рубрики преподаватель Полицейской школы Арво Пилле знакомит с сущностью и функциями тактики безопасности. В рубрике «Техника» специалист по оружию Хейкки Киротар расскажет об исследовании вооружения полицейских, проведенном в полиции Финляндии.

В рубрике психологии расскажем подробнее о стрессе и о том, что каждый из нас может сделать, чтобы его избежать. Советы дают опытные психологи. В статье, открывающей серию материалов об исследовании отпечатков пальцев, рассказывается о древних методах гадания по руке, применявшихся в Индии и Китае. По приведенным рядом со статьей рисункам каждый сможет изучить, что ждет его в будущем.

На этот раз отправимся в гости в Ляэнскую префектуру полиции, а также представим новую книгу «Голоса молчащих», познакомим с новостями спорта и вновь побываем в музее, а детей снова ждет Лев Лео.

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear Reader!

Welcome to the 4th issue of the Politseileht on the cover of which you will find Alar Kohv, an accomplished police officer of the Pärnu Police Prefecture. With his quick response Alar Kohv managed to prevent a drunk driver from injuring bikers, who were riding on the roadside in Pärnu county on June 6th this year. In the “Traffic column” of the magazine we will provide a closer insight into the accident.

In the light of the forthcoming reformation of the police, Robert Antropov, Director General of the Police will answer some questions in the magazine, which should interest everyone working in the police. A great number of the questions have been asked by members of the police themselves.

In the column “Detection of crime” we will continue the story of the capture of the Estonian bank robbers who operated in Germany. Even though the case has not been solved yet, most of the members of the criminal group have been captured. The article originates from the German police magazine “Der Kriminallist”.

In the “Drugs column” we will discuss the situation in Narva in more detail. We will try to find out what drives the teenagers of Narva to use drugs and determine what the situation is like

from the police perspective. The persona of this issue is Lembit Kolk, the founder and legendary head of the K-Comando. This is the first lengthy interview given by Lembit Kolk after he left the post of the Head of the K-Comando and went to live in Turkey.

Once again we will start with a new column, which will bear the title – Security tactics. In the first article Arvo Pille, a professor of the Police School will introduce in more detail the essence and functions of security tactics. In the “Technique column” Heikki Kirotoar, an expert of weapons will introduce a research carried out in the Finnish Police regarding the support weapons of the police.

In the “Psychology column” we will talk about stress and discuss what we could all do to avoid stress. Recommendations will be made by experienced psychologists. The article introducing the wider topic of fingerprints will discuss the ancient methods of palm reading of India and China. Based on the drawings added to the article everyone will be able to see what the future will bring.

We will pay a visit to the Lääne Police Prefecture, introduce a new book called “Vaikijate häälled” (Voices of the Silent), in addition we have sports news, an introduction of a museum and Leo the Lion for children.

HARJUTUSPALA	AITAB KURJATEGJAT TUVASTADA	TÄPITÄHT	KOLM-	EBE, HELVES	EESTI RAHVUSKIVI							
E. OLÜMPIA-VÕITJA (IN. +N)												
TITAAAN		PALJUDE PAHÄNDUSTE PÕHJUSKÜMNE-KÕRDNENE										
ÜLDINE VÄLJANÄGEMINE												
KÕNETLUS			KREEKA VUTIKLUBI									
			MÕISTUS									
DEUTERIUM	PATRUULLIS OLLAKSE ... MIDAGI SUURT. ÄGEDAT					ÄIA NAIN	RONITAIM	KALDUVUS PÜSIDA SENISES OLEKUS	VEE OLEK	AASTA	SAARMAS (MURDES)	POTENT-SIAALNE TAPJA
VÄÄR-					E. OLÜMPIA-VÕITJA MASTI RÕHTPUU				OBJEKT			
POLITSEINKULE VAJALIK												
SIDESÕNA		POLITSEINKU TÖÖLÖIK TÄHTSALT, KÕRGILT									NOOT	EESTLASTE JUMAL
PÄTT PÜÜAB ALATI ... AJADA			PASKAL									
			AMPER									
EESTI PIIRIPUNKT								TASKUVA-RASTE ... ON TALLINNA KESKLINN AJAL. DOK.				
GRAMM	KAALIUM		TÄPITÄHT		RAHATÜKK				MISKI ELUTU			
	RIIK OKEAANIAS		ESIMENE TÄHT		KOMBINE-SOON				KITSIDUS			
ÜLITÄHTIS VERESOON							HÄRRA (INGL. K.)				DŽAUL	
							TRAGILT				LÄTI LATT	
...SALLER			UMBSELT PÕLETATAV TULLI KOKKULANGEVUS					TÄHE-SÜSTEEMI VÄLISOSA TÄPITÄHT				
EESTI TÖSTJA						HEINALADU				VÕIB-OLLA		
PUKS (SLÄNG)						KURSS				ISAKS OLEMINE		
STRONT-SIUM		SUUTÄIS					DETSI- VENE KEEL ON ... KEEL		JÕEST ÜLEPÄÄS			
		KIIVAS, KALDU							NORD			
KISKJA					POLITSEINKULE VAJALIK OMADUS						ESIMENE	
					RAADIUS						LÖÖKPALA	
JOOD	VALVESALK								ADER			
	EETIKA KATEGORIA								MINEVIK			
ELU-KAASLANE					P.-ATLANDI LEPINGU ORG. SUGULANE					KAKSIK-NURM		ÜLLATUS-HÄÄL
RAADIO-JAAM				SÕJARIIST				KEELPILL				
				TINA				SAADE ETV-S				
EAST	RAHVUSV. STANDARDI-TE SEERIANR TONN					AMMU AEGA TAGASI						
						TERA-						
SAKSA TELEKANAL			POLITSEINIKU VÄÄRT OMADUS									

Vähenda kiirust, muidu jääb . . . !

HAARAVAD RISTSÕNAD
RISTIK

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus oli „.... ja rahutu linnarahvas“. Politseiembleemiga termoskohvikruusi võitsid Ahti Olesk, Karina Fesjuk ja Argo Ernits. Palju õnne! Võitjad saavad auhinna kätte posti teel. Uue ristsõna lahendusi ootame 1. oktoobri meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja politseiorkestri Big Bandi viis CD-d „Disco Grande“; solistid on Kaire Vilgats, Tanel Padar ja Hedvig Hanson.

Päeva Villa

*Tunne end imperaatorina
imperaatorite keskel*

Päeva Villa asub Eesti ühes vanimas linnas Haapsalus. Villa on kümne minuti jalutuskäigu kaugusel kuurortlinna keskusest mere ääres ning koosneb kahest hoonest, milles on linna ajalooa seotud 18 nimelist tuba. Naudi võimalust veeta luksuslik öö näiteks Tšaikovski või Peeter Suure hõngulises toas.

Villas on ühe- ja kahekohalistes tubades ühtekokku 36 voodikohta. Lisaks saab kasutada 36 töökohaga konverentsiruumi ning nüüdisaegse sisustusega nõupidamisruume. Lõögastust pakub kaminaruumiga saun ning 40 kohaga restoran, milles on ainulaadne Imperaatori söögituba.

IPA liikmekaardi ettenäitamise korral on IPA liikmetele ja nende peredele hinnasoodustus 20%.

Meie aadress: Lai 6, 90503 Haapsalu

Lisainfo: tel/faks 372 4733 672, e-post paevavilla@hotmail.ee, <http://www.paevavilla.ee>